

Mese - Vár Óvoda és Bölcsőde

PEDAGÓGIAI PROGRAM

ÖM: 030 796

Derecske

2022.

Készítette: Nagy Éva
intézményvezető

Ajánljuk a programunkat mindennapi használatra magunknak és másoknak -óvodapedagógusoknak, érdeklődőknek-, akiknek szintén fontos, hogy gyermekeink egészséges személyiség fejlődése játékon belül valósuljon meg, természetes környezetben és természetes eszközökkel.

Hogy életünk során hová jutunk, mivé válunk, ennek egyik fő motívuma honnan indultunk, kik voltak körülöttünk, mit mutattak meg nekünk a világból.

**Mese - Vár Óvoda és Bölcsőde
intézményvezetője
és a nevelőtestülete**

Az intézmény OM azonosítója: <p style="text-align: center;">030796</p>	Készítette: <p style="text-align: center;">..... intézményvezető</p>
<p style="text-align: center;">Legitimációs eljárás</p>	
<p>..... / határozatszámon elfogadta:</p> <p style="text-align: center;">..... nevelőtestület nevében</p>	<p>Szülői szervezet nevében véleményezte:</p> <p style="text-align: center;">..... Szülői Szervezet elnöke</p>
<p>A Mese - Vár Óvoda és Bölcsőde Pedagógiai Programjához foglalt rendelkezésekhez Derecske Város Önkormányzata, mint a köznevelési intézmény fenntartója a / számú határozatával egyetértését megadja.</p> <p style="text-align: center;">..... A fenntartó képviselőjében</p> <p style="text-align: center;">Ph</p>	
<p>A Mese - Vár Óvoda és Bölcsőde Pedagógiai Programját az intézmény-vezető / számú határozatával jóváhagyta.</p> <p style="text-align: center;">..... intézményvezető</p> <p style="text-align: center;">Ph.</p>	
<p>A dokumentum jellege: Nyilvános</p> <p>Megtalálható: www.derovi.hu</p>	<p>Érvényes és hatályos: A kihirdetés napjától visszavonásig.</p>
<p>Iktatószám: /</p>	

Tartalom

1. Bevezetés	6
1.1. Törvényi hivatkozás	7
1.2. Az intézmény adatai	9
1.3. Települési környezetünk, intézményünk bemutatása	11
2. Gyermekkép, óvodakép	13
2.1. Jövőkép.....	13
2.2. Gyermekkép.....	15
2.3. Óvodakép.....	16
2.4. Óvodapedagógus kép.....	17
2.5. Pedagógiai munkát segítő képünk - Gyógypedagógus-, logopédus-, pedagógiai asszisztens-, dajkakép	19
3. Óvodai nevelésünk alapelvei	20
3.1. Általános pedagógiai alapelvek	20
3.2. Sajátos nevelésünkből fakadó elvek	20
4. Óvodai nevelésünk célja.....	23
5. Az óvodai nevelésünk feladatai	25
5.1. Általános feladataink	25
5.2. Az egészséges életmód alakítása	26
5.3. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés	30
5.3.1. Érzelmi nevelés	31
5.3.2. Erkölcsi nevelés.....	33
5.3.3. Értékorientált közösségi nevelés	36
5.4. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	38
5.4.1. Anyanyelvi nevelés	38
5.4.2. Értelmi fejlesztés és nevelés.....	39
6. Az óvodai élet megszervezésének elvei	42
6.1. Személyi feltételek	42
6.2. Tárgyi feltételek.....	43
6.3. Az óvodai élet megszervezése	43
6.4. Az óvoda kapcsolatai.....	47
7. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai.....	52
7.1. Játék.....	52
7.2. Verselés, mesélés.....	54
7.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	57
7.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka.....	59

7.5. Mozgás.....	61
7.6. A külső világ tevékeny megismerése	63
7.6.1. Természeti-emberi-tárgyi környezet	63
7.6.2. Matematikai tartalmú tapasztalatszerzés	67
7.7. Munka jellegű tevékenységek	68
7.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás	71
8. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelését szolgáló intézkedések.....	76
8.1. Különleges bánásmódot igénylő gyermekek	76
8.1.1. Sajátos nevelési igényű gyermekek.....	76
8.1.2. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek.....	89
8.1.3. Kiemelten tehetséges gyermekek	90
8.2. Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek.....	92
8.3. Tartós gyógykezelés alatt álló gyermek	99
9. Korcsoportjukat ismételő, tanköteles gyermekek ellátása	101
10. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére.....	102
10.1. A testileg egészségesen fejlődő gyermek	102
10.2. A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek	102
10.3. A szociálisan érett gyermek	104
11. Szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységünk	106
12. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések	108
13. Gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek.....	109
14. Hagyományok, ünnepek, ünnepélyek.....	112
15. Érvényességi nyilatkozat.....	113
16. Legitimációs záradék	114
17. Mellékletek	115
1. számú melléklet: Az óvodai helyi pedagógiai program megvalósítását szolgáló eszközök és felszerelések jegyzéke.....	115
2. számú melléklet: Egészségfejlesztő program	123
3. számú melléklet: Tehetséggondozó program	141
4. számú melléklet: Boldog Óvoda program	150
5. számú melléklet: Állatbarát program	153

1. Bevezetés

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja a hazai óvodai neveléstörténet hagyományaira, értékeire, nemzeti sajátosságaira épül, az emberi jogok, valamint a gyermekeket megillető jogok biztosítása érdekében, meghatározza az óvodában folyó pedagógiai munka alapelveit, melyek:

- a gyermeket - mint fejlődő személyiséget - szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg;
- **a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet töltenek be;**
- az óvodai nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakozásának elősegítésére kell irányulnia, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával; oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.

Az óvodai nevelésünkben **érvényesülnek** a különböző (innovatív) pedagógiai törekvések, **a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelésének irányelvei.**

Helyi Pedagógiai Programunk alapja a Tevékenységközpontú óvodai program, melyet saját arculatunknak megfelelően készítettünk el.

Programunk megmutatkozik a gyermek élmény-, és érzelemvilágában, ismeretkörében, tapasztalatában, tudásában, teljesítményében, segíti nevelő-oktató munkánkat, gazdagítja pedagógiai kultúránkat.

Intézményünkben 25 fő óvodapedagógus, 17 fő pedagógiai munkát segítő, 1 fő gyógypedagógus / logopédus, 1 fő óvodatitkár és 1 fő karbantartó dolgozó látja el 12 óvodai csoportban a gyermekek nevelését.

2008.-ban óvodánk intézményegységeként megnyitottuk Bölcsődénket. 2023-ban pedig új telephelyen bővítettük Bölcsődénket. A Bölcsőde önálló szakmai programmal rendelkezik.

1.1. Törvényi hivatkozás

- **2011. évi CXC.** törvény a nemzeti köznevelésről (Nkt.)
- **2021. évi LII. törvény** az egyes köznevelést érintő törvények módosításáról
- **229/2012. (VIII.28.)** Korm. rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról (Nkr. Vhr.)
- **363/2012. (XII.17.) Korm. rendelet** az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról és annak módosítása **137/2018. (VII. 25.) Kormányrendelete.**
- **20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet** a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról (Műkr.)
- **2003. évi CXXV.** Törvény az „Egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról”
- **1997. évi XXXI.** Törvény a „Gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról”
- **149/1997. (IX.10.)** Kormányrendelet a „Gyámhatóságok, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról”
- **32/2012. (X.8.) EMMI** rendelete a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve.
- **17/2013. (III.1.) EMMI rendelet** a nemzetiség óvodai nevelésének irányelve és a nemzetiség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- **1991. évi LXIV. törvény** a Gyermek jogairól szóló, **1989. (XI. 20.)** kelt Egyezmény kihirdetéséről
- **277/1997. (XII. 21.) Korm. rendelet** a pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben résztvevők juttatásairól és kedvezményeiről
- **326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet** a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló **1992. évi XXXIII. törvény** köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról (Épr.)
- **Az 1998. évi XXVI. Törvény** a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról
- **48/2012. (XII.12.) EMMI rendelet** a pedagógiai – szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai – szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai – szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről
- Az óvoda hatályos **Alapító Okirata**
- **Országos tanfelügyeleti kézikönyv Óvodák számára**

- **Önértékelési kézikönyv óvodák számára - Oktatási Hivatal**
- **Útmutató a pedagógusok minősítési rendszeréhez - Oktatási Hivatal**

1.2. Az intézmény adatai

A költségvetési szerv neve:

Mese - Vár Óvoda és Bölcsőde

Székhelye:

4130 Derecske, Városház u. 3.

Telephelye:

4130 Derecske, Köztársaság út 93.

Intézményegysége:

Bölcsőde

Alapítója, megszűntető jog gyakorlója:

Derecske Város Önkormányzata

4130 Derecske, Köztársaság u. 87.

Működési köre:

Derecske Város közigazgatási területe

Fenntartó neve, székhelye:

Derecske Város Önkormányzata

4130 Derecske, Köztársaság u. 87.

Gazdálkodás jellemzői:

Pénzügyi, gazdálkodási feladatait a Derecskei Közös Önkormányzati Hivatala

Közfeladata:

Óvodai nevelés

Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése

Gyermekek bölcsődében történő ellátása

030 796

OM azonosítója:

644 941

Törzskönyvi nyilvántartási száma:

Az intézmény típusa:

Többcélú, közös igazgatású intézmény

Alaptevékenysége:

Óvodai nevelés, ellátás szakmai feladatai

Sajátos Nevelésű gyermekek óvodai nevelése Óvodai nevelés ellátás működtetési feladatai

Gyermekek bölcsődében történő ellátása

851020 Óvodai nevelés

091110 Óvodai nevelés ellátás szakmai feladatai

091120 Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének, ellátásának szakmai feladatai

091140 Óvodai nevelés, ellátás működtetési feladatai

104031 Gyermekek bölcsődében történő

Államháztartási szakágazati besorolás:

Kormányzati funkció szerinti besorolás:

	ellátása
<u>Az intézménybe felvehető maximális létszám:</u>	Óvoda: 360 fő
	Bölcsőde: 28 fő
<u>Gyermekcsoportok létszáma:</u>	Óvoda: 12 csoport
	Bölcsőde: 2 csoport
<u>Intézmény-vezető:</u>	Nagy Éva 06 (54) 547 034
<u>Intézmény-vezetőhelyettes:</u>	Tóthné Bene Judit 06 (54) 410 010
	Szabóné Vass Márta 06 (54) 410 010
<u>Intézményegység-vezető:</u>	Gombosné Bíró Erika 06 (54) 410 128

1.3. Települési környezetünk, intézményünk bemutatása

Derecske város 700 éves történetében az Árpád-korban és az azt követő évszázadokban városi, illetve mezővárosi címmel rendelkezett, majd 1991-ben ismét városi rangot kapott.

Jellegzetes alföldi település. Tradicionálisan a növénytermesztés, állattenyésztés, vállalkozás, s a szolgáltatásokban munkálkodás adja az itt élő emberek fő megélhetését. A piacgazdaság új jelenségei városunkban is tapasztalhatók, melyek kihatnak a családok életkörülményeire. Népi iparművészet hagyománya a XIX. század végétől virágzik, a szűrrátét, fafaragás, kosárfonás. Több évtizedre nyúlik vissza a néptánc, a zene oktatása. Városunk élen jár képzőművészeti ág ápolásában.

A településünk **intézményhálózata teljes körű.** A közösségi nevelés első színtere a bölcsőde. A hivatalos források szerint 1882 óta működik óvoda, vagyis több mint 100 éves múltra tekint vissza. Az évek során több szerkezeti és névváltozáson ment keresztül. Szakmai munkánk azóta a korok elvárásai szerint folyamatosan fejlődött, alakult, törekedve a minél színvonalasabb nevelő munkára.

Intézményünk, a Mese-Vár Óvoda és Bölcsőde önkormányzati fenntartású. Hajdú-Bihar megyében, Debrecentől 25 km-re **Derecske város központjában található.** **2008-ban** bölcsődei intézményegységgel bővült és **vált többcélú, közös igazgatású intézménnyé.**

2010-ben sikeres pályázat eredményeként lett felújítva és bővítve a **környezetbarát és akadálymentes** üzemeltetésű óvodánk, melyben bölcsődei részt is kialakítottak.

A létesítményünk **korszerű,** hiszen a leoptimálisabban **hasznosítja a zöldenergiát.** (A fűtésük geotermikus hő felhasználásával, a meleg vizünk előállítása napkollektorokkal történik, a villamos energiánk előállítását pedig napelemek segítik.)

Az intézményünkben **14 esztétikusan kialakított csoportszoba, tornaterem, logopédiai foglalkoztató, fejlesztőszoba és sószoza szolgálja a gyermekek igényeit, szükségleteit.**

A megújult bútorzatunk és eszközeink mind elősegítik a gyermekek fejlesztését.

A **3 részre tagolt, jól felszerelt udvarunkon,** füves területünkön a biztonsági előírásoknak megfelelő udvari játékok elégítik ki a gyermekek nagy mozgásigényét, közlekedési pályával kiegészítve. Valamint fedett terasz is áll rendelkezésünkre.

Az intézményünkben a társadalom valamennyi rétegéből származó gyermek megtalálható. A hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek felvételi igényét minden esetben kielégítjük. Az óvodánk **2008-tól az Integrációs Programhoz** csatlakozott

és **2017-től az Esélyteremtő Óvoda projektbe vett részt.** A Sajátos Nevelési Igényű gyermekeket is fogadjunk, akiknek nevelését integráltan az óvodai nevelésének irányelve alapján valósítjuk meg. Feladatunk az egyéni képességek szerinti differenciált fejlesztés, hátrányok kompenzálása, tehetséges gyermekek egyenlő hozzáférés lehetőségének biztosítása, tehetségük kibontakoztatása.

Nevelőtestületünk összetétele az utóbbi években folyamatosan változik, a nyugdíjba vonulás miatt, viszont **szakmailag jól felkészült, folyamatos szakmai megújulásra törekszik.** A sokoldalúan, jól képzett óvodapedagógusaink gyermekszeretete, gondos figyelme, együttérzése, segítőkészsége, önzetlensége, személyes példamutatása jó alapot teremt arra, hogy a program megvalósuljon és a szakmai munka színvonala biztosított legyen.

Elért eredményeink, címeink:

- 2013-ban, 2016-ban, 2019-ben: **„Zöld Óvoda”** címet a környezeti nevelés területén végzett kiemelkedő tevékenységeinkért kaptuk meg,
- 2022-ben: **„Örökös Zöld Óvoda”** címet nyertük el,
- 2016-ban, 2019-ben: **„Akkreditált Kiváló Tehetségpont”** címet kaptuk meg a tehetséggondozásban végzett tevékenységéért,
- 2017-től: **„Madárbarát Óvoda”**-ként működünk,
- 2018-tól: **„Biztonságos Óvoda”** címet viseljük,
- 2018-tól: **„Boldog Óvoda”** cím tulajdonosa vagyunk,
- 2021-től: **„Örökös Boldog Óvoda”** cím birtokosaivá váltunk,
- 2022-től: **„Állatbarát Óvoda”** címhez jutottunk hozzá,
- 2022-ben: **„Családbarát hely”** lett intézményünk.

Derecske Város Önkormányzata célul tűzte bölcsődénk bővítését, amit pályázat elnyerésével meg is valósított. A külön telephelyen elhelyezkedő Bölcsődénk 2023.-tól újabb 2 csoporttal indulva biztosítja a 20 hetes - 3 éves gyermekek napközbeni ellátását, szakszerű nevelését, gondozását, továbbá testi és lelki szükségleteiknek kielégítését, kiegészítve a családi nevelést és gondozást. Célunk, hogy hosszú távú, magas szintű alapellátást biztosítsunk még több család számára. Kiemelt feladatunknak tekintjük munkánk során, hogy a kisgyermeket nevelő családok segítséget kapjanak gyermekük neveléséhez, biztosított legyen számukra a magas színvonalon történő napközbeni ellátás.

2. Gyermekkép, óvodakép

2.1. Jövőkép

Óvodánk olyan intézménnyé szeretne válni, ahol:

- az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, biztosítja minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést, tudatosan kerüli a nemi sztereotípiák erősítését, elősegíti a nemek társadalmi egyenlőségével kapcsolatos előítéletek lebontását,
- érzelmileg meleg, biztonságos, szeretetteljes légkörben, egészséges környezetben, otthonosan mozgó, eleven eszű, tevékeny gyermekek élnek boldog, élményekben gazdag mindennapjaikat,
- a gyermekek életkoruknak és fejlettségüknek megfelelően sokszínű tevékenységekben vehetnek részt, különös tekintettel, a mással nem helyettesíthető játékokra,
- tevékenységeken keresztül történik az egyéni képességeikhez igazodó műveltségterületek közvetítése,
- a gyermeki szabadság és a megköötöttség a gyermeki önmegvalósítást, az önkéntességet támogató magatartási szokásokban jelenik meg,
- az elfogadás, a megértés, az óvodai dolgozók mintájában nyernek értékközvetítést, ugyanúgy, mint a derű, az őszinteség, a segítség, az egymásra odafigyelés, az udvariasság,
- befogadjuk a családok értékeit, esetenként értékközvetítőként a nagyszülők, szülők hagyományokat vagy művészeti értékeket közvetítő, környezetet formáló tevékenységét,
- a kiemelt figyelmet igénylő gyerekekkel való együttélés, a gyermekek, a dolgozók, és a szülők számára elfogadott,
- a gyermekek számára biztosított az egyenlő hozzáférés elve,
- a holisztikus, folyamatos megfigyelésen alapuló környezetpedagógia alkalmazásával jelen van a játékosság, a cselekvés, a kooperáció, a kommunikáció egysége,
- az együttműködési formák megfelelnek a partnerközpontúság kritériumainak, a szülők, gyermekek igényeinek,
- támogatjuk a nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozók, a migránsok önazonosságának megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását,
- minden gyermek - szülő - munkatárs számára fontos az emberi, erkölcsi értékek kialakítása, megerősítése és megtartása,
- biztosítjuk a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi,

tárgyi környezetet,

- a munkatársak elkötelezettjei a minőségi munkavégzésnek, fontos számukra óvodánk jó hírnevének megőrzése,
- munkatársak rugalmasan alkalmazkodnak a társadalmi, környezeti tényezők változásaihoz, jellemző rájuk az igényesség, a szakmai hozzáértés, a fejlődés iránti elkötelezettség, módszertani kultúrájuk gazdagítása,
- biztosított az egyéni, szakmai fejlődést segítő továbbképzésen való részvétel lehetősége,
- a munkatársak érdekeltek az értékelési, innovációs folyamatokban, a fejlesztések folyamatába közvetlen és közvetett partnereiket is bevonják,
- adottak az ideális munkakörülményekhez szükséges feltételek,
- a feladatok elosztásában kiemelt figyelmet kap a szakértelem és az egyenletes terhelés,
- a jövő iránti felelősségérzet vezérli munkánkat és magatartásunkat, emberi kapcsolatainkat.

2.2. Gyermekekép

A gyermek szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre. Fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. E tényezők együttes hatásának következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. A személyiség szabad kibontakozásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó.

Az óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára az őket megillető jogokat, az egyenlő hozzáférést, az egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelést, a meglévő hátrányok csökkentését. Nem ad helyet az előítéletek kibontakozásának sem társadalmi, sem nemi, sem egyéb értelemben.

Pedagógiai munkánkat áthatja az inkluzív, az integrált, az interkulturális, a migráns gyermekek nevelését támogató szemlélet, valamint az esélyegyenlőséget, hátrányt csökkentő pedagógiai attitűd, valamint a nemek társadalmi esélyegyenlőségének támogatását elősegítő elvek.

S hogy milyen gyermekeket akarunk nevelni? E kérdésre Szentgyörgyi Albert szavaival válaszolhatunk:

**„Milyen embert is akarunk formálni? A válasz egyszerű: egészséges testű, akaraterős,
jó ítéletű, értelmes, tetterre kész, szép célokért hevülő és áldozó embereket,
akik meg tudják érteni és élni a szépet és nagyot minden téren,
akik az életüket ki tudják tölteni tartalommal,
akik megértik a dolgok összefüggéseit,
akik átérzik azt, hogy emberi közösségben élnek,
amely csak a kölcsönösségen, méltányosságon és jóakaraton épülhet.”**

„Mindenki egyenlő, de nem mindenki egyforma.”

2.3. Óvodakép

Mottónk:

**„Tisztellek Téged, fontos vagy nekem, csakis Rád figyelek,
és segítek neked, ha szükséged van
a segítségemre.”**

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.

Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, **a családi nevelés kiegészítője**, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Alapozó jellegű óvó-védő, szociális, valamint nevelő személyiségfejlesztő feladatot lát el, miközben a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

Biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit.

Az óvoda közvetetten **segíti az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete segíti a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását, és az emberi értékek közvetítését.**

A változó, rohanó életmód miatt a családok egyre kevesebb időt tudnak a természeti és társadalmi értékeink felfedezésével, megismerésével tölteni. Ezért nevelőmunkánk megtervezésében a kulturális, építészeti, helytörténeti értékeink, valamint a természet közelsége által nyújtott lehetőségek minél szélesebb körű kihasználására törekszünk. A szerzett tapasztalatokat igyekszünk a gyermekek mindennapi életébe beépíteni. Ezáltal alakulhat esztétikai érzékük, a szépre és a jóra való fogékonyságuk.

Az esztétikusan kialakított óvodai környezet, a magára mindig igényes óvodapedagógus, óvodai dolgozó jó példa a gyermekek számára, a közös gyermeknevelés partnerkapcsolatok lehetőségeit hordozza. A mi feladatunk, hogy ez a kapcsolat minél mélyebb, eredményesebb, gyümölcsözőbb legyen a gyermekek érdekében.

2.4. Óvodapedagógus kép

Szemléletmódunk gyermekközpontú, nevelésközpontú, ez képezi nevelő munkánk alapját. Nevelésünk eredményessége a gyermekekkel foglalkozó felnőttek személyiségétől, kompetenciáitól, hozzáállásuktól nagymértékben függ.

A pedagógus személyisége mintát jelent, meghatározó a gyermek számára. A nevelőmunka kulcsszereplője. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek.

- Feltétel nélkül szereti és tiszteli a gyermekeket, rendelkezik a gyermekek iránt megnyilvánuló, együtt érző, oda- és ráfigyelő magatartással, ismeri a rábízott gyermekek életkori szükségleteit.
- Nyugodt, szeretetteljes nevelési légkört, esztétikus nevelési környezetet teremt, gondoskodik a gyermekek testi épségének megóvásáról.
- Teljes odafordulással fogadja a gyermeki kérdéseket, azokra mindig reagál.
- Szakmai önállóságát, döntéseit a gyermekek fejlesztése érdekében legjobb tudása szerint alkalmazza, hozza meg.
- Tevékenységközpontú Pedagógiai Programunk szellemében választja meg nevelési módszereit, eszközeit.
- A nevelés elsődlegességét szem előtt tartva folyamatos tevékenységet biztosít a gyermeki önállóság kibontakozásához, a gyermekek fejlesztéséhez.
- A gyermekekkel elsajátíttatja a közösségi együttélés szabályait, illetve a helyes viselkedési normák betartására neveli őket.
- Legjobb tudásával segíti az eltérő fejlődési ütemű gyermekek felzárkóztatását, a differenciált, egyéni fejlesztést, módszereit változatosan alkalmazza a sajátos nevelési igényű, és a tehetséges gyermekekre egyaránt.
- A gyermek fejlődését nyomon követi, erről a szülőt tájékoztatja.
- Tiszteletben tartja a gyermek és a szülő jogait.
- Segítséget nyújt a családoknak nevelési problémáik megoldásában – a gyermek egészséges fejlődésének érdekében.
- Közreműködik a gyermek és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában.
- Tájékozódik az óvodai nevelést, képességfejlesztést támogató digitális technológiai eszközökről, és lehetőség szerint alkalmazza is azokat.
- Célnak megfelelően használja az óvodában alkalmazható digitális, modern információfeldolgozási eszközöket, képességfejlesztési segédanyagokat.
- Példát mutat az infokommunikációs eszközök óvodában indokolt alkalmazására.

- Pedagógiai attitűdjében a demokratikus elemek dominálnak.
- Munkájában pontos, precíz, felkészült, az emberekhez való viszonyaiban nyitott.
- Tudatosan és kezdeményezően együttműködik a kollégákkal, a szülőkkel, szakmai partnerekkel, szervezetekkel.
- Kezdeményezően és aktívan részt vállal a szakmai munkaközösség munkájában.
- Együttműködik munkatársaival különböző pedagógiai eljárások és programok (jeles nap, ünnepség, kirándulás) megvalósításában.
- Értekezleteken, megbeszéléseken, vitákban kifejti szakmai álláspontját, a vitákban képes másokat meggyőzni, és ő maga is meggyőzhető.
- Vállalt és teljesítendő feladatait, problémáit önállóan, az óvoda működési rendjének, munkaköri leírásának megfelelő módon kezeli, intézi.
- Nyitott a szülő, a gyermek, az intézmény-vezető, a kollégák, a szaktanácsadó visszajelzéseire, felhasználja őket szakmai fejlődése érdekében.
- Munkatársaival és a szülőkkel jó partnerkapcsolatot alakít ki, őszinte, korrekt, etikusan viselkedik az óvodán belül és kívül.
- Saját pedagógiai gyakorlatát folyamatosan elemzi, levonja a szükséges konklúziókat, tanul hibáiból.
- Továbbképzzi magát, igénye van az önképzésre, fejlődésre.
- Tudatosan fejleszti az integrált és inkluzív neveléshez szükséges kompetenciáit.
- Munkája során érthetően és a pedagógiai céljainak megfelelően kommunikál, tudatosan fejleszti pedagógiai kommunikációját.
- Kommunikációját minden partnerrel a kölcsönösség és a konstruktivitás jellemzi.
- Tisztában van szakmai felkészültségével, személyiségének sajátosságaival, és képes alkalmazkodni a szerepelvárásokhoz.
- Az online megvalósuló szakmai együttműködéseknek aktív résztvevője.
- Élő szakmai kapcsolatrendszert alakít ki az intézményen kívül is.
- Legjobb tudása szerint részt vesz intézményi innovációban, pályázatokban.
- Munkájában alkalmaz innovatív módszereket, tudományos eredményeket (team-munka, szakmai újdonságok).
- Rendelkezik környezettudatos szemléletmóddal, fenntartható pedagógia iránti elkötelezettséggel, felelősen gondolkodik, a környezeti kultúrát kiemelt feladatként kezeli.

2.5. Pedagógiai munkát segítő képünk - Gyógypedagógus-, logopédus-, pedagógiai asszisztens-, dajkakép

A gyógypedagógus, a logopédus, a pedagógiai asszisztens és a dajka a pedagógiai munka közvetlen segítője, egyike a gyermekeket nevelő felnőtteknek, munkájuk az óvodapedagógusával összehangolt.

Az óvodapedagógus irányítása mellett a gyermekek napirendjéhez igazítva

részt vesznek a tevékenységekben, és a pedagógus által kijelölt gyermekekkel történő feladatok elvégzésében.

A gyermekek érdekében segítik az óvodapedagógus munkáját, együttműködnek.

A Pedagógiai Programban leírtak szerint az óvónő irányításával közre működnek a gyermekek zavartalan és folyamatos ellátásában.

Példaértékű kommunikációval, viselkedéssel, szerető gondoskodással, hozzáértéssel végzik a gyermeki szükségletek kielégítését.

Ismerik a gyermekek életkori sajátosságaiból adódó nevelési feladatokat, melyet az óvodapedagógussal összhangban, egységes szemlélettel, elvárással végzik.

Elfogadják és tiszteletben tartják a gyermekek különbözőségét, méltóságát és jogát. Példát mutatnak az etikus viselkedésre.

Pozitív kapcsolatot alakítanak ki a munkatársakkal, szülőkkel, együttműködők a jó munkahelyi légkör megteremtése érdekében.

Betartják a gyermekekkel kapcsolatos titoktartási kötelezettséget.

3. Óvodai nevelésünk alapelvei

3.1. Általános pedagógiai alapelvek

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja alapján:

- „A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet töltenek be.”
- „Az óvodai nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakozásának elősegítésére kell irányulnia, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával: oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.”
- „A gyermeket – mint fejlődő személyiséget – szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg.”
- „A gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi.”
- „A nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását.”
- „Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.”
- A nemzetiséghez tartozó és a migráns gyermekek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, nyelvi nevelését, illetve társadalmi integrálását.

3.2. Sajátos nevelésünkéből fakadó elvek

Szeretetteljes, biztonságérzetet adó, érzelem gazdag óvoda megteremtése, ahol a gyermekközpontúság úgy jelenik meg, hogy a gyermeki tartást, önállóságot, s ebből az önállóságból fakadó egészséges öntudatot, kibontakozási és önmegvalósítási lehetőséget ad a gyermekeknek. Valljuk, hogy az óvodapedagógus kulcsszereplő, elfogadó, segítő, támogató attitűdje modell értékű, mintát jelent a gyermekek számára. Intézményünkben valamennyi alkalmazottra egyaránt érvényes, munkájukat meghatározó pedagógiai alapelvek mellett megjelennek nevelésünkre jellemző sajátosságok is.

Fontosnak tartjuk a pedagógus és a nem pedagógus dolgozók munkájának összehangolását.

- **biztosítjuk a gyermekek jogait;**
- **példamutató emberi magatartást és nagyfokú toleranciát mutatunk** minden helyzetben;

- **figyelembe vesszük mindenkor a gyermek mindenekfelett álló érdekét;**
- gondoskodunk a **gyermeki szükséglet** kielégítéséről;
- kiemelt szerepet kap a **gondozás, nevelés, kapcsolatépítés** a gyermekekkel;
- **tartózkodunk a gyermekek hátrányos megkülönböztetésétől**, saját és mások elismerésére nevelünk;
- **elfogadjuk** és tiszteletben tartjuk a **gyermekek különbözőségét**;
- alkalmazzuk az esélyegyenlőség elvét, **biztosítjuk az egyenlő hozzáférés lehetőségét**;
- nyomon követjük a **gyermekek egyéni és életkor specifikus képességeit és figyelembe vesszük** a fejlesztés során;
- **tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül történő fejlesztést** valósítunk meg;
- **elősegítjük az önálló véleményalkotást**, döntési képességeinek fejlődését;
- **megalapozzuk a szokás és normarendszert, a gyermekek környezettudatos szemléletét**, fejlesztjük a gyermekek erkölcsi és norma érzékét;
- törekszünk a **természetes társas szükségletek** kielégítésére és a **lelki nevelési feladatok** ellátására;
- **szoros együttműködő kapcsolatot** tartunk fent a **családokkal**;
- **tiszteletben tartjuk** a családok **belső szokásait**;
- megteremtjük a lehetőséget, és helyet biztosítunk a **családok fogadására**;
- **segítjük, támogatjuk a kiemelt figyelmet igénylő gyermekeket**;
- a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekkel kapcsolatosan a **szociokulturális elvárásunkat helyzetük határozza meg**;
- **beépítjük a multikulturális tartalmakat** a nevelőmunkánkba;
- **megismertetjük és elmélyítjük a nemzeti identitástudatot, keresztény kulturális értékeket** a gyermekek szűkebb és tágabb környezetén keresztül;
- **biztosítjuk az esélyegyenlőséget** a különböző szociális és kulturális környezetből érkező gyermekeinknek;
- figyelmet fordítunk arra, hogy a **hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű és sajátos nevelési igényű gyermekek minden segítséget megkapjanak** hátrányaik leküzdéséhez;
- a sajátos nevelési igényű gyermekek harmonikus személyiségfejlődését **elfogadó, és az eredményeket értékelő környezetet** teremtünk;

- a sajátos nevelési igényű gyermekek iránti **elvárásunkat fogyatékoságuk határozza meg;**
- megszervezzük a **diabéteszes gyermekek** számára a **napközbeni speciális ellátást;**
- a **tehetségígéretes gyermekeknek lehetőséget biztosítunk érdeklődési területüknek megfelelően elmélyült ismeretszerzésre;**
- **megteremtjük** a gyermekeket körülvevő szűkebb és tágabb környezetben a biztonságos közlekedéshez szükséges szabálykövető magatartás kialakítását;
- **törekszünk a gyermekek elé kerülő** mindennapi problémák, kihívások, **élethelyzetek** minél könnyebb megoldásának segítésére.

4. Óvodai nevelésünk célja

Alapvető céljaink:

Mindenkor figyelembe vesszük a gyermekek egyéni és életkori sajátosságait, valamint eltérő fejlődési ütemüket, ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is.

- az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődésének elősegítése,
- a gyermeki személyiség kibontakoztatása az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével,
- kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlődésének biztosítása, inkluzív nevelés megvalósítása,
- sokoldalú képességfejlesztés segítségével a személyiség fejlődésének biztosítása, elősegítése,
- a gyermekek harmonikus és élő kapcsolatának alakítása a természeti és társadalmi környezetünkkel,
- lakóhelyünk hagyományainak, értékeinek megismertetése,
- a gyermekek és a művészetek közötti érzelmi kötődés kialakítása,
- a gyermekek személyiségének alakulása megfeleljen társadalmunk követelményeinek, megalapozza az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget,
- a pedagógiailag segített, ösztönzött szocializáció, erkölcsi normák kialakításának minél teljesebb megvalósítása,
- az értékeink megőrzése, közvetítése.

Az óvodáskorú gyermekek nevelése során:

- történjen meg **sokszínű tevékenységeken keresztül** a gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődésének, **személyiségük teljes kibontakoztatásának támogatása;**
- **alakuljanak ki** a kisiskolás korba való átlépés belső pszichikus feltételei, **testi, lelki, érzelmi, értelmi, erkölcsi, közösségi képességei;**
- alakuljon ki egészséges önbizalmuk **„én tudatuk”**, mely által képesek lesznek az **élethosszig tartó tanulásra,**
- valósuljon meg a **szociális életképességek, érzelmi-akaratú életük fejlesztése,** társaikkal, felnőttekkel való korrekt együttműködése kialakítása, a **gyermekek életre nevelése;**
- váljanak **önálló gondolkodású, döntőképes személyiséggé;**

- **alakuljanak ki** azok a kommunikációs és **kooperációs készségei**, amelyek lehetővé teszik a hatékony beilleszkedést;
- történjen meg olyan pedagógiai tevékenységrendszer és tárgyi környezet kialakítása, működtetése, mely jól segíti a gyermekek **környezettudatos magatartásának megalapozását, környezeti problémák iránti érzékenység kibontakozását,**
- **alakuljon ki az egészséges életvitel igénye;**
- legyenek érzelmileg nyitottak, **fogadják el önmaguk és környezetük különbözőségét;**
- **alakuljon ki a hazaszeretet, a szülőföldre és családhoz való kötődés alapja** az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetben;
- **valósuljon meg** a sajátos nevelési igényű gyermekek integrálásával **esélyegyenlőségük biztosítása;**
- **valósuljon meg a tehetséges gyermekek felismerése, fejlesztése, tehetségük kibontakoztatása;**
- **legyenek képesek az eléjük kerülő élethelyzetek minél könnyebb megoldására;**
- **alakuljon ki a biztonságos közlekedési kultúra** a gyermekeknél a balesetmentes és élhetőbb városi környezet kialakítása, jövőképe érdekében.

5. Az óvodai nevelésünk feladatai

5.1. Általános feladataink

Az óvodai nevelés az alapelvek megvalósítása érdekében **gondoskodik**:

- a gyermeki szükségletek kielégítéséről,
- az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről;
- a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról;
- a gyermeki közösségben végezhető sokszínű - az életkornak és fejlettségnek megfelelő - tevékenységekről,
- különös tekintettel a mással nem helyettesíthető játékról;
- e tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltség tartalmakról,
- emberi értékek közvetítéséről;
- a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről,
- a nemzetiséghez tartozó és a migráns gyermekek önazonosságának megőrzéséről, ápolásáról, nyelvi neveléséről, társadalmi integrálásáról.

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés,
- az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

Az óvodapedagógusaink feladatai a nevelési célok elérésében:

- a családdal szorosan együttműködve a családi nevelés kiegészítése;
- a családok szociális különbségeiből adódó hátrányok kompenzálását segítő feltételek megteremtése;
- a nevelő hatások tudatos alkalmazása az együttműködés és társas érintkezés alakítása érdekében;
- az érzelmi alapigények kielégítése, biztonságérzet, védettségérzet megteremtése nyugodt, derűs, szeretetteljes érzelmileg biztonságos légkör megteremtésével;
- a környezettudatos magatartás formálása, megalapozása;

- az óvodai nevelés leghatékonyabb eszközének, a játék elsődlegességének biztosítása;
- a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek képesség szerinti fejlesztése;
- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;
- a gyermek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez szükséges egészséges, biztonságos, optimista életszemlélet és környezet biztosítása,
- életszerű tevékenységek biztosítása tudatosan tervezett, szervezett nevelési alaphelyzetekben:
 - a játékban és a tevékenységben megvalósuló tanulásban;
 - a társas és közösségi tevékenységekben;
 - a munka jellegű tevékenységekben.

5.2. Az egészséges életmód alakítása

Az óvodába érkező gyermekek mindegyike más és más testi és szellemi fejlettséggel, edzettséggel rendelkezik. Fejlődésüket, fejleszthetőségüket meghatározzák az örökletes tényezők, az érési folyamatok törvényszerűségei, valamint a környezeti hatások. Mind ehhez társul még az óvodapedagógus és a gyermek közötti jó kapcsolat, a biztonságot nyújtó, kiegyensúlyozott közérzetet biztosító óvodai légkör.

Óvodai nevelésünk **kiemelten kezeli gyermekeink egészségnevelését, az egészséges életmód alakítását.** Alapvető feladatunknak tartjuk gyermekeink **testi és lelki szükségleteinek kielégítését**, mert csak így biztosítható harmonikus személyiségfejlődésük.

A gyermekek egészségéért, testi épségük védelméért mindannyian felelősséggel tartozunk. Az egészséges életmódra nevelés **nem korlátozódhat az óvodára – fontos a családokkal való szoros együttműködés.** Igazán hatékony csak akkor lehet munkánk, ha sikerül a szülőkkel is elfogadtatni az egészséges életvitel fontosságát, és lehetőségeikhez mértén bevonni őket az ezzel kapcsolatos feladatok otthoni gyakorlásába.

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Az ebben az életszakaszban megszerzett ismeretek, készségek és szokások a későbbi egészségi magatartást jelentősen befolyásolják. A gyermekkori egészségi állapot nem csupán a gyermek egészségét alapozza meg, de **kihat a következő generáció egészségére is.**

Az **egészségvédő magatartás fejlesztése** megköveteli, hogy az óvodai nevelés **segítse** az **egészséges életvitel iránti igény kifejlődését**, az egészséges életmód választását, az egészséget károsító magatartások visszaszorítását.

Az óvodai nevelés feladata:

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
- a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése;
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése;
- az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítettségi-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása;
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása;
- megfelelő szakemberek bevonásával - a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve - speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

Az egészségmegőrzés szempontjából lényeges a természet közeli életmód, a test, a lélek, a környezet harmóniájának megteremtése és az egészséges életmód igényének kialakítása, és az esélyegyenlőség megteremtése.

A lelki egészségfejlesztés segítse elő a kiegyensúlyozott pszichés fejlődést, támogassa a környezethez való alkalmazkodást, pozitív hatást gyakoroljon a személyiséget érő változásokra.

Cél:

Történjen meg az egészség óvása, megőrzése. Legyenek edzettek, táplálkozzanak egészségesen, **különösen figyeljenek a magas cukor tartalmú ételek és italok, a magas só- és telítettségi-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentésére, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának növelésére.** Legyenek kielégítve alapvető gyermeki

szükségleteik. Alakuljon ki a helyes életritmus, a mozgásigény és a pihenés helyes aránya. **Legyenek felkészülve a környezetből érkező ártalmas hatásokkal szemben, csökkentve a káros következményeket.**

Az óvodapedagógusaink feladatai a teljes körű egészségfejlesztés során:

- az egészséges és biztonságos óvodai környezet megteremtése;
- a megfelelő, rugalmas napirend, nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteljes óvodai légkör kialakítása, a párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységek végzéséhez szükséges elegendő idő biztosításával;
- az egészségtudat, egészséges táplálkozási szokások kialakítása, folyamatos tízóraiztatás;
- a szülők meggyőzése a szénsavas, túlcukrozott, serkentő szereket tartalmazó italok kiiktatásáról;
- **hetenként egy-két gyümölcs- és zöldségnapot az óvodáinkban!** - mozgalomban való bekapcsolódás;
- a kulturált étkezés szokásainak kialakítása, evőeszközök használatának megismertetése, gyakoroltatása, asztalterítés esztétikumára való odafigyelés, pozitív minta követése;
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése, levegőzésének biztosítása minden nap, harmonikus, összerendezett mozgásfejlődésének elősegítése;
- a gyermek alapvető fizikai, lelki szükségleteinek kielégítése, /pl. folyadék, lefekvéskor mesélés, a gyermek érzelmi állapotának, nyugalmanak támogatása, simogatással/;
- konfliktusban érintett gyermekek kiszűrése, majd óvodapszichológus segítségét kérve kiemelt segítése;
- a gyermek gondozottságának biztosítása során kapcsolatépítés a gyermekkel, nagyobb tudatossággal, odafigyeléssel a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek alapvető higiénés szokásainak kialakítására, /toalettpapír használata, fiúszerepnek megfelelő toalett használat WC-tető felhajtása/, helyes kézmosásra, kéztörlésre szoktatás;
- a WC használat biztosítása az intimitás biztosításával;
- a tisztaság, az ápoltság iránti igény alakítása;
- a kézmosás biztosítása szükség és igény szerint;
- a fogmosás technikájának megismertetése, mindennapos gyakoroltatása, fogmosó eszközök rendben tartására való serkentés;
- a fésű használatának bemutatása, gyakoroltatása, szükség szerinti segítségnyújtás;

- az időjárásnak megfelelő réteges öltözködésre szoktatás;
- a gyermek balesetvédelmi oktatása évente egyszer, illetve az alkalomnak megfelelően és annak dokumentálása a csoportnaplóban;
- a lázas, beteg gyermek elkülönítése, gondoskodás a felügyeletről és a szülő értesítése;
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása;
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása;
- az orrfújásnál a papír zsebkendő használatának megtanítása, használat utáni szemétként kezelésre, szelektív gyűjtésére tanítás;
- csapok elzárásának kinyitásának megtanítása, a víztakarékosságra a figyelem felhívása;
- a környezeti ártalmak kivédése, az udvarra minél több növény telepítése;
- **a speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása érdekében megfelelő szakemberek gyógypedagógus bevonása, együttműködésre törekvés;**
- a diabéteszes gyermekek napközbeni speciális ellátásának biztosítása;
- a nevelés során együttműködés a többi munkatárssal, szülőkkel, szakemberekkel, kerekasztal beszélgetésen, fórumokon való részvétel

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

Testápolás:

- önállóan mosakodik, törölközik, használja a szappant, körömkefét;
- önállóan használja a WC-t, WC-zést követően használja a WC-papírt;
- vigyáz a mosdó rendjére, a tisztálkodási eszközeire, tisztán tartja, és a helyére teszi;
- takarékoskodik a vízzel a mosdó használata során, ki tudja nyitni, és el tudja zárni a csapot;
- használja zsebkendőjét, tüsszentéskor, köhögéskor szája elé tartja, használat után a megfelelő szemetesbe dobja;
- önállóan mos fogat, használat után a fogmosó felszerelést rendben, tisztán teszi a helyére;
- életkorának megfelelően edzett.

Öltözködés:

- önállóan öltözik, vetkőzik, ruháit, ágyneműjét összehajtva teszi a helyére
- befűzi cipőjét, bekötésével próbálkozik;
- öltözködésben, a helyes sorrendben veszi fel ruhadarabjait, önállóan öltözködik, ha szükséges segítséget kér;
- időjárásnak megfelelően öltözködik.

Étkezés:

- étkezéskor önállóan szedi a számára szükséges ételmennyiséget;
- megfelelően használja az evőeszközöket, igényli az asztal esztétikus rendjét;
- kulturáltan viselkedik étkezés közben;
- szívesen fogyaszt minél több gyümölcsöt és zöldséget.

A környezet óvása, rendben tartása:

- ügyel saját személye és környezete gondozottságára, rendjére, tisztán tartására;
- az udvaron sem szemetel;
- ismeri a szelektív hulladékgyűjtés okát és mikéntjét;
- tud csendben közlekedni, ajtót nyitni, csukni,
- a játék és egyéb eszközöket rendeltetésüknek megfelelően használja, óvatosan bánik az eszközökkel;
- használja a lábtörlőt;
- ismeri és betartja a balesetvédelmi magatartásformákat.

5.3. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Az óvodai nevelési folyamat átfogó kerete, gyakorlati módszere, eljárásrendszere **lehetővé teszi a társadalom szempontjából értékes tulajdonságok, erkölcsi normák alakítását.**

Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés által biztosíthatók a gyermekek fejlődéséhez szükséges tevékenységi formák és társas kapcsolatok, ezért fontos, hogy az óvodapedagógus valamennyi nevelési folyamat megoldásában – az egyéni sajátosságok figyelembevételével – a közösségi nevelés elvi megfontolásait, gyakorlati módszereit érvényesítse.

A gyermek elsősorban a családban nevelődik, az óvoda folytatja és kiegészíti a megkezdett nevelést. **Óvodai nevelésünk messzemenően támaszkodik a családi nevelésre, a család**

és az óvoda szoros együttműködésére törekszik. Figyelembe vesszük a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesítjük az intervenciós gyakorlatot. Programunkban fontos az óvodáskort megelőző testi-lelki fejlődés megismerése, ennek egyik eszköze az óvodába lépés előtti családlátogatás és a gyermek személyiséglapja, melyből információt kapunk a gyermek élettörténetéről, és az anya-gyermek kapcsolatáról, valamint a család–gyermek kapcsolatáról.

Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelést serkenti a szocializáció, amelyet a családi nevelésre építve az óvoda folytat és kiegészít, ezzel tovább szélesíti a gyermek bevezetését társadalmi közegébe.

5.3.1. Érzelmi nevelés

Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága magatartásának érzelmi dominanciája. A szociális tanulás legfőbb eszköze óvodáskorban az utánzás, a mintakövetés, a felnőtt, majd a társmodell szociális viselkedésének érzelmi indíttatásból fakadó átvétele, majd e minta egyre színesebb kiteljesedése, mely megnyilvánul a gyermek játékában.

Éppen ezért elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodába lépés pillanatától az óvodáskor végéig érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül. A kiegyensúlyozott légkör feltétele: az óvodapedagógus - gyermek, gyermek - gyermek, gyermek - és a többi óvodai dolgozó jó kapcsolata és a felnőttek pozitív attitűd megnyilvánulásai.

Ennek érdekében szükséges, hogy:

- a gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék;
- az óvodapedagógus és a gyermek, gyermek - dajka, gyermek - pedagógiai asszisztens, gyermek - gyermek kapcsolatát pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze;
- egyszerre segítsük a gyermek én-tudatának alakulását, szociális, erkölcsi érzékenységének fejlődését, és engedjen teret önkifejező és önérvényesítő törekvéseinek;
- a gyermeket a másság elfogadására, megértésére neveljük, arra, hogy az emberek különböznek egymástól, és tartsák tiszteletben a különbözőségeket;
- teremtsünk lehetőséget arra, hogy a gyermek kielégíthesse természetes társas szükségleteit;
- a kapcsolatok erősítése érdekében minden gyermek számára biztosítsunk személyes alkalmakat saját érzések elmondására, mások érzésének meghallgatására, elfogadására;
- vonjuk be a gyermekeket a csoportélet hagyományainak, a szabályainak kialakításába;

- a határok pontos megjelölésével biztosítsunk mindenkor kellő szabadságot a gyermekek tevékenységéhez;
- követelményeinket röviden, érthetően, pozitívan fogalmazzuk meg, a javításra mindig adjunk lehetőséget,
- figyeljük azokat a tüneteket, amelyek a gyermekek társas kapcsolatainak zavarára utalnak, minimalizáljuk a nemkívánatos magatartás módokat, és keressük meg az egyén viselkedésének rendezési lehetőségeit.

Az óvodapedagógus feladata:

- Mintakövető magatartással példát ad a gyermekeknek és a szülőknek.
- Érzelmi biztonság, otthonosság, derűs, szeretetteljes légkör biztosítása az óvodáskor kezdetétől a végéig.
- A biztonságos, nyugodt óvodai mindennapok megteremtése, amiben lehetőség kínálkozik a gyermekek közötti, valamint a gyermekek és felnőttek közötti minél gyakoribb kapcsolatfelvételre
- Segítse elő a szokás és normarendszer megalapozását.
- Közös tevékenységeket szervez, közös élményszerzést biztosít.
- Hagyományok ápolásával, ünnepek szervezésével közös örömteli élményeket biztosít.
- Folyamatosan kommunikál a gyermekekkel, biztosítja az állandó személyes érintkezést, bátorítja őket társas kapcsolataikban.
- Támogatja a gyermekek barátkozását.
- Egymáshoz való alkalmazkodás tanulását segíti.
- Fokozatosan, tervszerűen ismerteti meg az udvarias viselkedés szabályait, normáit.
- Megismerteti, elfogadtatja a gyerekekkel az elvárásokat, amelyek eltér(het)nek az otthoniaktól, de teljesítésük elengedhetetlen a közösségi élet és tevékenység szempontjából.
- Személyiségének szeretetteljes, empátiás kisugárzásával, figyelő „anyapótló” magatartásával:
 - a szeretet és a kötődés képességének fejlesztése;
 - a saját és a mások elismerésére nevelés;
 - az élménybefogadás képességeinek fejlesztése;
 - az érzelmi kontroll kialakítása, fejlesztése, konfliktusok kezelése;
 - az érzelmi zavarok tompítása, leépítése, lelki, nevelési feladatok ellátása.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Ragaszkodik óvodájához, társaihoz, a felnőttekhez; amit érzelmekben, szavakban, tettekben is kifejez.
- Kialakul biztonságérzete; tisztelettudóan viselkedik.
- Igényévé válik a helyes viselkedés és cselekvés, a szokások, szabályok betartása.
- Egymást figyelmeztetik a szabályok megszegése esetén.
- Segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival.
- Értékeli saját és társai tetteit, megpróbál megfelelni az eléje tárt pozitív magatartási formáknak.
- Együtt érez társaival, érdeklődik társai iránt, hiányzásának okáról.
- A közösségért szívesen dolgozik, bízik képességeiben.
- Törekszik a konfliktus helyzetek önálló megoldására.
- A tevékenységeket türelmesen, a megbeszéltek alapján végzi, be is fejezi.
- Képes nyugodtan ülni, figyelmesen meghallgatja a felnőttek, gyermekek közléseit.
- Érvényesíti kezdeményező készségét, kinyilvánítja tartósabb érdeklődését.
- A játékszeren megosztózik a társaival.
- Kialakul képessége a kapcsolatteremtésre, és a szabályokhoz való alkalmazkodásra.

5.3.2. Erkölcsei nevelés

A szocializáció szempontjából különös jelentőségű a közös élményekre épülő tevékenységek gyakorlása. Ezért az óvodai életet úgy szervezzük, hogy **segítjük a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség, akarat, önállóság, önfegyelem, kitartás, feladat- és szabálytudat) egymásra való odafigyelésének fejlődését, a szokás és normarendszer megalapozását, önmaguk és társaik tiszteletének erősítését.**

Az erkölcsi értékek közvetítésére adott a lehetőség az óvodai élet minden területén, viszont a játék és a mese kimeríthetetlen lehetőséget nyújt az erkölcsi nevelésre. Az erkölcsi nevelésben a mesének, a játéknak felbecsülhetetlen értéke van, melyet a közösségi nevelés, a munka jellegű tevékenységekre nevelés, a fegyelemre nevelés területén maximálisan ki is használunk. Az óvodapedagógusok és az óvoda alkalmazottai utánzásra méltó mintaként állnak a gyermekek erkölcsi tapasztalatszerzésében és a tudatos mintakövetésben. **A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modellértékű szerepet tölt**

be. Ez hozzájárul reális énképének, pozitív értékrendjének, helyes viselkedésének kialakulásához. **Utánzással erkölcsi szokásokat, elemi magatartási szabályokat sajátít el a gyermek, amelyek idővel belsővé válnak.** Fontos, hogy a gyermekek cselekedeteit helyesen és következetesen ítéljük meg a pozitív erkölcsi magatartás megerősítésével, kiemelésével.

„Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhöz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.”

A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, érzékszervi, értelmi fogyatékos, mozgássérült, hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, valamint kiemelkedő képességű gyermek nevelésében segítségünkre van a gyógypedagógus, logopédus. Az egyes gyermek tulajdonságainak, képességeinek kibontakoztatása a közösségen belül, a csoport normái alapján történik.

Arra törekszünk, hogy minden nap legyen modell értékű az óvodapedagógus és az óvoda más dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja és viselkedése az óvodai feladatellátásban.

Együttműködünk az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

Az óvodapedagógus feladata:

- Munkáját együttműködés, nyitottság, társadalmi érzékenység, más kultúrák elfogadása jellemzi.
- Figyelembe veszi a gyermekek és a gyermekközösségek eltérő kulturális, illetve társadalmi háttéréből adódó sajátosságokat, törekszik a hátrányok csökkentésére.
- A gyermekeket egymás elfogadására, az egyéni sajátosságok tiszteletben tartására neveli.
- Támogatja a gyermekek közötti kapcsolatrendszer bővítését, társas szükségletei kielégítését.
- Fejleszti a gyermekek szociális érzékenységét.
- Segíti a gyermek erkölcsi és akarat tulajdonságainak alakulását.
- Értékközvetítése, bánásmódja, kommunikációja mintaértékű.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Viselkedését szándékosan irányítani képes.

- Ismeri, alkalmazza a helyes viselkedés alapvető szabályait.
- Kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.
- Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni.
- Késleltetni tudja szükségletei kielégítését.

Ellenőrzés, értékelés és jutalmazás:

Az óvodapedagógus - gyermek kapcsolatára az segítőszándékból fakadó megértés legyen jellemző. Az utasítás helyett igyekszünk kérdéssel megérteni a gyermek viselkedését. A magyarázatokban mindig a dolgok pozitív oldalát keressük.

Cél: A gyermek helyes megnyilvánulásainak kialakítása, pozitív motiváció biztosítása.

Az óvodapedagógus feladata:

- Gazdag értékelési repertoárral rendelkezzen, melyből a gyermekek életkori sajátosságainak figyelembevételével tudatosan választja a leginkább megfelelőt.
- Pozitívumokra irányuló értékeléssel erősíti a gyermek helyes megnyilvánulásait, mellyel egyidejűleg a gyermek személyiségét és az egész közösséget is formálja.
- Nem a gyermeket ítéli el, hanem a pillanatnyilag adott magatartást és annak közösségre vonatkozó rossz hatását.
- Az egyéni képességekhez viszonyítva értékeli a teljesítményeket, törekszik a folyamatos, pozitív visszajelzésekre.
- Módszerei az életkori sajátosságokhoz igazodó, pozitív irányba mutató mintaadás, áttétel, motiválás, megbeszélés.
- Visszajelzései a gyermekek fejlődését segítik, értékelései világosak, egyértelműek, a konkrét cselekvésre, teljesítményre vonatkoznak.
- Az óvodában alkalmazott jutalmazás a verbális és nonverbális kommunikációs eszközök, érzelmek kifejezése (simogatás, kézfogás), kiemelt-megtisztelő feladatadás, kedves tevékenység biztosítása.
- A jutalmazás mindig konkrét, a gyermek számára érthető, a társak számára is motiváló hatású. Tárgyi jutalom adása ritkán (céllal), elfogadható.
- Önellentőrzésre, önértékelésre alkalmas munkaformák és módszerek alkalmazására törekszik.

- Tudatos megfigyelései, mérései alapján vezeti a gyermeki fejlődését rögzítő online dokumentációt.
- Képes a gyermekek tevékenységének megfigyeléséből, produktumaik értékeléséből kapott adatokat reálisan elemezni-értékelni, és azokból kiindulva fejlesztési tervet készíteni.
- A gyermek fejlettségéről, állapotáról fogadóórán (óvodapedagógus, logopédus), tájékoztatást ad a szülőnek évente minimum két alkalommal.
- A gyermekekről információt, pedagógiai véleményt kizárólag az óvodapedagógus adhat.

5.3.3. Értékorientált közösségi nevelés

Óvodánkban a családi légkör, az életkoruknak, egyéni fejlettségüknek megfelelő, érdekes változatos tevékenységek, közös élmények formálják a gyermekek egymáshoz való viszonyát, alakítják ki az együttműködést, az egymáshoz való alkalmazkodást. Rugalmas napirend segítségével szervezzük meg a csoport közös életét, a gyermekek fejlettségét figyelembe vevő szokás és normarendszert, melynek függvénye a kiegyensúlyozott légkör, a nyugalom, az értelmes fegyelem.

Elvárásainkkal, társaiktól kapott visszajelzésekkel, a közösségi élet normáit kifejező szokásokkal alapozzuk meg a közösségi beállítódást, a szabálytudatot és a fejlettebb, pozitív közösségi magatartás alakulását. A társas kapcsolatok fejlődését segítik a minden napokban születésnapok, névnapok megünneplése, betegségből visszatérők fogadása, hétvégi élmények megbeszélése, ajándékok készítése egymásnak, szülőknek, közösséget építő, kapcsolatteremtő játékok.

Neveljük saját maga elismerésére, pozitív énkép kialakítására, saját értékeinek megismerésére. Megláttatjuk, tudatosítjuk a napirendi tevékenységek során a társak egymástól eltérő, saját kulturális környezetükből származó értékeit, sokféle, színes egyéniségüket.

Ezzel társaik elismerésére, megbecsülésére nevelünk. Az érzelmi zavarokat tompítjuk, leépítjük.

Az óvodapedagógus feladata:

- A biztonságos, nyugodt óvodai mindennapok biztosítása barátságos, derűs légkörben, ahol lehetőség kínálkozik a gyermekek közötti, valamint a gyermekek és felnőttek közötti minél gyakoribb kapcsolatfelvételre.

A felnőttekkel és a társakkal kapcsolatos viselkedési szokások kialakítása és gyakorlása természetes szituációkban:

- a gyermekcsoporton belül az együttműködés, az együttjátzás, együttdolgozás képességének kialakítása és gyakorlása;
- a társakért, a csoportért érzett felelősségérzet az összetartozás élményének mélyítése, a „mi tudat” alakítása;
- a társak és felnőttek iránt érzett bizalom és elfogadás alakítása;
- társas kapcsolatok formálásának segítése kooperatív technikák alkalmazásával, a véleményalkotás, döntési képesség fejlődésének elősegítése.

Környezetvédelmi viselkedési és magatartási formák alakítása:

- az élet és az élővilág megbecsülésére, szeretetére nevelés.

A hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek körében a szokásrendszer tudatos alakítása, beilleszkedésük elősegítése és differenciált, tervszerű fejlesztése. Inkluzív szemlélettel a különbözőségek elfogadásának segítése.

A család - óvoda kapcsolatának kialakítása:

- „Ovinézó”- hét szervezése az óvodai csoportok életébe való betekintés lehetőségének biztosítása a beiratkozás alkalmával;
- családlátogatás az óvodai élet megkezdése előtt;
- óvodai rendezvényekre való meghívás;
- egyeztetett időpontban fogadóóra tartás, tájékoztatás a gyermek fejlődéséről;
- szülői értekezlet tartása évente minimum 2 alkalommal, anamnézis felvétele.

A fejlesztés várható jellemzői óvodáskor végére:

- kialakul biztonságérzete;
- tisztelettudóan viselkedik;
- elfogadja a tevékenységek által megkívánt magatartásformákat és szokásrendszert;
- ha szükségét látja, segít a felnőtteknek és az arra rá szoruló társainak, egymásnak;
- érdeklődik a közvetlen környezetében élő gyermekek és felnőttek iránt;
- türelmes, toleráns, empátikus, segítőkész társaival;
- konfliktus helyzetet mind két fél számára elfogadhatóan, viszonylag önállóan old meg, szükség szerint felnőtt segítségét kéri;

- önálló, kitartó a tevékenységek végzése közben;
- képes azonosulni érzelmileg és értelmileg az óvónő kéréseivel, társaival és felfogja metakommunikatív jelzéseit;
- jelzi mondanivalóját, érthetően válaszol, és türelmesen meghallgatja társát, fejlődik önfegyelme.
- érdeklődéssel és aktívan vesz részt a közös tevékenységekben és örül az együtt elért eredményeknek, képes társaival kooperatíván együttműködni;
- kialakul a közösséghez tartozás érzése a csoport a „mi tudat” és rendelkezik társkapcsolatokkal a csoporton belül;
- alakulóban van felelősségtudata;
- szívesen vállal a közösség érdekében megbízatást, munkát;
- tudja késleltetni szükségletei kielégítését;
- képes egyszerű döntések önálló meghozatalára;
- bátran, de kulturáltan mondja el véleményét;
- nyugodt, kiegyensúlyozott viselkedés jellemzi, megtalálja helyét a közösségben.

5.4. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

5.4.1. Anyanyelvi nevelés

Az anyanyelv a legfontosabb eszköze a szociális kapcsolatok kiépítésének és az emberek közötti kommunikációnak. **Az óvodai anyanyelvi nevelés komplex folyamat.** Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció, különböző formáinak alakítása, helyes mintaadással és szabály közvetítéssel (javítgatás elkerülésével) valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelvi fejlődés alakulása szempontjából modell értékű az óvodapedagógus és az óvoda más dolgozóinak kommunikációja. Ezért **szükséges figyelmet fordítani a gyermek kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a meghallgatására, a kérdések támogatására és a válaszok igénylésére.** Az otthoni nyelvi környezet meghatározza minden gyermek beszédét, mely előnyös vagy hátrányos helyzetet teremt a gyermek számára a közösségen belül.

Cél:

- anyanyelvét bátran és helyesen használó, gazdag szókincsű, kommunikáló gyermek nevelése
- valósuljon meg az anyanyelv ismereteinek bővítése, megbecsülése, szeretete, a kommunikáció különböző formáinak differenciált fejlődése;

- alakuljon ki a kapcsolatfelvétel megfelelő formája, életkori sajátosságnak megfelelő verbális és nonverbális eszköztár.

Az óvodapedagógus feladatai az anyanyelvi nevelésben:

- biztonságos, elfogadó, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör megteremtése, ahol elmondhatják gondolataikat;
- folyamatos, összefüggő, tiszta beszéd, nyelvi kifejezőkészség kialakítása;
- beszélő környezet megteremtése, helyes minta és szabálykövetítéssel nyelvi készség (társalgási és összefüggő beszéd) fejlesztése;
- kommunikációs (verbális nem verbális) jelzések felismerésének, használatának gyakorlása egyéni bánásmód, differenciált fejlesztés alkalmazásával beszédészlelés, beszédértés, szóbeli emlékezet fejlesztése szókincs (relációs és általános) gyarapítása;
- együttműködés a logopédussal és a családdal a megelőzés és a korrekció területén;
- a nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozó, valamint migráns gyermekek differenciált támogatása a magyar nyelv elsajátításában;
- minden gyermeki kérdés megválaszolása.

5.4.2. Értelmi fejlesztés és nevelés

Az értelemi fejlesztés szoros kapcsolatban van az anyanyelv és kommunikáció alakulásával.

Az óvodai nevelés a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára, életkori sajátosságára, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermekeknek változatos tevékenységeket, melyekben további élményeket, tapasztalatokat szerezhetnek az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

Az értelmi nevelés változatos tevékenységeken keresztül a kultúraátadás hatásrendszerében az óvodai nevelés módszerével, elsődlegesen a gyermek játéka által valósul meg.

Fontos valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása, a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, gyakorlása különböző tevékenységekben és élethelyzetekben.

Cél:

- fejlődjenek a gyermekek értelmi képességei önmagukhoz képest a leoptimálisabban az óvodába kerüléstől az óvodában nevelkedés végéig;

- bővüljenek és célirányosan rendszereződjenek a gyermek spontán és tervezetten szerzett ismeretei, tapasztalatai;
- fejlődjenek kognitív képességei: /egyre pontosabbá válik a valósághű észlelés, figyelem-összpontosításra képes, jellemző a valósághoz közelítő képzeleti működés, a reprodukív emlékezet, problémamegoldó és kreatív gondolkodás, alakul a fogalmi gondolkodás.

Az óvodapedagógus feladatai az értelmi fejlesztés területén:

- változatos tevékenységek szervezése, biztosítása;
- a gyermek kíváncsiságára, érdeklődésére építés, az egyéni érdeklődési kör figyelembevételére;
- figyelem-összpontosítására motiválás;
- a pszichikus képességstruktúrák fejlődésének nyomon követése, a szükséges fejlesztési feladatok tervezése, beépítése a gyakorlatba.
- szociokulturális háttér figyelembevételére épülő differenciált készségfejlesztés, kompetencia megvalósítása;
- ösztönző környezet és változatos élmények biztosításával az értelmi képességek, fantázia és kreativitás kibontakoztatása;
- hatékonyan motiváljon, változatos eszközökkel keltse fel a gyermekek érdeklődését;
- spontán és tervezetten szervezett tevékenységek alkalmával a gyermekek tapasztalatainak és ismereteinek rendszerezése, célirányos bővítése;
- pozitív megerősítést szem előtt tartva a gyermekek motiváltságára, ismereteire támaszkodva javítsa a hibákat, megerősítve a pozitívumokat;
- aktív kommunikációval, kérdésekkel aktivizálja tudásukat;
- segítse elő a gyermekek reális önértékelését;
- logikus gondolkodás megalapozása;
- a gyerekek kíváncsiságára, érzelmeire, érdeklődésére, megismerési vágyára épülő tapasztalatszerzésekkel tegye lehetővé, hogy egyre több ismeretet szerezzenek az őket körülvevő szűkebb és tágabb környezetről;
- minket körülvevő világ mennyiségi, formai, kiterjedésszerű összefüggéseinek;
- felfedezése, megismerése játékos formában, a gyermekek igényeihez igazodva.

A fejlődés várható eredményei óvodáskor végére:

- Érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél, a tapasztalatok során szerzett szókincsét aktívan használja.
- Gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni.
- Különböző mondszerkezeteket, mondatfajtákat alkot.
- Tisztán ejt minden beszédhangot, helyesen érthetően beszél.
- Végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.
- Aktívan használja kibővült szókincsét.
- Képről cselekvéseket, történeteket leolvas.
- Szükségeit érthető formában megfogalmazza.
- Helyesen használja az igeidőket, ragokat.
- Beszédében előfordulnak az egyszerű és bővített mondatok is.
- Minden szófajt használ, különböző mondszerkezeteket, mondatfajtákat alkot.
- Beszédét természetes gesztusokkal, arcjátékkal kíséri, jól használja a metakommunikációs eszközöket.
- Egyszerű történeteket, mesét, képes önállóan elmondani
- Ismeri és használja az udvariasság szavait.
- Korának megfelelően kialakul a pontos észlelése, képes vizuális auditív differenciálásra.
- Térbeli viszonyokat képes felismerni, megnevezni.
- A keresztcsatornák működése korának megfelelő.
- Tevékenységekben aktívan részt vesz.
- Képességei alapján alkalmassá válik az iskolai élet megkezdésére.

6. Az óvodai élet megszervezésének elvei

6.1. Személyi feltételek

Az óvoda dolgozói létszáma	fő
Felsőfokú végzettségű főállású óvodapedagógus	25
Pedagógiai munkát segítő szakképzett dajka	12
Pedagógiai munkát segítő szakképzettséggel nem rendelkező dajka	1
Óvodatitkár	1
Fűtő-karbantartó	1
Gyógypedagógus / logopédus	1
Pedagógiai asszisztens	4
Összesen	45

Óvodapedagógusaink alapképzettségén felül a szakvizsgák és továbbképzések elvégzésével szereztek nagyobb kompetenciát

Szakirányú képzések	fő
A preventív és differenciáló nevelés, a gyermek-, ifjúsági és családvédelem pedagógiai módszertani ismeretek szakvizsga	1
Tehetségfejlesztés, tehetséggondozás	1
Közoktatási vezető	2
Vezető óvodapedagógus	1
Fejlesztő, differenciáló	2
Fejlesztő - differenciáló szakpedagógia	1
Gyógytestnevelés	1
Család és gyermekvédelem	1
Egészségfejlesztő mentálhigiénikus	1
Gyógypedagógus	1

A megszerzett ismeretek nevelőmunkánk hatékonyságát növelik, hozzájárulnak célkitűzéseink eléréséhez.

6.2. Tárgyi feltételek

Az óvoda önállóan működő intézmény, előirányzatok felhasználásában önálló jogkörrel rendelkezik.

Az európai színvonalat képviselő, megújuló energiaforrást hasznosító óvodánk épületében 12 óvodai csoport kap helyet. Az akadálymentesített épületben tornaszobával, logopédiai foglalkoztatóval, fejlesztőszobával, sósobával és 3 részre tagolt jól felszerelt udvarral várjuk a 300 óvodás korú kisgyermeket.

Pedagógiai Programunk megvalósításához a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet (a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról) alapján előírt, a kötelező eszközjegyzékben felsorolt tárgyi eszközökkel rendelkezünk. (Mellékletben csatolva)

A szemléltető eszközeink, játékállományunk évről-évre gyarapszik, a beszerzéseket pályázati forrásokból, szülői felajánlásokból, alapítványunk bevételeiből és költségvetésben biztosított pénzeszközökből fedezzük.

Az intézményben kiszélesítésre került az internethálózat a digitális óvodai adminisztrációs rendszer zavartalan használata érdekében.

6.3. Az óvodai élet megszervezése

A nevelés tervezése, időkeretei

A tevékenységközpontú óvodai nevelés céljának és feladatainak ismeretében a pedagógiai ráhatások rendszerét a gyermekek egyéni adottságaihoz igazodva tervezzük meg.

Az óvodapedagógus számára alapvetően fontos feladat a teljes nevelési folyamat tudatos átgondolása még akkor is, ha jelentős mértékben építünk a spontán, gyermeki ötletekre, tapasztalatokra. A tervezésben tudatosan vesszük számításba, hogy az egyes gyermekek fejlődési üteme és képességei különböző szinteken állnak. A tervezésnél ezért fontos a fejlődést nyomon követő dokumentáció figyelembevétele. A nevelés és tanulás tervezése egymással szoros kölcsönhatásban valósul meg.

A cél és a feladatok ismertetében a fejlesztést hosszú távon éves, féléves periódusokban gondoljuk át, ám konkrét formában tervezni inkább egy vagy kéthetes periódusokban célszerű. Ezáltal nyílik lehetőségünk a gyermek spontán ötleteinek és tapasztalatainak begyűjtésére, a nevelőmunkában való felhasználására és az adott fejlődési fok figyelembevételére. A gyermeket foglalkoztató élmények és tapasztalatok éppen olyan részei a nevelésnek, mint az óvodapedagógus által előzetesen átgondolt és megtervezett feladatok. A gyermeki személyiség fejlesztése, az életre való felkészítés feltételezi a gyermek szűkebb és tágabb környezetében megszerzett átélt élményeinek és tapasztalatainak, ötleteinek, aktuális tevékenységeinek beépítését a nevelőmunka egészébe. **A gyermek folyamatos megfigyelése, a fejlődést nyomon követő dokumentáció vezetése a digitális óvodai adminisztrációs rendszerben, az óvodások élményeinek meghallgatása és közös élmények nyújtása a tervezés előkészítő folyamatához tartozik.** A rövid időszakot átfogó tervezés ugyanakkor lehetővé teszi olyan nevelési alaphelyzet kialakulását, amiben a gyermek és az óvodapedagógus aktív egymásra hatása képes a nevelési, tervezési folyamatot befolyásolni.

Alapvetően a tevékenységek megtervezéséből kiindulva a nevelés-tanulás komplex egymásra hatását figyelembe véve szükséges tervezni. A tervezésnél nem az ismeretanyag növelésére, hanem a több alkalommal, sokoldalúan, különböző nézőpontokból való megközelítésre helyezzük a hangsúlyt. Kevesebbet, de azt alaposabban, többoldalú tapasztalatszerzés és tevékenykedtetés segítségével tervezzük meg.

A heti ütemterv megírása egyben a napi vázlatot is megadja az óvodapedagógus számára, ezért nem szükséges a külön vázlatírás. Ennél fontosabb azonban, hogy **feljegyzéseket készítsünk a gyermek fejlődési üteméről, hogy konkrét megfigyelések adjanak alapot a személyre szabott, differenciált fejlesztés megtervezéséhez.** A gyermek ötleteinek, javaslatainak feljegyzése, összegyűjtése a változatos tevékenység megtervezéséhez nyújt segítséget.

Személyre szabott differenciált fejlesztés a csoport keretein belül mikrocsoportos és egyéni foglalkoztatási formában is történhet. **Osztott és osztatlan csoportban is megvalósíthatók a kitűzött nevelési célok és feladatok.**

Az óvodapedagógus dönti el, hogy adott esetben kötetlen kezdeményezés, szükség esetén szervezett irányított növekvő időtartamú (5-35 perc) csoportos foglalkozások keretein belül kívánja elképzeléseit megvalósítani. Az egyéni fejlesztési tervek alapját a DIFER mérés eredménye, a Pedagógiai jellemzés és a Képesség értékelés adják.

A fejlesztés feladata:

Ide tartozik a kiemelkedő képességekkel rendelkező gyermek felismerése és fejlesztése.

Az értelmi fejlesztés legfőbb célja abban nyilvánul meg, hogy a gyermeket aktivitásra, **a problémák meglátására és kifejtésére bátorítjuk és képessé tesszük azok kreatív megoldására.** Ennek kialakításához mindenekelőtt az szükséges, hogy az óvodában legyen **elegendő idő a tevékenykedésre és a tapasztalatszerzésre.**

A nevelőmunka elemzése és értékelése az óvodapedagógus folyamatos feladata, **az értékelés tapasztalatai adnak támpontokat a nevelőmunka tervezésének irányvonalairól.**

A fejlesztés kerete:

A teljes nevelési folyamat, amely vegyes vagy homogén csoportokon belül a gyermeki tevékenységre, önállóságra, döntési helyzetekre és sokoldalú tapasztalatszerzésre épül.

A nevelési folyamatba szervesen illeszkedő tanulási folyamat, melynek részei:

- önálló és irányított tapasztalatszerzés;
- komplex tevékenységek rendszere, kötetlen és csoportos **növekvő időtartamú szervezett formában.**

A nevelés időkeretei:

A nevelés céltudatos megtervezése során alakítjuk ki a gyermek óvodai életének időbeosztását.

A hetirend és a napirend az a szervezeti keret, amely biztosítja a gyermek számára a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységekhez a nyugodt, kiegyensúlyozott, kiszámítható óvodai környezet megteremtését.

A napi-, illetve heti rendet a gyermekcsoportok óvodapedagógusai alakítják ki a gyermek életkori és fejlettségi szintjének megfelelően és az évszakok változásait figyelembe véve.

Napirend:

A tevékenységek között harmonikus az arány, biztonságot, támpontot ad és állandóságot jelent a gyermekek számára. Szem előtt tartjuk a játék kitüntetett szerepét, a gyermekek egészséges fejlődéséhez szükséges mozgásos tevékenységek és pihenés váltakozásának biztosítását. A napirend lehetővé teszi a szabad játékot, a gyermeki tevékenységek kibontakozását, a szokásrendszer kialakítását, a friss levegőn való tartózkodást.

A napirend az alábbi tevékenységeket tartalmazza:

A tevékenység kezdete	A tevékenység megnevezése
6:30 -7:30	Gyülekező, játék összevont csoportban
7:30 -11:30	Gyülekezés, játék, egyéb szabadon választott tevékenység Étkezés előkészítése, folyamatos tízórai Gondozási teendők, Játék, a gyermek együttműködőképességét, feladattudatát fejlesztő, differenciált, növekvő időtartamú (5-35 perces), kötött és kötetlen tevékenységek, Célzott foglalkozások, Mindennapi mozgás, Levegőzés, egyéb szabadon választott tevékenység, séta, kirándulás stb.
11:45 - 12:30	Gondozási teendők, étkezés előkészítése Ebéd
12:30 - 15:00	Gondozási teendők, pihenés előkészítése Pihenés
15:00 - 15:30	Ébredés, gondozási teendők, Uzsonna
15:30 - 16:15	Játék, levegőzés, egyéb szabadon választott tevékenység
16:15 - 17:15	Összevont gyülekezés, játék, hazabocsátás

Hetirend:

A hetirend a napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat segíti elő az óvodai csoportokban és lehetőséget nyújt a szokásrendszer segítségével az óvodások napi életének megszervezéséhez.

A heti rend összeállításánál arra figyelünk, hogy jusson elegendő idő a gyermeki tevékenységek, kezdeményezések, csoportos foglalkozások, ötletek és javaslatok meghallgatására, kipróbálására vagy közös megvitatására. A rugalmasság, a helyzethez való alkalmazkodás elősegíti, hogy a heti rend a gyermek életének észrevétlen szabályozója legyen. Számtalan variációval az adott óvodai csoport és a gyermek igényeinek, képességeinek figyelembevételével nem csak a komplex tevékenységek helyei, de az időkeretek is megváltoztathatóak.

A mozgás, a játékos mozgás a hét minden napján tervezett/szervezett keretben heti egy vagy két alkalommal kötelező formában valósul meg.

Intézményünkben a kötelező dokumentumok vezetése az óvodai online adminisztrációs rendszerben történik, ahol az adatlapok, statisztikák, tervek, naplómellékletek kerülnek rögzítésre.

6.4. Az óvoda kapcsolatai

A szülői ház és az óvoda kapcsolata:

Az alapelveinkkel összhangban saját nevelési céljainkat és feladatainkat a családi neveléssel együtt tervezzük meg, tiszteletben tartva, hogy a gyermekek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége. Gyermekeink fejlesztését a szülők szoros együttműködésével valósítjuk meg, melynek alapja a kölcsönös bizalom és tisztelet. Ebben az együttműködésében felvállaljuk a kezdeményező szerepet. Figyelembe vesszük a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesítjük a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, illetve a család teremt meg.

Az együttműködés formái:

- napi találkozások;
- fogadó órák;
- szülői értekezlet (összevont, csoportonkénti);
- családlátogatás;
- nyílt nap, játszó délelőtt;
- közös rendezvények;
- zárt facebook csoport.

A szülőkkel való kapcsolattartás elvei:

- a 3T elve (Türelem+Tolerancia+Titoktartás) érvényesítése ismerjük el a szülők elsődleges szerepét ismerjük meg a kölcsönös elvárásokat;
- a család erősségeire építünk;
- juttassuk kifejezésre elismerésünket;

- tegyük érdekessé a szülői értekezletet;
- időben adjunk reális, de tapintatos információkat segítsük megoldani a szülő nevelési problémáit;
- mindig a legjobbat tételezzük a szülőről és erősítjük a szülői szerepét adjunk lehetőséget a privát beszélgetésekre;
- adjunk alkalmat, bátorítást a családnak, hogy megosszák velünk gondolataikat, céljaikat, örömeiket, gondjaikat.

Szülői Szervezet:

- Csoportonként: 2/3 fő

- Elnök: 1 fő

A kapcsolattartás a szülői szervezet együttműködési terve alapján valósul meg (lásd éves munkaterv).

Minden esetben, tiszteletben tartjuk a szülők jogait a gyermeki jogok érvényesítésében is.

Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt, az óvodai élet során, és az óvodai élet után meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükséglethez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező.

Bölcsőde és óvoda kapcsolata:

A bölcsőde, mint az óvodába lépés előtti intézményes nevelés színtere hasznos információkat adhat a gyermekek óvodáskor előtti fejlődéséről. Az átmenetet segíti a két intézmény és a gyermekek gondozásáért, neveléséért felelős felnőttek kapcsolatfelvétele.

A kapcsolattartás formái:

- leendő kiscsoportos óvodapedagógusok látogatása a leendő óvodások csoportjában;
- leendő óvodások látogatása az óvodában;
- szakmai tapasztalatcsere a kisgyermeknevelők és óvodapedagógusok között.

Iskola és az óvoda kapcsolata:

Az óvodából a következő intézményi fokozatba, az iskolába történő kudarcmentes átmenetet segítjük. Az óvodai nevelésünk arra törekszik, hogy a gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelés eredményeként belépjen a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben óvodásból iskolássá érik. Ennek megvalósítását segítik az iskolakészültséget támogató pedagógiai munka, képességfejlesztő programok megvalósítása, tanulási zavarok kialakulását megelőző módszerek alkalmazása, az iskolakezdés segítése, közös szabadidős programok szervezése, a gyermekek fejlődésének után követése.

A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre. A zökkenőmentes iskolakezdés elősegítése érdekében a helyi sajátosságok, szokások figyelembevételével korrekt kapcsolatra törekszünk az iskolával.

Az együttműködés formái

Látogatások, tapasztalatcserék, közös programok, bemutatók, egymás rendezvényein való részvétel.

Mindezek ismeretében próbáljuk az óvoda-iskola nevelési elveit egymáshoz közelíteni.

Derecskei Városi Művelődési Központ és Könyvtár és az óvoda kapcsolata:

A Művelődési Központtal és Könyvtárral állandó a kapcsolatunk, óvodásaink részt vesznek az óvodás korosztály számára szervezett báb, színházi és zenés előadásokon, kiállításokon. A meghirdetett pályázatokra elkészítik alkotásaikat, a nagycsoportosaink részt vesznek a könyvtár által szervezett „Ismerkedés a könyvtárral” délelőttökön.

Pedagógiai Szakmai Szolgáltató Intézet és az óvoda kapcsolata:

Pedagógiai Szakmai Szolgáltató Intézet programjai segítséget nyújtanak az óvodapedagógusok szakmai továbbképzésében.

A Pedagógiai Szakszolgálat és az óvoda kapcsolata:

A Pedagógiai Szakszolgálat szakemberei konzultálnak az óvodapedagógusokkal a gyermekek fejlődéséről, segítséget nyújtanak a fejlesztési tervek kidolgozásában problémás gyermekek beiskolázásához. A logopédus a beszédhibák javítását segíti.

Az Egészségügyi Szakszolgálat és az óvoda kapcsolata:

Az Egészségügyi Szakszolgálat a látás-, hallásvizsgálat, szemészeti szűrővizsgálatok során segíti a rendellenességek korai felismerését.

Az óvoda orvosa és a védőnő figyelemmel kíséri a gyermekek fejlődését, szükség esetén szakvizsgálatot javasol. A védőnői hálózat segítséget nyújt a gyermekek óvodai beiratkozásának támogatásához, a korai képességgondozáshoz.

Derecskei Szociális, Család- és Gyermejjóléti Központ, Derecske Városi Jóléti Szolgálat Alapítvány Család-és Gyermejjóléti Szolgálat, valamint a Gyámhivatal és az óvoda kapcsolata:

A szociális és a mentálhigiénés problémák miatt veszélyeztetett, ill. krízishelyzetbe került óvodaköteles gyerekek folyamatos óvodába járásának figyelemmel kísérése. Problémát észlelve jelzéssel élünk, ezzel segítve a probléma feltárását, segítséget nyújtunk a megoldásban, a probléma csökkentésében, prevencióban, a gyermekek testi, lelki, egészségének megőrzése érdekében. A Gyámhivatal kérésére információt nyújtunk az érintett gyermekről.

Fenntartó és az óvoda kapcsolata:

A Fenntartóval igyekszünk a már meglévő jó kapcsolatot fenntartani, tovább erősíteni.

Történelmi egyházak és az óvoda kapcsolata:

Biztosítjuk a hitoktatás lehetőségét a hitoktatást igénylő gyermekek számára. A hitoktatáshoz szükséges helyet és eszközöket biztosítjuk.

Zöld Óvoda hálózat és az óvoda kapcsolata:

A térségi Zöld Óvodákkal évente szervezett szakmai napokon kicseréljük tapasztalatainkat. Minden évben kijelölünk, egy óvodát ahová ellátogatunk, gyakorlatban is tapasztalatot szerzünk a jó gyakorlatok terén.

Tehetségpontok és az óvoda kapcsolata:

A térség tehetségpontjaival, így az Alsójózsai Kerekdő Óvoda tehetségpontjával együttműködési megállapodás alapján folytatjuk kapcsolatunkat.

A Nemzetközi óvoda - óvoda kapcsolata

A Kárpát-medencei magyar nyelvű kolozsvári Óvodával oktatási tér kialakítása érdekében testvéróvodai szakmai kapcsolatot tartunk fenn. A kapcsolat célja az interkulturális kapcsolat kialakítása, a két ország kultúrájának kölcsönös megismerése, tisztelete a gyermekek életkorának megfelelően.

A kapcsolattartás formái: találkozások, tapasztalatcserek, interneten és postai úton.

7. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai

7.1. Játék

„Gyermekeink úgy fognak holnap dolgozni, ahogyan ma játszanak: alaposan és kitartóan vagy figyelmetlenül és unottan.”

(Elisabeth Plattner)

A játék jellemzői óvodáskorban:

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb élményt adó tevékenysége, a nevelés leghatékonyabb eszköze, mely az egész személyiséget fejleszti.

A gyermek a külvilágából és saját belső világából származó benyomásait játékában éli át. Ez által válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó tevékenységgé.

A gyermek elemi pszichikus szükséglete melynek mindennap visszatérő módon hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul kell kielégülnie. A gyermek felfedező hajlama, kíváncsisága, tevékenységi vágya, a felnőttekhez való hasonlítás igénye, szocializációs indítékai teszik a gyermek alapvető szükségletévé a játékot. **Játéktevékenységek közben fedezi fel, ismeri meg környezetét, ismeri fel önmaga lehetőségeit és korlátait.**

A mozgás a testséma és az én megismerése, a percepció, a gondolkodás, azon belül a fogalmi gondolkodás és a beszédfolyamatok, a kommunikáció fejlődése mind-mind játékba ágyazódik. A játékidő biztosításával kibontakozhat a kezdeményezett, direkt fejlesztést célzó játék, illetve a szabadjáték.

A szabadjáték külső céltól független, belülről motivált, szabadon választott, önkéntes tevékenység, ahol az óvodapedagógus biztosítja a gyermek számára az önállóságot, szabadságot a játék tevékenység, a játék eszközök, társak, játszóhely megválasztásában, gyermeki játékelgondolás megvalósulásában.

Játékfajták:

- gyakorlójáték (konstrukciós játék);
- szimbolikus szerepjáték;
- konstruáló játék, barkácsolás;
- dramatizálás, bábozás;
- szabályjáték.

Cél:

- váljanak valóra az örömteli játéklehetőségekben a gyermekek egyéni vágyai, ötletei, élményei;
- válják a játék tevékenységeken keresztül a gyermek személyisége sokoldalúvá, harmonikussá, fejlődjenek képességei, készségei;
- formálódjon közösségi, erkölcsi, érzelmi társas viselkedése;
- valósuljon meg a szabadjáték elsődlegessége, túlsúlyának érvényesítése.

Az óvodapedagógus feladatai a játékkal kapcsolatban:

- a gyermeki játék önállóságának tiszteletben tartása;
- a játékhoz szükséges nyugodt légkör, hely, eszközök egyenlő hozzáféréseinek biztosítása / kialakítása, az elmélyült játék feltételeinek megteremtése;
- napirenden belül elegendő idő biztosítása a játék megvalósulására, befejezésére, illetve későbbi folytatására;
- az elmélyült játék tevékenységet ne zavarja meg más tevékenység felkínálásával;
- a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulásának elősegítése;
- ötletek, lehetőségek, helyzetek teremtése a sokszínű játék kialakulásához;
- az egyéni élményeken túl, kreativitást fejlesztő és erősítő közös élményszerzési lehetőségek kihasználása a játék fejlesztése érdekében;
- különböző tapasztalatszerzésre szolgáló egyéb anyagok biztonságos elhelyezése,
- pl. homok-víz – asztal, a játékkal kapcsolatos szabály kialakítása;
- a játéktér olyan mobilizálható kialakítása, hogy a gyermekek igényüknek megfelelően maguk is szabadon átrendezhessék,
- a csoportszobában is használható mozgásos játékok biztosítása;
- a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek megismertetése a játékeszközökkel, az azokkal való játszás szabályaival, együttműködési képességük fejlesztése a játékban, példaadással, közös játékkal.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- alkalmassá válik a csoportban való szabadjátékra, egyéni fejlettségének megfelelően választ játékot,
- örömmel és önfeledten játszik;

- kialakul igénye a közös játék iránt, képes kreatív együttműködésre, nyitott mások ötletei iránt
- megjelennek önálló, kezdeményező megnyilvánulásai a játék során;
- pozitív érzelmei dominálnak társai iránt, ugyanakkor próbálkozik önálló konfliktusmegoldással;
- aktívan részt vesz az erőfeszítést, ügyességet igénylő játékokban;
- képes a játékszabályok önkéntes vállalására (betartja és követi a megismert szabályokat)
- képes önálló szabályok létrehozására;
- egyéni ötletei alapján különböző anyagok felhasználásával, kombinálásával barkácsol;
- képes saját fejlődési – érési tempójának megfelelően élményei eljátszására;
- képes a szabadjáték során önállóan dönteni, játéktevékenységet választani;
- szívesen vesz részt a szabályjátékokban, a szabályokat betartja, egészséges versengés jellemzi.

7.2. Verselés, mesélés

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője.

A személyiségfejlesztés alapja óvodáskorban a mese, a vers, a dúdoló, a mondóka. Ezek ritmusukkal, a mozdulatokkal és a szavak egységével a gyermekeknek érzéki - érzelmi élményeket nyújtanak.

A mesehallgatás, a versmondás, a verses szöveggel kísért játék, a bábszínház, a dramatizált mese, szituációk megjelenítése változatos módszerek és eszközök alkalmazásával történik.

A gyermek mesélése, verselése játékos mozgásokkal és ábrázolással kombinálva hozzájárul az érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez, amely az önkifejezés eszköze.

Az életkori sajátosságokhoz igazodva a mesélés, verselés kezdeményezésének anyaga változatos legyen, gerincét a magyar népmesekincs megismertetése adja, kiegészítve a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemeivel, meséivel, a klasszikus kortárs és más népek irodalmi műveivel.

A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

Különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének kialakítására.

Cél:

- alakuljon ki a gyermekben az irodalom iránti fogékonyság, a könyvek szeretete és megbecsülése;
- legyen képes az érthető, kifejező beszédre és a belső képalkotásra;
- legyen fogékony esztétikai, irodalmi élmények befogadására;
- tisztelje, becsülje, szeresse anyanyelvét, szülőföldjét;
- valósuljon meg a multi-, és interkulturális nevelés;
- fejlődjön értelmi, érzelmi, erkölcsi életük az igényesen megválasztott irodalmi művek által.

Tartalom:

- mondókák, versek, állat-, tündér-, folytatásos- és népmesék, más népek meséi, találós kérdések,
- népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok,
- a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi,
- a klasszikus és a kortárs irodalmi művek;
- anyanyelvi játékok;
- mesedramatizálás;
- színház, bábszínház, könyvtár látogatása;
- multi-, és interkulturális tartalmak.

Az óvodapedagógus feladatai verselés, mesélés során:

- nyugodt körülmények biztosítása a nap bármely időszakában a beszélgetésekre, irodalmi élménynyújtására;
- anyanyelv szépségének, gazdagságának megismertetése;

- kifejező előadásmód, megfelelő anyagválasztás, az irodalom nyelvi-, stilisztikai eszközeinek kihasználása a gyermeki beszéd-kommunikáció fejlődése, fejlesztése érdekében;
- beszédfejlesztő módszerek változatos alkalmazása: meseprodukció, drámajáték és dramatizálás, bábjáték, elbeszélés, képolvasás, anyanyelvi játék;
- „beszélő környezet” megteremtése, – kiemelten a halmozottan hátrányos helyzetű, és a sajátos nevelési igényű gyermekek esetén;
- beszédészlelés, beszédértés, reprodukció fejlesztése (helyes légzés, tiszta kiejtés, artikuláció, beszédtempó, ritmus, hangsúly, hanglejtés, szókincs, mondatalkotás, helyes nyelvtani struktúra, verbális és nem verbális jelzések, interakciók megjelenítése)
- beszédkedv felkeltése, megőrzése;
- multikulturális nevelésen alapuló integrációs lehetőség az irodalmi anyagok válogatásakor;
- a mesék, versek által megoldást találni a szorongások feloldására;
- lehetőség biztosítása a csoportszobában a könyvek nézegetésére;
- könyvtárlátogatás szervezése.

A fejlődés várható eredményei óvodáskor végére:

- spontán módon és szívesen mond verseket, meséket, mondókákat;
- megfelelően használja a megismert szavakat, ismeri azok jelentését;
- önállóan is mond verseket, kiegészíteni rövidebb meserészleteket;
- szívesen, örömmel hallgat mesét;
- kialakul igénye a mese újra hallgatására megjegyzi a mese szereplőit, legfontosabb elemeit;
- kedvenc meséi, meseszereplői megjelennek bábozása, dramatizálása, rajzolása, játéka során;
- türelmesen és figyelmesen végig hallgatja a felnőtteket és társait;
- az egyes ünnepi alkalmakhoz tud irodalmi szövegeket, dalokat kapcsolni;
- alkalmazza az udvariassági formulák elemi szabályait (kérés, köszönés);
- figyelemmel kíséri, megérti korának megfelelő színházi előadások cselekményeit;
- kialakul a belső képalkotás képessége, ami a szövegértés alapja;
- elsajátítja a színház, bábszínház, könyvtárlátogatás viselkedés szabályait, kultúráját.

7.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, mondókák, ölbeli játékok, népi gyermekdalok, énekes játékok és a magyar népdalok világa ma is élő és felhasználható hagyomány.

A zenei nevelésünk alapja a néphagyomány. A népi kultúra és a hagyomány átadásának célja szellemi örökségünk örökítése. Egészen kiskoruktól kezdve ismerkedjenek a néphagyományokkal, ezek kapcsolatteremtő és személyiségformáló erejével, annak a tájegységnek a kultúrájával, hagyományaival, ahol élnek.

Az élményt nyújtó közös éneklés, zenei tevékenységek során a gyerekek felfedezik a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, örömet, mely által formálódik zenei ízlésük, esztétikai fogékonyságuk. A felnőtt minta utánzásával az éneklés, zenélés részévé válik a gyermek mindennapi tevékenységének. Az utóbbi években már szerepet kap a kortárs és más népek (multikulturális) zenei alkotásainak megismerése. Szinte valamennyi ünnepünkhöz kapcsolódik olyan dalanyag, melyben a gyermek örömet lel.

Napközben bármikor adódhat lehetőség éneklésre, mondókázásra vagy körjátékok játszására, ehhez biztosítunk számukra elérhető helyen eszközöket, hangszereket.

A komplex tevékenységek összefoglalják, elmélyítik a gyermekek ismereteit és alkalmat adnak a képességek fejlesztésére.

Cél:

- érezze és élje át a közös játék és közös éneklés örömet;
- életkoruknak megfelelő zenei anyag megválasztásával valósuljon meg a zenei anyanyelv megalapozása;
- bontakozzanak ki, fejlődjenek zenei képességeik, készségeik;
- alakuljon ki zenei kreativitása;
- alkalmazza az önkifejezés újabb formáit (mozgás, rögtönzés, ritmusvariációk) esztétikai és művészeti élménynyújtás a zene eszközeivel;
- legyen igénye a magyar népzene és más népek zenéje iránt.

Tartalom:

- magyar népi gyermekjátékok, mondókák, énekes játékok, évszakokhoz ünnepekhez kapcsolódó énekek;

- gyermekeknek írt műdalok;
- más népek dalai, gyermekdalai;
- hangszeres zene;
- kis hangterjedelmű magyar népdalok;
- klasszikus és kortárs művészeti alkotások.

Az óvodapedagógus feladatai ének, zene, énekes játék, gyermektánc során:

- a gyermek zenei érdeklődésének felkeltése;
- zenei ízlés formálása;
- közös éneklés megszerettetése;
- életkornak megfelelő énekek, mondókák megismertetése;
- zenei képességek, készségek kialakítása, fejlesztése, (ritmusérzék, belső hallás, éneklési készség,) kreativitás, éneklésben, mozgásban, ritmusban;
- ünnepekhez, évszakokhoz, állatokhoz kapcsolódó énekek bemutatása;
- magyar népi mondókák, gyermekdalok, népi gyermekjátékok, fűzések, más népek dalainak megismertetése;
- beszéd és zenei hallás fejlesztése;
- Tudatos, tervszerű és folyamatos ének- zenei fejlesztő hatások megszervezés;
- zenei élmények biztosítása: „Hangszersimogató” programon, alkalmi hangversenyen való részvétel megszervezése.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- képes változatos formában érzékelteni az egyenletes lüktetést és ritmust;
- megközelítően tisztán, segítség nélkül, énekel;
- képes dallammotívumok bújtatására, felismeri a dallamot dúdolásról, hangszerről
- tud gyorsan-lassan, halkan-hangosan, magasan-mélyen és ezek kombinációjában mondókázni, énekelni;
- folytatni tudja a megkezdett éneket, mondókát, visszaénekel kitalált dallam motívumot;
- felismeri néhány hangszer hangját (furulya, hegedű, xilofon stb.);
- használni tud egyszerűbb ritmushangszereket (dob, cintányér, csörgő stb.);
- próbálkozik szöveg, dallam, zenei kérdés-felelet kitalálásával;
- felismeri környezetünk finomabb zörejeit;
- érdeklődéssel hallgatja az óvónő által énekelt dalt vagy hangszeren előadott művet;

- helyes testtartással tud tempóban járni, csoporttal együtt egyöntetű mozgást végezni;
- megközelítőleg egyszerre, egyszerű táncos mozgásokat helyes testtartással végez.

7.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, ábrázolás különböző fajtái a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is **fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének.**

A tevékenységek megszervezéséhez kitűnő pedagógiai alapot adnak az évszakok változásai, a természet szépségei, a gyermek által megérthető világ tárgyai és eseményei, az ünnepek, amelyek érzelmileg is közel állnak a gyermekhez és megmozgatják a fantáziáját. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül, amelyhez **az egész nap folyamán teret, változatos eszközöket kell biztosítani a kreatív önkifejezésre, az esztétikai élmények befogadására.** Törekedni kell a **gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.**

Cél:

- legyen a rajzolás, mintázás, kézi munka, a gyermek számára örömteli cselekvés;
- ismerkedjen meg a tárgyi világgal és annak újra alkotási lehetőségeivel;
- alakuljon ki az igénye az alkotásra, önkifejezésre, esztétikai élmények befogadására,
- a környezet esztétikai alakítására;
- alakuljon tér, forma és színeképzetük;
- sajátítsa el az ábrázolás, barkácsolás változatos technikáit, a különböző eszközökkel való manipulációt;
- tükröződjön fantáziája, képzelete alkotásaiban.

Tartalom:

- Tájékozódás a térben: A vizuális észlelés fejlesztése, a tárgyak, formák, alakok egymáshoz való viszonyának megfigyelése, rendezése, térrészletek összefüggése, arányviszonyok, soralkotás térben, ritmusképzés, irányok. Formákra, alakíthatóságra vonatkozó tapasztalatszerzés: anyagalakítások (természetes anyagok, textilmintázás, papírmunka, konstruálás).

- Képalakítás vizuális elemek használatával: tájékozódás a kép síkján (vonalak, formák, színek egymáshoz való viszonya), színek, formák képzése, kompozíciók létrehozása.
- Környezetalakítás: színbeli, formai rendezés, környezetdíszítés.
- Képző és népművészeti alkotások: képnézegetés, múzeum- és tárlatlátogatás, köztéri szobrok, parkok, utcarészek megtekintése. Néphagyományok, élő és fellelhető népművészet alkotásainak megtekintése, multi- és interkulturális tartalmakkal való ismerkedés. A népi hagyományokra épülő technikák bemutatása: hímzés, nemezelés, szövés, agyagozás, kosárfonás, fafaragás, szűrrátét.

Az óvodapedagógus feladatai rajzolás, festés, mintázás, kézi munka során:

- gyermek megismertetése különböző anyagokkal, a rajzolás, a mintázás és kézi munka technikai alapelemeivel, eljárásaival, eszközeivel és azok célszerű, biztonságos, takarékos, kreatív használatával;
- egész nap folyamán lehetőség biztosítása térben és eszközök tekintetében, hogy a gyermek spontán és szervezett formában tevékenykedhessen;
- gyermek által használt tárgyi felszerelések hozzáférhető, biztonságos módon való elhelyezése;
- véleményalkotás, ön- és társértékelés lehetőségének biztosítása a produktumokról;
- életkornak megfelelő differenciált alkotási lehetőségek, feltételek megteremtése;
- a kiemelt figyelmet igénylő gyerekek bátorítása, igazodva az egyes gyermekek fejlettségi szintjéhez a váratlan helyzetek figyelembevételével;
- esztétikus környezet formálása természetes, gyermekbarát anyagok felhasználásával.

A fejlődés várható eredményei óvodáskor végére:

- képes a tárgyak térbeli kiterjedésének felismerésére, a tér rendezésére;
- jelzi a kép kialakításában az elemi térvizonylatokat, használja a képi kifejezés változatos eszközeit;
- hangsúlyozza alkotásaiban a jellemző jegyeket, formákat;
- megjelennek emberábrázolásaiban a részformák, egyszerű mozgások jelzései;
- megfelelően használja az eszközöket, alkalmazza a különböző technikai eljárásokat és egyszerű munkafogásokat;
- megfigyelés, emlékezet, elképzelés alapján díszít és képeket, tárgyakat, kompozíciókat készít;

- ismeri és alkalmazza a színeket, azok világosabb, sötétebb árnyalatait, érvényesülnek a színkeverés lehetőségei, jellemző a színek egyéni alkalmazása;
- élményt jelent számára az alkotás és a közösen készített kompozíció;
- rendelkezik a feladatvégzésre irányuló akarat és figyelemösszpontosítás képességével, koordinált szem és kézmozgással;
- tud véleményt nyilvánítani az alkotásokról, megfogalmazza értékítéletét, rácsodálkozik a szépre, tud gyönyörködni benne.

7.5. Mozgás

A gyermek legalapvetőbb természetes megnyilvánulása a mozgás. A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának formálásának és fejlesztésének eszközei. **A mozgás fejlődése és a szellemi fejlődés szorosan összefügg.**

Mindez akkor éri el fejlesztő hatását, ha azt a gyermek kellemes, nyugodt környezetben, jó hangulatban, örömmel végzi.

Cél:

- alakuljon ki egészséges életmód iránti igénye;
- fejlődjön a gyermek természetes mozgása;
- alakuljon ki a térbeli tájékozódás képessége;
- erősödjenek a személyiség akarat tényezői;
- fejlődjön testi képessége, erőnléte, állóképessége;
- alakuljon ki az egészséges versenyszellem;
- váljon szokássá a helyes testtartás;
- a szabad levegőn való tartózkodás lehetőségének kihasználása.

Tartalom:

A mozgás tartalmát tekintve a gyermek természetes mozgása, a spontán szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységek és irányított mozgásos tevékenységekből tevődik össze. Ezek együttesen vannak jelen az óvodai élet más tevékenységeiben is így hatva a gyermek személyiség fejlődésére. A foglalkozás felépítésére, a hatékony foglalkoztatási formákkal, elsősorban a funkcionális mozgáskészségekre (természetes mozgásokra) új szemléletű, nem

versengés centrikus játékokra építve lehetőséget adjon a pozitív kompetencia érzet kialakítására.

A csoport fejlettségi szintjének figyelembevételével játékok: fogó, futó, egyéni, páros, csoportos, szabályjátékok. A helyes lábboltozat kialakítását célzó gyakorlatok: alapgyakorlatok, előkészítő gyakorlatok, szer nélkül végzett gyakorlatok, szerrel végzett gyakorlatok.

Az óvodapedagógus feladatai mozgás során:

- mozgás megszerettetése, természetes mozgáskedv fenntartása, mozgásigény kielégítése;
- lehetőség biztosítása, hogy a gyermek időjárásnak megfelelően minél hosszabb időt töltsön a szabad levegőn;
- biztosítsa a gyermek szabad mozgástevékenységének feltételeit, adjon ötleteket, irányítsa a gyermek figyelmét a legoptimálisabb terhelést biztosító napi mozgáshoz;
- tegye lehetővé, hogy a változatos eszközök és a gyermek önálló, szabad mozgásának biztosításával a mozgás örömet jelentsen a gyermek számára;
- vegye figyelembe a gyermek egyéni szükségletét, képességét, igényét.

Feladat:

- sajátos nevelési igényű gyermek prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása lehetőség szerint speciális gondozó, megfelelő szakember bevonásával, a szülővel együttműködve;
- pozitív személyiségi tulajdonságok kialakítása a társra figyelés képességének fejlesztése,
- a társakkal végzett együtt mozgás tapasztalatainak gazdagítása, ezáltal a gyermek énhatárainak, a másik észlelésének, az önfegyelem, alkalmazkodás, kooperációs képesség fejlesztése;
- egyéni szükségletek és képességek figyelembevétele;
- testtartás javító mozgásgyakorlatok beépítése a mindennapokba.
- a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazása.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- szereti és igényli a mozgást;
- betartja és követi az adott játékszabályokat;

- tud mozgás közben irányt változtatni, jobbra, balra, hátra fordulatot tenni az irányok megnevezésével;
- képes sor és köralakításokra;
- tud rövidebb távon egyenletes iramban futni;
- képes megfelelően csúszni, kúszni, mászni;
- egyensúlyoz egy lábon, valamint különböző szerekben, emelt magasságban (10-30 cm) rézsútos szerekben;
- tud egy és páros lábon szökdelni, átugrik kisebb akadályokat;
- tud mozgás közben személyeket és tárgyakat ki- és megkerülni;
- tud labdát megfogni, gurítani, dobni, célózni, pattogatni, vezetni;
- kitartó a mozgásokban;
- megfelelő szintű teljesítőképesség jellemzi, mozgása összerendezett, megfelelő ritmusú;
- kialakulnak a közös mozgással a szociális képességei.

7.6. A külső világ tevékeny megismerése

7.6.1. Természeti-emberi-tárgyi környezet

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti-emberi-tárgyi környezet formai, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.

A Tevékenységközpontú program célja az, hogy a gyermeknek segítséget nyújtson ahhoz, hogy a világot megismerje és megértse a maga egészében. Játékba integrált tanulási folyamatokkal segítjük a gyermeket, hogy a természeti - emberi - tárgyi környezetében biztonságosan eligazodjon, tájékozódjon. **Megismertetjük a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit**, hogy megtanulja ezek szeretetét, védelmét is.

Nyitottá tesszük a világ szépségeinek befogadására, fenntartására. Megalapozzuk a külső világ sokszínű tevékeny felfedezésével a környezethez fűződő pozitív érzelmi viszony kialakulását, környezetbarát szemléletet, környezettudatos magatartásformát.

Környezettudatosság nem más, mint személy szerinti tudatos felelősségvállalás, tájékozottság, érzékenység, a közvetlen és tágabb környezetünkkel, élőhelyünkkel szemben. A gyermek

és a természet találkozása maradandó, kellemes élmény, a kialakuló viszonyban ez meghatározó jelentőségű. Ezért az óvoda minden dolgozója legyen tisztában a fenntarthatóság tartalmi jellemzőivel, nyújtson pozitív mintát a környezettudatos magatartásra, az ökológiai szemléletformálásra, az egészséges életmód szokásainak megalapozására;

Célunk akkor lesz elérhető, ha már óvodáskorban **érzékennyé tesszük őket a környezeti problémák iránt és szokásokat alakítunk ki bennük, amelyek egy életen át kíséri őket.**

Ehhez elsősorban a fenntarthatóság pedagógiája iránt elkötelezett, felelősen gondolkodó, környezettudatos nevelést kiemelt feladatként kezelő nevelőtestületre van szükség.

Fontosnak tartjuk a természet- és környezet védelmi feladatokat, **olyan innovatív módszereket alkalmazunk, amelyek elősegítik a hatékony tanulási környezet megteremtését. (pl. kísérletezés, tudatos kirándulásszervezés).**

Cél:

- váljék magatartása életkori sajátosságának megfelelően környezettudatossá, ismerkedjen meg a természeti, épített, élő- és élettelen környezettel;
- alakuljon ki a természetet szerető, tisztelő, védő, környezetére igényes emberi tulajdonsága;
- mélyüljenek természetről, környezetről szerzett ismeretei, alakuljon rendszerlátása, fedezzen fel ok-okozati összefüggéseket;
- alakuljon ki az állatok, madarak iránti pozitív beállítódás;
- gyakoroljon elemi közlekedési szabályokat, ismerje meg a közlekedési eszközöket, sajátítsa el a biztonságos és kulturált közlekedési szokásokat.

Tartalom:

- az óvoda és környezete (szűkebb-tágabb);
- a tárgyi kultúra értékei (tájház, múzeum);
- a közintézmények, iskolák, orvosi rendelő, mentőállomás, gyógyszertár;
- a népi kismesterségekkel való ismerkedés (kosár-csuhéfonás, szűrrátét, gyöngyfüzés);
- a más népek szokásai, hagyományai (multikulturális);
- a család;
- a testünk, egészségvédelem;

- állatok: háziállatok, vadon élő állatok, rovarok, bogarak;
- növények: gyógynövények, csíráztatás, hajtás;
- évszakok;
- a közlekedés;
- a színek, formák, anyagok, tulajdonságok;
- a szelektív hulladékgyűjtés (PET palack, műanyag kupak, évente kétszer papírgyűjtés);
- az ünnepek, ünnepélyek,
- zöld jeles napok.

Az óvodapedagógus feladatai a természeti - emberi - tárgyi környezet témaköreinek feldolgozása során:

- a különböző élethelyzetekben minél több cselekvésen alapuló élmény biztosítása a természeti és a társadalmi környezetből;
- a gyermek meglévő ismereteinek mélyítése, rendszerezése;
- eszköz és lehetőség biztosítása a gyermeknek a természetben való folyamatos tevékenykedéshez, tapasztalatszerzéshez;
- a gyermek életkori sajátosságainak megfelelő módszerek, eszközök választása: megfigyelés, játékos tevékenységek, szenzitív játékok, gondolkodtató kérdésekkel problémahelyzet előidézése, kísérletezés, vizsgálat;
- ok-okozati összefüggések, viszonyok megláttatása;
- természetes élethelyzetekben a szokások, szabályok gyakorlásával a természet szeretetének és a környezet védelmének megalapozása;
- a környezettudatos magatartás, környezetért felelős életvitel kialakítása a fenntartható fejlődés érdekében;
- a gyermek figyelmének felhívása a környezetszennyezés romboló hatására, a megelőzés fontosságára;
- a gyermekek tevőleges bevonása a szelektív hulladékgyűjtésbe;
- biztosítsa a feltételeket a csoportszobában természetsarok, az udvaron kert kialakításához, gondozásához;
- kirándulások, élményszerző séták szervezése a természet változásainak megfigyeltetésére, felfedeztetésére;
- elemi közlekedési szabályok gyakoroltatása;
- háziállatok természetes környezetben való megfigyelése, megfigyeltetése;

- szülői értekezletek, fórumok szervezésével, a szülők szemléletmódjának alakítása, környezettudatos életvitelének gyermekein keresztül történő formálása;
- szülők bevonása az óvodában a gyermekkel együtt megvalósuló tevékenységekbe, kezdeményezésekbe (papírgyűjtés, szelektív hulladékgyűjtés, a háztartásban felesleges csomagolóanyagok újra felhasználása);
- a gyermek önálló véleményalkotásának, döntési képességének elősegítése a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.
- tapasztalatszerzési lehetőség biztosítása egyszerű kísérletekkel;
- kirándulások, tapasztalatszerző séták alkalmával a gyermekek figyelmének felhívása, hogy viselkedésükkel ne zavarják az élővilág nyugalma, ne szemeteljenek, és a természetből csak azt hozzák el, amit a természet elengedett.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- ismeri az óvoda szűkebb-tágabb környezetét;
- tudja személyi adatait (név, lakcím, szülők neve, foglalkozása, munkahelye);
- megnevezi testrészeit, érzékszerveit;
- ismeri a közlekedés eszközeit, néhány alapvető szabályát (közlekedési lámpa színei, gyalogos átkelőhely, autóbusszon való közlekedés szabályai);
- ismeri, megnevezi, a színeket, színárnyalatokat;
- vannak ismeretei a népi kismesterségekkel kapcsolatban
- tevékenyen részt vesz a szelektív hulladékgyűjtésben;
- ismeri és megnevezi a közvetlen környezetében található növényeket, állatokat, szívesen végzi a növényápolás és állatgondozás egyszerűbb feladatait,
- ismeri az évszakok nevét és néhány jellemzőjét, különbséget tud tenni az évszakok között;
- észrevesz egyszerűbb összefüggéseket a természetben és az időjárásban;
- ismerik a hónapok, napok, napszakok nevét;
- alkalmazza a tevékenységek során megismert kifejezéseket
- ismeri és alkalmazza az időrendi sorrendiséget;
- kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez megóvásához szükségesek;
- szívesen vesz részt kirándulásokon, rendezvényeken, kiállításokon, sétákon

7.6.2. Matematikai tartalmú tapasztalatszerzés

A környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut a gyermek és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alakú, nagyságbeli és téri viszonyokat, alakul ítéliképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiség szemlélete.

Cél:

- ismerje fel és alkalmazza a mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseket;
- alakuljon ki matematikai érdeklődése;
- fejlődjön logikus gondolkodása, problémamegoldó képessége;
- kitartó legyen a feladatok végzésében.

Tartalom:

- minőségi eltérések megfigyeltetése (kisebb-nagyobb, rövidebb-hosszabb, alacsonyabb-magasabb, keskenyebb-szélesebb);
- mennyiségi eltérések megfigyeltetése (sok, kevés, több, kevesebb, egyel több, számos, számtalan stb.);
- mennyiségi eltérések megállapítása, halmazképzés (párosítás, csoportosítás, számlálás, bontás, pótlás, elvétel);
- tő- és sorszámlálás;
- síkidomok, testek körberajzolása, színezése (síkformák: kör, háromszög, négyszög, illetve térbeli formák: gömb, kocka, téglatest);
- azonosság, egyenlőség megfigyeltetése
- becslések, mérések (felület, térfogat);
- ritmikus soralkotás;
- sík és térbeli tájékozódás, irányok gyakorlása (alatta, fölötte, mellette, mögötte, között, előtte, utána, kívül, belül, jobbra-balra)

Az óvodapedagógus feladatai a matematikai tartalmú tapasztalatszerzésnél:

- tevékenységek során adódó spontán matematikai helyzetek kihasználása, logikai és matematikai szabályjátékok megismertetése, alkalmazása;
- matematikai fogalmak, kifejezések, összefüggések megismertetése, megtapasztaltatása;
- matematika iránti érdeklődés felkeltése;
- érdekes, a gyermek kíváncsiságára építő problémahelyzetek teremtése;

- a gondolatok, a probléma megfogalmazása, pontos, egyértelmű, a gyermek számára érthető közvetítése;
- a gyermek egyéni fejlettségének, képességeinek figyelembevétele – kiemelten a halmozottan hátrányos helyzetű, a sajátos nevelési igényű és tehetséges gyermek esetén;
- a gyermek egyéni feladatmegoldásának meghallgatása, a sajátos logika elfogadása;
- olyan eszközök és tevékenységek biztosítása, ami felkelti a gyermek érdeklődését, és természetes élethelyzetekben teszi lehetővé számára matematikai tapasztalatok és ismeretek megszerzését;
- komplex matematikai tapasztalatszerzésbiztosítása, mely minden esetben támaszkodik a gyermek ötleteire, igényeire, aktuális élményeire;
- a matematikai képességek fejlesztése, játékba építése.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- képes több kiterjedési fokozatot felsorakoztatni, egymással összehasonlítani és fokozatosságot kifejezni
- képes kiterjedéseket, mennyiségeket, egymással egyenlővé, ugyanannyivá tenni, vagy kisebbet, vagy kevesebbet, illetőleg nagyobbat vagy többet létrehozni
- tud 10-et vagy 10-en aluli mennyiséget képi, vagy fogalmi szinten két vagy többfelé bontani, a bontott mennyiség részhalmazáról megállapítani, hogy melyik több, kevesebb, illetve ugyanannyi
- tud tárgyakat helyesen megszámlálni
- használ tő- és sorszámneveket
- ismeri a pár fogalmát
- helyesen használja a viszonyokat jelentő névutókat.

7.7. Munka jellegű tevékenységek

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munka jellegű játékos tevékenység, **gyakran nem is választható szét.** Az önkiszolgálás, a segítség az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi vagy egyéb munka, a környezet-, a növény- és állatgondozás. Fejlesztő hatását nem vonhatjuk kétségbe, ez az a terület, ahol az erőfeszítés és az eredmény kapcsolata közvetlenül érzékelhető, belátható, átélhető a gyermek számára.

A munka jellegű tevékenység az érzelmi, erkölcsi, közösségi, kognitív, készségek, képességek, attitűdök fejlesztésének egyik színtere.

Cél:

- alakuljanak ki a munkavégzéshez szükséges készségek, képességek;
- fejlődjön a gyermek értékteremtő együttműködése, önállósága;
- tanuljon meg önállóan dönteni, feladatokat egymás között megosztani;
- pontosan értse meg mit várunk el tőle, sajátítsa el az eszközök célszerű használatát;
- alakuljon ki önállósága, önértékelése, munkaszervező készsége, felelősségérzete, feladattudata;
- önként vállalt feladatok, munkafolyamatok végzése során élje meg a tevékenység örömet;
- a normák, értékek, szabályok épüljenek be a gyermek személyiségébe;
- a munka eredményének megtapasztalásával alakuljon ki a gyermekek munkához való pozitív hozzáállása;
- sajátos nevelési igényű gyermek képességei szerint végzett munka során érezze magát egyenrangúnak társaival, növekedjen az önbizalma, önállósága.

Óvodánkban végezhető munka jellegű tevékenységek fajtái:

Önkiszolgálás:

Óvodáskor kezdetétől fogva igen nagy a jelentősége. A gyermekek magukkal kapcsolatban minden teendőt (testápolás, öltözködés, étkezés, környezetük rendben tartása) a lehető legkorábbi időtől kezdve próbáljanak elvégezni. Hagyjuk, hogy a gyerekek saját képességeik szerint, koruktól függetlenül akkor végezzék el az önkiszolgálással kapcsolatos teendőket, amikor képesek rá, de egy meghatározott életkori szinten már bizonyos feladatok elvégzését elvárjuk a gyermekektől.

A sajátos nevelési igényű gyermekek sérülésük arányában végezzenek önkiszolgáló munkát.

Közösségi megbízatás-naposi munka:

A csoporttársakkal együtt, értük végzett tevékenység a naposi munka gyakorlása során a gyerekek olyan munkát végeznek, amely nélkülözhetetlen a csoport életrendjében.

A naposi munkát 4 éves kortól lehet bevezetni. A naposi munka feladattudatot feltételez, figyelem összpontosítást igényel. Ezért óvja a naposokat az óvodapedagógus attól, hogy egész

nap készülségben legyenek és veszítsenek játékidejükből. A naposi munka tartalmát a csoport óvodapedagógusai határozzák meg csoportonként.

A sajátos nevelési igényű gyermekek képességeiknek megfelelően vegyenek részt a közösségért végzett munkában.

Alkalomszerű munka:

Egy része időről-időre ismétlődik, tehát szervezhető, másik része esetleges (gyűjtőmunka, egymás vagy a kisebbek segítése az öltözőben, a környezet rendjének biztosítása, a tevékenységekhez szükséges eszközök előkészítésébe való bekapcsolódás, növénygondozás). Mindezeket a feladatokat a szükségletektől, a munka jellegétől, a körülményektől függően a csoport egy időben végzi, vagy megbízatásként egyes gyerekek teljesítik.

Az óvodapedagógus feladatai a munka jellegű tevékenységek szervezésében:

- a lehetőség biztosítása az önkéntesen, önállóan, képessége szerint elvégezhető, önmagával kapcsolatos önkiszolgáló tevékenység, illetve a társai érdekében végzett munkatevékenység végzésére;
- az életkoruknak megfelelő biztonságos munkaeszközök folyamatos biztosítása, bővítése, amely a gyermekek számára bármikor elérhető és használható;
- a lehetőségek teremtése a rendszeresen visszatérő feladatok végzésére;
- az önkiszolgálás és a közösen végzett munka jellegű tevékenységek által a munkavégzéshez szükséges magatartásformák fejlesztése;
- konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mért fejlesztő értékelés alkalmazása, munkavégzéshez szükséges képességek fejlesztése: szervezőkészség, feladattudat, együtt munkálkodás, kooperációs készség fejlesztése.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- a munka végzése során önállóságra törekszik, önként is vállal feladatokat, felismeri saját képességeiknek határát; pontosan teljesíti a megbízatásait;
- megismeri a kerti szerszámok, munkaeszközök tárolási helyét, azok használatát, képes az eszközök, saját és mások testi épségének megóvására;
- igényévé válik a pontos munkavégzés;
- szívesen gondozza, óvja a környezetében lévő növényeket; gondoskodik télen a madarak táplálékáról;

- képes az egyszerűbb munkafolyamatok önálló megszervezésére, tud különbséget tenni játék és munka között;
- ügyel saját személye és környezete rendjére, tisztaságára;
- elhelyezi a szemetet szelektíven az adott gyűjtőben;
- a virágokat nem tépi le, hagyja eredeti helyén eredeti szépségében.

7.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

A nevelési folyamat egésze, azaz valamennyi pillanata alkalmas arra, hogy erőltetés nélkül spontán vagy irányított, szervezett módon tanuljon a kisgyermek.

A játék és a tanulás teljes mértékben összekapcsolódik óvodáskorban.

A tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás, spontán tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész nap folyamán adódó helyzetekben **természetes és szimulált környezetben, kiránduláson, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezett növekvő időkeretben (5 – 35 perc)** valósul meg.

A játékos, cselekvéses tanulás élményszerűvé teszi az ismeretszerzést. A gyermek esetében a tevékenységi vágy ösztönöz a tapasztalatszerzésre, a cselekvésre és közben minden pillanatban újabb és újabb felfedezéseket tesz, azaz tanul a kisgyermek.

Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire. A gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés és gyakorlati probléma megoldás elősegíti a kommunikációs és gondolkodási képességek alakulását.

A játékon belül a motoros, a szociális és a verbális tanulás összefonódik az interaktív tanulási-tanítási módszerek dominanciájával, komplex formában jelenik meg. Az óvodai tanulás azonban szélesebb értelmű annál, hogy csupán a játékkal való összefüggésein keresztül értelmezzük.

Cél:

- valósuljon meg az óvoda gyermek képességeinek fejlődése, személyre szabottan, előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire alapozva;

- szerezzon ismereteket a szűkebb és tágabb természeti, emberi, tárgyi környezetről;
- váljon belső indíttatásúvá a tanulás iránti vágy, az érdeklődő kíváncsiság, ne csak a külső motiváció készítse;
- szerezzon egyszerre, egy időben, kevesebb, de minőségben és használhatóságban mégis több ismeretet;
- alakuljon ki az iskolai tanuláshoz való pozitív viszonya;

Spontán (óvodán kívüli) tapasztalatszerzés:

- családban szerzett tapasztalatok;
- a társak által közvetített tapasztalatok;
- természetes élethelyzetekben ért hatások;
- a tömegkommunikációs hatások.

Szervezett (irányított) növekvő időtartamú (5-35 perces) tapasztalatszerzés:

- élménynyújtás;
- tevékenységek;
- kezdeményezések;
- felfedezés, kísérletezés;
- irányított megfigyelés.

Az óvodapedagógus feladatai a tanulási folyamatban:

- a meglévő és az új ismeretek mélyítése, rendszerezése;
- a gyermek egyéni képességeit kibontakoztató, tudatos és tervszerű differenciált fejlesztés alkalmazása;
- a gyermek megismerési vágyának, kíváncsiságának, sokoldalú érdeklődésének kielégítése;
- a gyermekek egyéni érdeklődésének megfelelő tevékenységek biztosítása;
- olyan szituációk teremtése, ahol a gyermekek megismerhetik, átélhetik a felfedezés, a kutatás örömeit;
- segítse elő a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatásának támogatása az iskolai beilleszkedést;
- a tanulás lehetséges formáinak bővítése cselekvéses tanulással, felfedezéssel;

- óvodán belül és kívül olyan tevékenységek szervezése, melyekben megismeri saját teljesítőképességét, erősíti kreativitását;
- a közös tevékenykedés során a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek számára önmagukhoz képest a legoptimálisabb fejlettségi szint elérésének biztosítása;
- az iskolai beilleszkedés közvetett segítése személyre szabott, pozitív értékeléssel, a tanulási készségek, képességek differenciált fejlesztésével;
- spontán és szervezett tevékenységen keresztül személyre szabott, pozitív értékeléssel a gyermek személyiségének kibontakozása;
- pedagógiai munkája során épít a gyermekek más forrásokból szerzett tudására;
- az egyéni értékek felszínre hozása, mely érdekében alkalmazza a differenciált értékelést, a pozitív megerősítést, a felzárkóztatást és a kompenzálást;
- a tevékenységekben rejlő lehetőségeket kihasználása,
- a gyermek cselekvő aktivitásának, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalásának, a felfedezés lehetőségének biztosítása;
- a gyermek megismerési vágyának, kíváncsiságának, sokoldalú érdeklődésének, kielégítése, ha szükséges IKT eszközt használ;
- a megfelelő eszközök és a szabad választás lehetőségének biztosítása;
- a gyermek hibáinak, tévesztéseinek elfogadása, -mint a tanulási, fejlődési folyamat része- az egyéni megértés elősegítése;
- a szociális tanulásban rejlő lehetőségek használata, (helyes viselkedési normák, mintaként szolgáló cselekvések, kommunikáció, együttműködés)

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- felfedezi a konkrét összefüggéseket, ok-okozati összefüggéseket, jelenségeket változásokban is;
- végez csoportosan is megfigyeléseket, elmondja önállóan tapasztalatait, észreveszi a jelenségek változásait és összefüggéseit, beszél róla /indirekt és spontán szerzett ismeretek útján/;
- felfedezi a gyermek és a felnőtt együttes tevékenysége során a természeti és társadalmi környezet jelenségeit;
- értékelni tudja társait és önmagát, a tanulás folyamán elért teljesítményeit, tettei helyességét vagy tévedéseit;
- él az újrakezdés lehetőségével;

- eljut az önmagához mért legoptimálisabb fejlettségi szintre.
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem
- tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele;
- cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is megjelenik;
- feladattudata, feladat megértése, feladattartása kialakult, kitartása, munkatempója, önállósága, önfegyelme megfelelő;
- a tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata változatlanul az egész gyermeki személyiség harmonikus testi és szociális fejlődésének elősegítése.

A nevelési programunkban a nevelés minden területén meghatároztuk a fejlesztés várható eredményeit az óvodáskor végére, mely egyben nevelésünk célértéke is. Amennyiben az abban meghatározott célokat a gyermekek 75%-a eléri, teljesíti, akkor a fejlesztésünk eredményes, sikeres.

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelés folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére **hat-hét éves korra** eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. **Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodásból iskolássá szocializálódik.** A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a **fejlettség szerinti iskolakezdésre.**

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához.

Amennyiben a fent leírt elvárható fejlettségi eredményektől a gyermek lemaradást mutat, a szülő a tankötelezettség megkezdésére halasztást kérhet. Továbbá, amennyiben a szülő vagy gyámhatóság kérésére az engedélyező szerv engedélyezte a halasztást és a gyermek sajátos nevelési igényű, vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzd, akkor a gyermek számára az óvoda a szakértői bizottság által javasolt fejlesztéseken túl, a tankötelezettség teljesítésének megkezdéséhez szükséges értelmi, testi, lelki és szociális

érettség elérésére irányuló, az óvodai nevelés időkeretébe ágyazott célzott foglalkozásokat biztosítani.

Az óvodás gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikusabb. Erőteltjesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik.

Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.

8. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelését szolgáló intézkedések

Az óvodapedagógusok munkáját intézményünk gyógypedagógusa-logopédusa és a pedagógiai asszisztensei segítik a csoportban.

Inkluzív pedagógia

Az óvodás korú gyermekek fejlődésbeli eltérései olykor szembetűnőek. Az életkori szakaszok hasonló jelenségeket, fejlettséget eredményeznek, de a hasonlóság mögött gyakran eltérő szintek fedezhetők fel. **Individualizáló programunk a gyermekek egyéni képességeit figyelembe véve, differenciáló módszerekkel valósul meg.** Ennek megfelelően a gyermekek ismeretében egyéni célokat tűzünk ki, az egyéni erősségeket és igényeket szem előtt tartva, a szülővel és a gyógypedagógussal együttműködve.

Inkluzív pedagógiánk feladata a halmozottan hátrányos helyzetű és sajátos nevelésű igényű, tartós gyógykezelés alatt álló, beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő és tehetséges gyermekek fejlődésének segítése erős oldal további erősítésével, gyenge oldal optimális fejlesztésével, valamint ezen gyermekek közösségbe történő teljes befogadása, beilleszkedésük segítése.

Az inkluzív szemlélet a személyre szabott pedagógiai gyakorlatban, folyamatos visszacsatolásban, nyomon követésben realizálódik.

Az inkluzív szemlélet gyakorlatban történő kifejeződése és eszköze a differenciálás, minden egyes gyermek egyedi igényeihez, szükségleteihez való maximális igazodás.

8.1. Különleges bánásmódot igénylő gyermekek

8.1.1. Sajátos nevelési igényű gyermekek

Nkt. 4. § (25) alapján sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján:

a) mozgásszervi érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődés zavarral (súlyos tanulási, figyelem, vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

A sajátos nevelési igényű gyermekek intenzív megsegítésére, többirányú kezelésére, integrált óvodai nevelésére óvodánkban is egyre nagyobb az igény. Évről évre több gyerekről derül ki az óvoda megkezdése után, hogy valamilyen sérülés specifikus problémával rendelkezik, és a szakértői bizottság véleménye alapján sajátos nevelési igényű.

Alapító okiratunk szerint feladatunk:

A többi gyermekkel együtt nevelhető sajátos nevelési igényű gyermek **óvodai nevelése**, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozott fogyatékos, autizmus spektrum zavarral, vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem-, vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

A sajátos nevelési igényű gyermekek joga:

Különleges gondozás keretében, állapotának megfelelő pedagógiai és speciális irányú ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították.

A sajátos nevelési igényű gyermek szülőinek joga és kötelezettsége:

A szakértői vélemény eredménye alapján gyermekét a megfelelő nevelési – oktatási intézménybe írassa.

A sajátos nevelési igényű gyermekek általános jellemzői:

A sajátos nevelési igényű gyermekek közös vonása, hogy **fejlődésük lelassult, s a mennyiségi eltérés mellett minőségi eltérés is tapasztalható**. Míg a problémamentesen fejlődő gyermek egyenletesebb tempóban, időnként nagyobb lépcsőfokokon át jut el a célig, a sérült gyermek sok kisebb, alacsonyabb lépcsőfok megtételével, sokkal több gyakorlás után közelíti meg a célt, saját lehetőségeinek csúcsát.

Az óvodába történő felvétel módja:

Óvodába lépés előtt megállapított SNI esetén a szülőnek a beiratkozáskor az óvoda rendelkezésére kell bocsátania a **Szakértői és Rehabilitációs bizottság szakvéleményét**, az óvoda kijelölését.

Programunk figyelembe veszi a különböző funkciók egymásra épülését, hogy a szociális tanulás támogatása közben sikerélményt biztosíthassunk minden gyermeknek.

Tevékenységeink, kezdeményezéseink tartalma a gyermek egész személyiségére hat, a pszichomotoros fejlesztést szolgálja.

Fejlesztő munkánk csak akkor lehet hatékony, ha a gyermek biztonságban érzi magát, ha tudja, hogy szeretjük, elfogadjuk, megértjük őt.

Általános elveink a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztésében:

- a különbözőséget, eredményeket, erényeket értékelő és **elfogadó környezet;**
- az **integráció** gyakorlati megvalósítása az alkalmazkodó képesség /adaptivitás/ és a teljesség szemléletében történik.

A nevelési fejlesztési gyakorlat alapját, az alábbi alaptételek jelentik:

- **minden gyermek fejleszthető,**
- a fejlesztés során a gyermek meglévő képességeiből kell kiindulni,
- a részleges zavart szenvedett, és/vagy késve jelentkező képességek fejlesztése segítő, támogató szemléletet igényel;
- **a sajátos nevelési igényű gyermekek is különbözőek,** egyediek, ezért sajátos nevelési megközelítést, egyéni bánásmódot igényelnek;
- **a sajátos nevelési igényű gyermekek elsősorban gyermekek,** és másodsorban sajátos nevelési igényűek, ezért részfunkcióik fejlesztésén túl az **általános személyiségfejlesztésre is szükségük van;**
- a sajátos nevelési igényű gyermekeknek ugyan úgy **joguk van az érzések a tapasztalatok átéléséhez;**
- szükségleteiket csak ők tudják érzékeltetni, **értő figyelemmel kell feléjük fordulni;**
- a sajátos nevelési igényű gyermekeknek, önmaguknak is kell cselekedniük önmagukért, **a pedagógus a feltételek megteremtésében segíthet;**
- a sajátos nevelési igényű gyermeknek joga van sajátosságaihoz, az azokkal való teljes élethez, amely bizonyos speciális életmóddal jár együtt;
- minden sajátos nevelési igényű gyermeknek joga van – életkorának és egyéni fejlettségének megfelelő szinten – **tisztában lenni saját állapotával, jogaival, lehetőségeivel;**
- **a gyermekek fejlesztése több irányból történik:** lehet tevékenységorientált, spontenitásból kiinduló, feladatorientált;

- a gyermekek **képességstruktúrája** a különböző területeken, **más-más szinten állhat**, e szintek ismerete képezi az egyéni bánásmód, differenciálás, a feladatorientált fejlesztés alapját;
- a feladatot és a személyes élményt egy szituációba integráló fejlesztés során az óvodapedagógus **a személyiség minél több szféráját próbálja bevonni a fejlesztésbe.**

Az általános elvek megtartása mellett az óvodapedagógus érvényesíti, hogy ahány sajátos nevelési igényű gyermek, annyi személyiség, és ahány személyiség, annyi személyes élmény és integráló fejlesztés.

A fejlesztés feltételrendszere:

a, Személyi feltételek biztosítása:

A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztését szolgáló szakmai kompetenciák biztosítása: a szakértői bizottság **által meghatározott speciális fejlesztését a szakértői bizottság által meghatározott szakember látja el.**

A gyermekekben rejlő lehetőségek optimális kibontakoztatása érdekében nevelőtestületünk és a gyermekek fejlesztésével foglalkozó szakemberek legjobb tudásuk szerint kínálják fel a gyermekek számára szükséges kompetenciákat, és a fejlettségi állapotuknak megfelelő műveltséget.

E célok megvalósítását segíti a fejlesztés stratégiája:

- **2016/2017 nevelési évtől gyógypedagógus alkalmazása;**
- **intézményünkben az óvodapedagógusok segítése pedagógiai asszisztens jelenlétével;**
- a nevelés teljes folyamatát, benne az egyének fejlesztését átölelő tervezés és szervezés;
- az integrált nevelés során az óvodapedagógusok a gyermek általános és komplex fejlesztését
a többi gyermekkel együtt, a differenciálás módszerét alkalmazva végezzék;
- az egyéni fejlesztési terveikben vegyék igénybe a szakszolgálat és a fejlesztésre irányult szakvizsgálóval rendelkező óvodapedagógusok szakmai segítségét, illetve annak útmutatásai alapján végezzék munkájukat;
- az óvodapedagógusok és dajkák szemléletformálását továbbképzéseink irányultsága határozza meg,

- az intézmény belső továbbképzési rendszere bővüljön ki a sajátos nevelési igényű gyermekek integrált neveléséhez nélkülözhetetlen szakmai ismeretszerzéssel.

b, Tárgyi feltételek biztosítása:

Intézményünk külső és belső tárgyi adottságai adottak. Az óvodabővítés, felújítás alkalmával korszerű, minden fejlesztési igényt kielégítő fejlesztő szoba és logopédiai foglalkoztató áll rendelkezésünkre. Az épület akadálymentesített, tornatermünkben indukciós hurok van beszerelve.

Tornaterem: mozgásfejlesztő eszköztára jól szolgálja az egyéni és a csoportos fejlesztést.

Nagyméretű tükör: segíti a gyermekeket énképük megfelelő alakulásában.

Sajátos Nevelési Igényű gyermekek nevelésének célja:

A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének céljai a normál pedagógiai célokkal megegyezők, csupán az egyéni állapottól függően térnek el attól. Speciális részcélokkal egészülnek ki annak érdekében, hogy az egyes területeken korlátozott gyermekek is a lehető legnagyobb önállóságot érhék el, így tevékeny tagjává váljanak környezetüknek, majd később a társadalomnak.

Célunk a megfelelő érzelmi biztonság nyújtásán túl egy olyan feltételrendszer biztosítása, amely figyelembe veszi a sérülés változatosságát, az egyéni teherbíró képességet, a speciális nevelési szükségleteket, a harmonikus személyiségfejlesztést, a testi, szociális, értelmi érettség kialakítása, az iskolában történő bevalás érdekében.

Az integráció előnyei a sajátos nevelési igényű gyermek számára:

- a tevékenységekben az ép gyermekekkel együtt vesz részt, átveheti az ép társak magatartásmintáit, követendő szokásait;
- erősíti az önbizalmát, hogy ép gyermekek közösségének teljes értékű tagja;
- jobban fejlődik önállósága;
- egészséges és pozitív énképe alakul ki;
- akadályozza az iskolai kudarcok kialakulását.

Az integráció előnyei az ép társak számára:

- fiatal koruktól megtanulják, hogy elfogadják az egyéni különbségeket;

- személyiségfejlődésükben pozitív változás következik be, pozitívabban viszonyulnak akadályozott társaikhoz;
- sokkal érzékenyebbé válnak más emberek nehézségei iránt;
- rendszeresen együtt játszanak akadályozott gyerekekkel, ezáltal jobban megismerhetik őket;
- megtanulják, hogy ők is képesek jó dolgokat tenni, vannak jobb képességeik;
- gyakorolják a segítségadást, megalapozódik felelősségérzetük, empátiájuk, figyelmességük, gondoskodásuk.

Az óvodapedagógus általános feladatai:

- a probléma észlelése;
- szülők tájékoztatása / bevonása;
- megfelelő szakember megkeresése, szakvizsgálat kezdeményezése;
- az óvodapedagógus és a speciális fejlesztő együttműködése, egyéni fejlesztési terv szerinti differenciált foglalkoztatás.
- a tankötelezettség megkezdéséhez szükséges értelmi, testi, lelki és szociális érettség elérésére irányuló, az óvodai nevelés időkeretébe ágyazott célzott foglalkozás.

Fejlesztő munkánk irányai a Sajátos Nevelési Igényű gyermekek integrációja során:

Nevelő és fejlesztő munkánk során **segítünk a gyermekeknek** feldolgozni és megérteni:

- a tárgyi világot a gyermekekhez közel álló tevékenységeken keresztül;
- emberi környezet nyújtotta információt a játékokban, mesékben, szerepekben és közösségi eseményekben való részvételen keresztül;
- a logika és matematika világát játékos szituációkban mérésen, összehasonlításon, számoláson, sorba rakáson, válogatáson és csoportosításon keresztül;

Fejlesztő munkánk a személyiségfejlődés valamennyi területét (testi, társas, érzelmi és kognitív) megcélozza, elősegítve ezzel:

- a testi fejlődést **nagy és kismozgásokon** keresztül;
- **társas és érzelmi fejlődést** viták és ellentétek elsimításán, az impulzusok ellenőrzésével;
- **egymás támogatását és tiszteletét**, kezdeményezésen és elfogadáson, a közös munkán keresztül;

- **a kognitív fejlődés** problémamegoldó helyzeteken, logikai feladatokon, a gondolkodás megszervezésén és a véleménymondás bátorításán keresztül.

Az érzelmi biztonság, a speciális nevelési szükségletekhez, életkori, érési sajátosságokhoz igazodó támasznyújtáson túl törekszünk:

- az interperszonális kapcsolatok és az énkép kialakítására;
- az önismeret fejlesztésére, attitűdök, normák kialakítására.

Egyéni bánásmód, fejlesztési módszerek alkalmazásával segítjük az egyre pontosabb észlelést, fejlesztjük a figyelem összpontosítását, a gondolkodást, az emlékezetet, elősegítjük a verbális és nonverbális kommunikáció kialakulását. A tanulási képességeket meghatározó struktúrák fejlesztésénél a mozgásra alapozunk.

A gyermekek pszichikai fejlesztését a gyermekek érési folyamatához igazítjuk. Életkori sajátosságainak megfelelő eszközökkel kívánunk támaszt nyújtani az ép fejlődő pszichikus funkciók kibontakoztatásához és begyakoroltatásához.

Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek:

- elég időt kapjanak környezetük felfedezésére;
- lehetőséget kapjanak egy-egy téma sokoldalú megközelítésére és megismerésére;
- biztonságos környezetben fedezhessék fel saját érzéseiket, követhessenek el hibákat és oldjanak meg konfliktusokat;
- alkalmat kapjanak a választásra az egyes tevékenységek közül;

A sajátos nevelési igényű gyermekek jellemzői az adott sérülés vonatkozásában:

A testi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermeknél a mozgásszervrendszer veleszületett vagy szerzett károsodása és/vagy funkciózavara miatt jelentős és maradandó mozgásos akadályozottság áll fenn, melynek következtében megváltozik a mozgásos tapasztalatszerzés és a szocializáció.

A különleges gondozási igényt meghatározza a károsodás keletkezésének ideje, formája, mértéke és területe. A károsodástól függően a mozgáskorlátozottság egyénileg is sok eltérést mutat.

A testi fogyatékos járóképes vagy kevés segédeszközzel közlekedő mozgáskorlátozott és halmozottan sérült mozgáskorlátozott gyermek integrált óvodai nevelése során kiemelt feladat:

- a speciális, személyre szabott eszközök használatának kipróbálása, megtanítása, s ezek segítségével a tágabb és szűkebb környezet minél sokrétűbb megismertetése;
- ily módon az életkornak megfelelő tapasztalatok megszerztetése, a megtanult mozgás alkalmaztatása;
- a fejlesztés során mindig szem előtt kell tartani az önállóságra nevelés elvét a mozgásnevelést az óvodai foglalkozások körébe kell beépíteni;
- az elsajátított mozgásminták rögzítése, a szükséges korrekciós helyzetek alkalmaztatása a napirend egészét átszövő feladat.

Személyi feltétel: 1 fő segítő asszisztens jelenléte a segédeszközzel közlekedő gyermek ellátásához.

Tárgyi feltételek: Az óvodákban biztosítva van - az akadálymentes közlekedés, a megfelelő mozgás- és élettér (az ehhez szükséges eszközök lejtő, kapaszkodó).

A halmozottan sérült mozgáskorlátozott gyermekek esetében a mozgáskorlátozottságon kívül még más - érzékszervi, beszéd- vagy értelmi sérülés - is nehezíti a fejlesztés lehetőségét.

Fejlesztésük döntően a mozgáskorlátozottak pedagógiája és a társuló fogyatékoság gyógypedagógiai módszereinek kombinációival történik, szakember bevonásával.

Értelmileg akadályozott gyermekek jellemzői:

Az érzelmi, értelmi és szociális fejlődés lelassulása és az elvonatkoztatási képesség korlátozottsága. Az értelmi fogyatékoságot gyerekkorban a rossz motorikus és nyelvi képességek, jellemzik.

Az enyhén értelmileg akadályozott gyermek fejlesztésében meghatározó a nem fogyatékos óvodás korúakkal történő együttnevelés. A spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyeket a gyermek a kortárs csoportban megél.

Az óvodai nevelés során szükséges a gyógypedagógussal a folyamatos kapcsolattartás.

Személyi feltétel: gyógypedagógus

Beszéd fogyatékos / súlyos, akadályozott beszédfejlődésű gyermek

A beszéd fogyatékos / súlyos, akadályozott beszédfejlődésű gyermek szenzoros, motoros vagy szenzomotoros problémája (megkésett beszédfejlődés, centrális dyslalia, súlyos orrhangzósság stb.), illetve a beszédhibához csatlakozó tanulási és/vagy magatartási zavara miatt eltérően fejlődik.

Tünetei:

Az anyanyelvi fejlettség alacsony szintjében, a beszédszervek gyengeségében, a beszédhangok tiszta ejtésének hiányában, a szegényes szókincsben, a beszédmozgásokról szerzett emlékképek felhasználásának hiányában, a grammatikai fejletlenségben, az utánzókéesség gyengeségében nyilvánul meg.

A fejlesztés az anyanyelvi nevelést középpontba állító, speciális terápiákat alkalmazó intenzív, komplex - az életkori sajátosságokat, a játékosság elvét szem előtt tartó - nevelési környezetben valósulhat meg

Fejlesztés területei:

- az anyanyelvi nevelés, a mozgás, a kommunikáció, illetve a vizuomotoros koordinációs készség;
- speciális terápiák alkalmazása (diszlexia-prevenció, grafomotoros fejlesztés stb.).

Ennek érdekében törekedni kell a kommunikációs tapasztalatszerzés belülről jövő igényének kialakítására, az akadályozottság, hátrány leküzdésének készítésére, a pozitív személyiségjegyek, képességek megismertetésére, megerősítésére.

Az integrált nevelés során szükséges a folyamatos kapcsolattartás a logopédus szakemberrel.

Integrálható autista gyermek az óvodában

Hazánkban a sajátos nevelési igényű gyermekek integrációját elősegítő törvényi szabályozás lehetőségeket biztosít az autizmussal élő gyerekek beilleszkedéséhez is. Leggyakrabban a jó nyelvi és értelmi képességekkel rendelkező (asperger) autizmussal élő gyermekek nevelkednek integrált körülmények között. Az óvodai nevelésben a többi gyermekkel együtt vesz részt az akadályozott gyermek, ha ez fejlődése, képessége kibontakoztatása szempontjából előnyös. Az autizmus-spektrumzavarok lényege a társas viselkedés, a kommunikáció és sajátos

gondolkodási képességek minőségi károsodása, amely a személyiség fejlődésének egészét átható, úgynevezett pervazív zavar, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg.

Ezen tünetek megjelenési területei:

- a társas és érzelmi készségek területe;
- a kommunikáció területe;
- a megismerési (kognitív) készségek területe;
- a sajátos érdeklődési kör;
- a mozgásos készségek területe;
- egyéb sajátosságok.

Az autizmussal élő gyermek legfőbb jellemzői:

- a kölcsönösséget igénylő társas viselkedési készségek területén tapasztalható gondolkodási képességek sajátos hiányosságai;
- a beszéd szintjéhez képest károsodott kommunikáció;
- a rugalmas viselkedés, a szervezés és kivitelezés képességének minőségi sérülése;
- az egyenetlen intelligencia és képességprofil.

Fejlesztés:

Az autizmussal élő gyermekek esetében hangsúlyosan az alábbi tartalmak fejlesztésére fókuszálunk.

A szociális készségek fejlesztése:

- a viselkedési szabályok, helyes viselkedési minták;
- az érzelmek kifejezése, önkontroll;
- az érzelmi reakciók felismerése;
- az emberi kapcsolatok rendszere;
- az énkép, önismeret;
- az életkornak, érdeklődésnek megfelelő, funkcionális, örömteli szabadidős készségek.

A kommunikációs készségek fejlesztése:

- a verbális kommunikáció;
- az alternatív kommunikációs rendszer használata;
- a beszédértés és beszédhasználat;

- a metakommunikáció értése és használata.

Célunk:

- a szociális, kommunikációs készségek célirányú fejlesztése
- a specifikus környezet, eszközök, módszerek és szokásrendszer használatának elsajátítása;
- a kiemelkedő képességek gondozása.

Feladatunk:

- a tárgyi és személyi feltételek biztosítása;
- az egyéni nevelési terv kidolgozása, a gyermeket ellátó szakemberekkel együttműködésben;
- az egyéni fejlesztő foglalkozások biztosítása;
- a specifikus környezet, eszközök, módszerek és szokásrendszer kialakítása.

Személyi feltétel: a befogadó pedagógusok számára biztosítjuk a megfelelő szakemberekkel a szakmai konzultáció lehetőségét és segítő asszisztens jelenlétét.

A sajátos nevelési igényű gyermek fejlődéséről, fejlesztéséről szóló dokumentációk

Az óvodapedagógus tervező munkájának alapja a **gyermek egyéni fejlődését nyomon követő dokumentáció** az ovped.hu adminisztrációs rendszerben.

Folyamatos vezetése az alábbi célokat szolgálja:

- az óvodapedagógusok és a fejlesztésben részt vevő szakemberek, valamint a logopédus a gyermek fejlődésének fázisait követve és feljegyzéseire támaszkodva határozzák meg fejlesztési feladataikat;
- a **gyermek egyéni fejlődését nyomon követő dokumentáció** szolgálhat alapul a szülő tájékoztatásának gyermeke fejlődésével kapcsolatban.

A fejlesztést végző óvodapedagógus és a fejlesztésben résztvevő szakemberek a Szakértői Bizottság szakvéleménye alapján egyéni fejlesztési ütemtervet készítenek. A tervek 3-6 hónapos időszakra készülnek, melynek végén az eredmények értékelése után újabb terv

készül. A jól és rendszeresen vezetett fejlődési napló visszajelzést ad az óvónőnek arról, hogy a választott pedagógiai módszerek eredményre vezettek-e, vagy változtatni kell azokon. Így a több éves nevelési folyamat során egységben látható a gyermek fejlődésének menete (esetleges pedagógus váltás esetén fontos segítség a fejlesztés tervezésében!)

A gyermek egyéni fejlődését nyomon követő dokumentáció tartalma:

- anamnézis lap;
- családlátogatással kapcsolatos feljegyzések;
- beszoktatással kapcsolatos tapasztalatok;
- Szakértői Bizottság véleménye;
- egyéni fejlesztési terv 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet és módosítása a 22/2013. (III.22.) EMMI rendelet szempontok szerinti a gyermek egyéni fejlődését nyomon követő dokumentációban:
 - szociális képességek;
 - értelmi képességek;
 - beszéd, hallás, látás képességek;
 - testi képességek - értékelése.

Kapcsolattartásrendszere, tartalma a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése érdekében

Külső kapcsolatrendszer:

Gyógypedagógus, terapeuta, utazó tanár:

A gyermek fogyatékoságának típusához igazodó szakképesítéssel rendelkező gyógypedagógus az együttműködés során:

- segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését;
- javaslatot tesz a gyógypedagógiai módszerek, módszerkombinációk alkalmazására, az egyéni fejlesztési szükségletekhez igazodó módszerválasztásokra, valamint az egyéni igényekhez szükséges környezet kialakítására;
- segítséget nyújt a szükséges speciális segédeszközök kiválasztásában, tájékoztat a beszerzés lehetőségéről;
- kapcsolatot tart a szülőkkel a rehabilitáció sikerességét szolgáló ismeretek átadásával;
- terápiás fejlesztőtevékenységet végez a gyermekekkel való közvetlen foglalkozásokon, ennek során támaszkodik a meglévő képességeikre, az ép funkciókra;

Kapcsolat a sajátos nevelési igényű gyermek szüleivel:

Az integráció legfontosabb feltételének egyike a SNI gyermekek szüleivel fenntartott kapcsolat, a beszélgetések, melyek során mindenki beszámolhat arról, hogyan ítéli meg aktuálisan a gyermeket.

Fontos, hogy a szülő kiemelheti a gyermeke erősségeit, otthoni szokásait, játékait, felteheti kérdéseit, meghallgatja az óvodapedagógus véleményét, megfigyeléseit. Természetesen az óvodapedagógusban is felmerülhet számos kérdés, amely segítségével lehet a nevelés, fejlesztés során.

Sokat jelent a gyermekek beilleszkedése és fejlődése szempontjából, ha a szülők otthon felelevenítik az óvodában történt eseményeket. Ehhez segítséget nyújtunk abban, hogy tájékoztatjuk a szülőket az aktuális heti témákról, milyen verseket, dalokat tanulunk, milyen meséket olvasunk. A gyermek sokkal biztosabban kapcsolódik be az óvodai tevékenységekbe, ha otthon is megerősítik, átveszik ezeket.

Amennyiben rendkívüli eseményre, kerül másnap sor, fontos, hogy a szülő a részletekről tájékozódjon és felkészítse a gyermeket, hogy másnap a megszokott napirendtől eltérő eseményekre kerül sor.

Mindent nem tud az óvoda pótolni, nyújtani, ezért a családdal való szoros kapcsolat, konzultáció sok segítséget nyújthat. Javasoljuk a szülőknek, hogy végezzenek együtt olyan tevékenységeket, amelyekről csak konkrét tapasztalat alapján szerezhethet tudomást (bevásárlás, főzéshez felhasznált alapanyagok jellemzői, növények ápolása, gyümölcszedés, háziállatok simogatása stb.).

Az óvodai gyermektársak szüleinek tájékoztatása:

Az első szülői értekezleten tájékoztatjuk a szülőket az integráció hazai terjedéséről, mint olyan folyamatról, amely az utóbbi évtizedekben az egyéni differenciálással párhuzamosan világszerte egyre jobban tért hódít. Majd ezután rátérünk arra, hogy a csoportban lesz egy SNI gyermek is.

Elmondjuk, hogy ez a gyermek valamennyi tevékenységből ugyanúgy kiveszi a részét, mint a többi kis társa. Arra is kitérünk, hogy a gyerekek miben tudnak neki segíteni, és hogy ez mennyire természetes a gyermekek számára. Kiemeljük, hogy az integrálás miért előnyös a csoport számára.

A szülők tájékoztatása erről a kérdésről azért fontos, hogy minden esetleges aggodalmat elkerüljünk, vagyis, hogy nem hátrányos a társaknak, ha egy sérült gyermek is tagja

a közösségnek, nem jut kevesebb idő a többi gyermekre. Rajtunk, pedagógusokon múlik, hogy ezeket az aggodalmakat végleg eloszlassuk.

Belső kapcsolatrendszer:

Az óvodapedagógus és a Sajátos Nevelési Igényű gyermek kapcsolata:

A sajátos nevelési igényű gyermek személyisége és képességei a legfontosabb szempontok az integráció összetett folyamatában. A befogadó csoport óvodapedagógusa részéről komoly módszertani felkészültségre van szükség. Igazodik az egyénekhez, a gyermekek egyéni szükségleteihez, a differenciálás során ismeri meg igazán a gyermekek képességeit. Az óvodapedagógus a gyermek személyiségéhez legjobban illeszkedő eljárásokat valósítja meg. Az akadályozott gyermek jelenléte a pedagógus részéről több odafigyelést és a többi gyermek hatékonyabb irányítását igényli.

Csoporttársak és a Sajátos Nevelési Igényű gyermek kapcsolata:

A közösségbe kerülő sajátos nevelési igényű gyermek beilleszkedése nagyban függ a csoporttársak el- és befogadóképességétől. Cél, hogy minél természetesebben kezeljék a csoport tagjaitól valamiben eltérő gyermeket. Lássák, hogy mire képes, hogy miben jó, mik az erősségei, így megtanulhatják az együttélést akadályozott társukkal.

8.1.2. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek

A Nkt. 4. § 3. alapján: **beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek:**

Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

BTMN kialakulásának lehetséges okai:

- pszichológiai, pedagógiai folyamatok
- szocio-kulturális környezeti okok
- súlyos környezeti ártalmak

A BTMN gyermekeknek járó „különleges bánásmód” alapelvei:

- kudarcok halmozódásának elkerülése
- elkülönítés, izoláció tilalma, veszélye
- sikerkritériumnak az tekinthető, ha a nehézség megszűnik, vagy jelentősen csökken, gyengül

Ha a gyermek, beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, fejlesztő pedagógiai ellátásra jogosult. A fenntartó az óvodában heti tizenegy órás időkeretben köteles megszervezni a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek fejlesztő pedagógiai ellátását.

A kötelezően előírt fejlesztő foglalkozásokon túl további felzárkóztató, esélyegyenlőséget biztosító tevékenységek is megjelennek az óvodában. Pl.:

- drámapedagógiai foglalkozások,
- beszélgető-körök,
- képességfejlődést segítő játékokkal, eszközökkel való megismertetés,
- nyelvi hátrányok kompenzálása,
- szókincsbővítés

a tankötelezettség megkezdéséhez szükséges értelmi, testi, lelki és szociális érettség elérésére irányuló, az óvodai nevelés időkeretébe ágyazott célzott foglalkozás.

8.1.3. Kiemelten tehetséges gyermekek

Az Óvodai nevelés országos Alapprogramja meghatározza az óvodák számára a kiemelt figyelmet igénylő gyermekekkel való foglalkozás feladatait. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek közé tartoznak a tehetséges gyermekek is. Kiemelten tehetséges gyermek az, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.

Tehetséges gyermekek

Az óvodás korú kisgyermeknél tehetségről még nem beszélhetünk, ellenben tehetségre utaló jegyekről, tehetséggyanúról, tehetségígéretekről igen. Ebben a korai életszakaszban is sokszor felfigyelhetünk olyan gyerekekre, akik az átlagosnál jobb adottsággal rendelkeznek, nagyon motiváltak és ebből adódóan kitartóan hosszú ideig képes egy adott területtel foglalkozni. Bizonyos kiemelkedő speciális képességeket már ebben a korban

is megfigyelhetünk, például a zene, matematika, vizualitás, mozgás területén. Az óvodapedagógus fontos feladata, hogy felismerje a gyerekekben rejlő tehetségre utaló jegeket és egyénre szabott módon foglalkozzék a tehetség-ígéretes gyermekekkel.

Óvodai tehetséggondozásunk legfontosabb célkitűzései:

- A kiemelkedő képességű, kiválóan kreatív gyermekek felfedezése, személyiségük optimális fejlesztése.
- A gyermeki képességek kibontakoztatása és lehetőségeik kibővítése. A tanulás iránti érdeklődés felkeltése, a *személyiség komplex fejlesztése* játékoskeretek között, érzelmi biztonság nyújtása mellett.
- A megnyilvánuló tehetségterületekkel összefüggő képességeik *erős oldalának* támogatása. Pozitív, inger gazdag környezet biztosítása, kihívások elé állítás, melyben a gyermekek tapasztalati úton fejleszthetik legjobb képességeiket, kreativitásukat.
- A gyermekek megismerése után az esetleg meglévő egyenetlen fejlődésből adódó problémák, lemaradások, hiányok okának feltárása és kezelésük, rész képességek kialakítása, tehetséggel összefüggő *gyenge oldal* fejlesztése.
- Elfogadó, támogató, szeretetteljes „*léggkör*” megteremtése (kiegyensúlyozott társas kapcsolatok pedagógusokkal, fejlesztő szakemberekkel és a társakkal).
- *Regenerálódás, pihenés* biztosítása, amely elősegíti a feltöltődést.

Az óvodánk feladatai:

- sokféle tevékenységek kínálata, ezzel segítve a gyermekeket érdeklődési irányaik megismerésében;
- egyéni bánásmód keretében történő célzott fejlesztés, képességfejlesztés;
- a gyermek pozitív én-tudatának kialakítása és erősítése;
- partneri kapcsolat tehetségfejlesztési szakértővel a tehetséges gyermek fejlesztésének érdekében;
- a szülők tájékoztatása és megnyerése a közös munka érdekében;
- segítségadás a szülőknek, a gyermeknek megfelelő iskola kiválasztásában;
- a tehetségfejlesztő programok megszervezése, az óvodai élet gazdagítása egyéb tevékenységekkel.

Tehetséggondozás óvodás korban

Az óvodában a tehetséges gyermekek fejlesztése történhet az óvodai csoportban, illetve „tehetséggondozó” foglalkozásokon, tehetségműhelyekben.

Az **óvodai csoportban** a tehetségfejlesztés a mindennapi játékos, cselekvéses helyzetekben valósul meg, a gyerekek szabadon dönthetnek, hogy részt vesznek-e a felkínált tevékenységben. Ezek a foglalkozások hozzájárulnak az óvodás gyermek személyiségének alakulásához, amelyet az érzelmi biztonságot nyújtó, támogató környezet és az óvónő személyisége is pozitívan befolyásol.

A **tehetségműhelyekbe** a csoportban dolgozó óvodapedagógusok megfigyelései, javaslatai alapján kerülhetnek be az 5-6-7 éves gyermekek. A megfigyeléseket az óvodába lépéstől kezdve végezzük, s mire a gyermekek elérik az ötödik életévüket, kitűnik, hogy kinek van kiváló kezűgyessége, zenei hallása, fejlett nyelvi kifejezőképessége, logikus gondolkodása, ki az, aki jobban érdeklődik a természeti jelenségek iránt, vagy az átlagtól eltérő kiváló mozgáskoordinációs képességekkel rendelkezik. Jelenleg 7 képességterületen nyújtunk gyermekeink számára lehetőséget elmélyültebb, az óvodai kereteken kívüli tevékenységekre, differenciáló, kis létszámú csoportokban.

A tehetséggondozás folyamatát egyénre szabott módszerekkel, eszközökkel fejlesztjük, és figyelembe vesszük a gyermekek egyéni szükségleteit, képességeit és életkori sajátosságait. A sikeres tehetséggondozási gyakorlatok egyszerre alkalmazzák az integráló és az elkülönítő elemeket, s a fejlesztést kiterjesztik minden gyermekre.

Az óvodapedagógus feladata, hogy elfogadó, szeretetteljes, nyugodt légkört alakítson ki, valamint komplex ismeretek nyújtásával tovább erősítse erős oldalukat, fejlessze gyenge területeiket. Így a kiválóan kreatív gyerekeknek lehetőségük nyílik a tudásuk és a képességeik gyakorlati alkalmazására.

8.2. Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek

A HHH gyermekek legtöbbje ingerszegény környezetből jön az óvodába, ezért ismeretei elmaradnak az életkoruknak megfelelő szinttől. Értelmi képességeiknek, tanulási készségeiknek fejlesztését még hatékonyabbá kívánjuk tenni.

Feladatunk az egyéni képességeik megismerése alapján, egyéni bánásmód alkalmazásával történő fejlesztésük:

- **minden óvodapedagógus feladata a csoportjában – gyermekenként – a felmerülő probléma okainak a feltárása**
- az okok megszüntetésére **egyéni célok kitűzése**
- a gyermek fejlettségi szintjének megfelelően az **egyéni bánásmód formáinak meghatározása**

Célunk a prevenció – a tanulási nehézségek kialakulásának megelőzése. Az eredményes fejlesztés érdekében nagyon fontos, hogy ezek a gyerekek rendszeresen járjanak óvodába.

A roma gyermekeknél a zenei és a testi nevelés az a két terület, ahol jó képességekkel rendelkeznek, és mint pozitív nevelési lehetőség, társaik számára példa lehet az ő tudásuk.

Óvodai integrációs program - a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlődésének elősegítésére:

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek iskolai beilleszkedésének és sikerességének záloga a megfelelő minőségű és időtartamú óvodáztatás. A sikeres iskolakezdéshez nélkülözhetetlen alapvető készségek megfelelő fejlesztésének színtere az óvoda, ahol – az agyi érési folyamatok lezárulásáig – megterhelés nélkül, játékos eszközökkel és módszerekkel hatékonyan tudunk fejleszteni.

A hátrányos helyzetű családok gyermekei kognitív fejlődésükben öt éves korukra lényegesen elmaradnak a kedvezőbb körülmények között élő társaiknál. Tudatos óvodapedagógiai munkára van szükség ahhoz, hogy ezeket a hátrányokat óvodai nevelésünk során csökkenteni tudjuk. Kiemelt jelentősége van a szülőkkel történő együttműködésnek, mely a kölcsönös tisztelet alapján valósítható meg.

Integrációs programunk jellemzői:

Helyi nevelési programunk tartalmi elemei szinte valamennyi ponton harmonizálnak az oktatási miniszter által – A 2011. évi CXCV. törvény a Nemzeti köznevelésről, 4. § (12b.) pontja, valamint a 20/2012. évi EMMI rendelet 173.§ bekezdése alapján – meghatározott és kiadott, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esélyegyenlőségének biztosítását szolgáló óvodai integrációs programmal. Minden tagintézményünk projekttervekben rögzíti az integrációs nevelés főbb feladataihoz tartozó tevékenységeket.

Gyermekeink szociokulturális háttere színes képet mutat. A nagyon jó és az elhanyagoló környezetből egyaránt járnak hozzánk gyermekek. Szeretetteljes, biztonságos, az egyéni különbségeket toleráló légkörben, ésszerű korlátokkal minden gyermeknek esélyt adunk saját erősségeik felismerésére, és a sikerélményre. Elfogadjuk és tiszteletben tartjuk a különbséget, erre neveljük gyermekeinket is.

A program tartalmi elemei	Pedagógiai Program vagy egyéb szabályozó tartalmazza		Megjegyzés
	Igen	Nem	
1. Szervezési feladatok			
A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai beíratásának ellenőrzése.	x		Kapcsolatfelvétel az óvodai védőnővel minden év március 31- ig.
Minél hosszabb ideig tartó óvodáztatás biztosítása.	x		
2. Pedagógiai munka kiemelt területei			
Az óvodába lépéskor komplex állapotfelmérés	x		Anamnézis Gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció DIFER 4 éves kortól Gyermei rajzelemzés Nevelési Tanácsadó (Tankötelesek)
Kommunikációs nevelés Szókincs, nyelvi kifejező készség, beszédértés, beszéd észlelés fejlődésének elősegítése	x		Pedagógiai Program DIFER - mérés
Érzelmi nevelés, szocializáció. Az intézményes nevelésbe illeszkedés elősegítése, bizalom, elfogadás, együttműködés.	x		Pedagógiai Program Gyógypedagógus

Egészséges életmódra nevelés.	x		Pedagógiai Program
Egészségtudat kialakítása, táplálkozás. higiéniai szokások.			
Korszerű óvodapedagógiai módszerek			
A gyermekek kezdeményezéseire támaszkodó módszerek	x		Pedagógiai Program
Differenciálás	x x		Pedagógiai Program
Művészeti tevékenységek felhasználása	x		Pedagógiai Program
Szülőkkel való partneri együttműködés módszerei			Pedagógiai Program
3. Gyermekvédelemmel, az egészségügyi ellátással, szociális segítségnyújtással kapcsolatos munka			
A gyermekek fejlődésének nyomon követése, regisztrálása, szükség esetén szakorvosi (szemészet, fülészet, ortopédia vizsgálat) kezdeményezése	x		Gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció
Gyermekorvosi, védőnői tanácsadás			Pedagógiai Program Munkaterv
A szülők számára az együttműködő partnerekkel kialakított közös programok	x		
Gyermekjóléti szolgáltatások kezdeményezése, illetve szervezése	x		Gyermekvédelmi felelős tevékenysége Kapcsolat a Családsegítő Központtal
Rendezvények látogatása			Pedagógiai Program, Munkaterv

A szociális ellátórendszerrel való aktív együttműködés Egyetlen gyermek se maradjon ki az óvodából a szülők szegénysége, az óvoda által kért természetbeni és pénzbeli hozzájárulások fedezetének hiányában	x		Kapcsolat a védőnővel Gyermekevédelmi munkaterv: kapcsolat a szociális ellátórendszerrel Alapítvány
4. Együttműködések kialakítása az óvodán kívüli szervezetekkel, különösen az alábbiakkal			
Gyermekejóléti, családsegítő szolgálat A szülők támogatása, erőforrásainak feltárása	x		Pedagógiai Program
Védőnői hálózat A gyermekek óvodai beíratásának támogatása, korai képességgondozással kapcsolatos tanácsadás	x		Munkaterv
Szakmai szolgáltatók Konzultációk a gyermek fejlődéséről, fejlesztési terv közös kidolgozása szolgáltatások megtervezése és biztosítása	x		Pedagógiai Program
Roma Nemzetiségi Önkormányzat, illetve civil szervezetek A gyermekek óvodai beíratásával a hiányzás csökkentésével, szülői programokkal kapcsolatos együttműködés	x		Munkaterv
5. Óvoda – iskola átmenet támogatása			

Kisiskoláskor eléréséhez szükséges pszichikus feltételeinek megteremtését támogató pedagógiai munka	x		Pedagógiai Program
A tanulási képességek megalapozása	x x		Nevelési Tanácsadó (fejlesztő pedagógiai tevékenység)
A tanulás és egyéb részképesség zavarok kialakulásának megelőzése, korrigálása			gyógypedagógus munkaterve
Megoldási késztetés, monotónia tűrés, figyelemkoncentráció			Pedagógiai Program
Az alkotásvágy szükséges szintjének kialakítása			
Iskolaválasztás	x		Pedagógiai Program
A sajátos nevelési igényűvé minősítéssel kapcsolatos felvilágosítás, tanácsadás			Munkaterv
Az iskolával közös óvoda – iskola átmenetet segítő program kidolgozása	x		Munkaterv, együttműködési megállapodás
DIFER- mérés	x x x		Pedagógiai Program, Munkaterv
Hospitálások			BECS, Munkaterv
Közös szakmai programok			Munkaterv
A gyermekek fejlődésének nyomon követése			A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció
Bemutató foglalkozás során volt óvodásaink látogatása	x		Együttműködési megállapodás
			Munkaterv
6. Szülőkkel való kapcsolattartás, együttműködés			
Személyes kapcsolat kialakítása minden szülővel	x		Pedagógiai Program
			Munkaterv
A gyermekek személyre szabott beszoktatásának biztosítása	x		Pedagógiai Program

Rendszeres napi vagy heti tájékoztatás a gyermekek fejlődéséről Egyéni fejlődést nyomon követő napló bejegyzéseinek megbeszélése Szülők részvételi lehetőségeinek biztosítása rendezvényeinken, programjainkon	x x		Pedagógiai Program Szervezeti Működési Szabályzat Munkaterv
Fogadó óra Gyermekekneveléssel kicserélése A család szokásainak és értékrendjének megismerése, megértése	x x x		Házirend Munkaterv Pedagógiai Program
Szülői közösségek kialakítása, szülők bevonása az óvodai rendezvények szervezésébe és lebonyolításába	x x		Pedagógiai Program Szervezeti Működési Szabályzat Munkaterv
7. Intézményi önértékelés, eredményesség			
Intézményi önértékelés részeként az integrációs program értékelése Mérőeszköz az integrációs program elemeinek számszerűsíthető méréséhez az alábbi indikátorok szerint: beóvodázási arány, hiányzási mutatók, DIFER - mérést követő hozzáadott érték, iskolakezdés megfelelő időben, Eredményesség mérése, értékelése, a fejlesztés irányainak kijelölése	x		Intézményi Önértékelés dokumentáció Csoportnapló Munkaterv Pedagógiai Program Éves értékelés, Munkaterv

8.3. Tartós gyógykezelés alatt álló gyermek

2021/2022-es nevelési évtől a 2011. évi CXC törvény 4.§-ának 13.pontjának értelmében bővült a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek köre a tartós gyógykezelés alatt álló gyermekekkel.

Ennek értelmében tartós gyógykezelés alatt álló gyermek az, akinek egészségügyi ellátása az általános fekvő- vagy járóbeteg – szakellátásban részt vevő szakorvos véleménye alapján az adott nevelési évben a harminchat nevelési napot várhatóan meghaladja, és emiatt a legalább napi négy órai tartamban meghatározott óvodai foglalkozásokon nem tud részt venni. / Nkt. 4. § 18. pont/

A diabéteszes gyermekek mindezek alapján nem sajátos nevelési igényű, hanem sajátos ellátást igénylő gyermekek, vagyis a mindennapi ellátási igényük különbözik egészséges társaiktól, nevelési igényükben nincs eltérés. A cukorbeteg gyermekek a diagnózis felállításakor kapnak egy igazolást a tartós betegségről, amely igazolást később a hivatalos eljárások folyamán (óvodai beiratkozás, családtámogatási ellátások igénylése stb.) használnak.

Az óvodánk feladatai:

Az intézményben a szülő külön kérelme alapján biztosítjuk az 1-es típusú diabétesszel élő gyermekek speciális ellátását.

- Az ellátás érdekében 1 fő óvodapedagógus vagy érettségivel rendelkező nevelés-oktatást segítő elvégzi az Oktatási Hivatal által szervezett továbbképzést.
- Aki már rendelkezik a Diaped. tanúsítvánnyal és a képzés során elsajátította a vércukorszint mérést és inzulin beadását, végzi a gyermekek ellátását szakorvosi előírás szerint.
- Intézményünk gondoskodik az ellátáshoz szükséges eszközök, gyógyszerek megfelelő tárolásáról
- A gyermek szakszerű ellátásán túl a szülő a 328/2011. kormányrendelet szerint igényelheti diétás étrend biztosítását, amelyről a tájékoztatást és az igénylő dokumentumokat az intézmény biztosítja.
- Továbbá ennek alapján intézményünk biztosítja és lehetővé teszi a gyermek intézménybe bevitt, vagy a szülő által az intézménybe rendelt étel intézményben történő elfogyasztását, az étel hűtés, melegítés megfelelő feltételeit a hatályos jogszabályok és szakmai előírások betartásával.

- A diabéteszes gyermek mellé kirendelt Diaped. tanúsítvánnyal rendelkező pedagógus konzultál a gyermek szakorvosával, ha szükséges, folyamatosan konzultál a szülővel a gyermek egészségi állapotával kapcsolatban.

Az óvodapedagógus és a Diaped. tanúsítvánnyal rendelkező személy feladatai:

- Az óvodapedagógus figyeli a csoportjába járó diabéteszes gyermek egészségi állapotának változását.
- Az óvodapedagógus ismerje fel a tüneteket és azonnal jelezze a Diaped. tanúsítvánnyal rendelkező kollégájának a szakszerű ellátás érdekében
- Szakszerű ellátást követően a tanúsítvánnyal rendelkező személy értesítse a mentőket, szülőket amennyiben szükséges és a helyzet súlyossága igényli.

9. Korcsoportjukat ismétlő, tanköteles gyermekek ellátása

Programunk szellemisége és a törvényi szabályozás módosítása lehetőséget ad arra, hogy a tanulási nehézségekkel, zavarokkal küzdő vagy szociálisan éretlen gyermekek korcsoportjukat ismételve még egy évet óvodai nevelésben részesüljenek.

A visszamaradás okai a következők lehetnek:

- Szociális éretlenség
- Értelmi képességek gyengesége
- Testi fejletlenség
- Súlyos beszédhiba
- Mozgás koordinálatlanság
- Szülői kérelem

Célunk: a visszamaradó gyermek érje el fejleszthetősége felső határát, váljon alkalmassá az iskolai élet megkezdésére.

Feladataink:

- Szociális éretlenség esetén a visszamaradt gyermek folyamatos fejlesztésének biztosítása az óvodai nevelés keretein belül, differenciáltan, egyénre szabottan.
- Pedagógiai Szakszolgálat által megállapított rész-képesség zavarral küzdő gyermek fejlesztésének támogatása, kiegészítése a fejlesztő pedagógus útmutatásai alapján.
- A 7-8 évesen óvodában maradt gyermekek fejlődésének figyelemmel kísérése, egyénre szabott feladatok kitűzése.

Az egy évre visszamaradt gyermekek folyamatos fejlesztése megoldott, beépíthető a mindennapokba.

10. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelés folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére **hat-hét éves korra** eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. **Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodásból iskolássá szocializálódik.** A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a **fejlettség szerinti iskolakezdésre.**

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához.

10.1. A testileg egészségesen fejlődő gyermek

Hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikusabb. Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes. Szeret mozogni, tud rövidebb távon egyenletes iramban futni, szívesen kezdeményez mozgásos játékokat, azok szabályait betartja, sportmozgások alapelemeit ismeri, tud helyben labdát pattogatni, képes fején eszközzel egyensúlyozó járásra vízszintes padon, tud ütemtartással járni; képes az egyenletes lüktetés megtartására mozgásban, éneklésben; tud társaival térformákat alakítani.

10.2. A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. (Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciálásnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának).

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- Az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett **megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama**, a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés.

- **Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem**, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele.
- A cselekvő-, szemléletes-, és képi gondolkodás mellett **az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.**
- **Szókincsével képes érthetően, folyamatosan kommunikálni**, beszélni (képről is). Gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban, hanglejtéssel és hangsúllyal tudja kifejezni; minden szófajt használ; különböző mondat szerkezeteket, mondatfajtákat alkot; tisztán ejti a magán-, és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek).

Végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét, tud rövid történetet, szöveget visszamondani; néhány mesét, verset, mondókát képes emlékezetből felidézni, türelemmel, figyelmesen végighallgatni mesét, történetet, szívesen bábozik, dramatizál, mesél; kreativitás jellemzi mese-vers reprodukálásában, alkotásában. **Élvezettel hallgat zenét**, zenei fogalmakat ismeri és alkalmazza, tud néhány dalt tisztán, helyes szövegkiejtéssel egyedül is énekelni, dallamot, ritmust visszaénekelni, tapsolni, rögtönözni; hang-szereket megnevezni, ritmushangszereket használni.

Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről, a körülvevő világról, tudja nevét, lakcímét, szülei nevét, foglalkozását. Felismeri a napszakokat, képes időrendiséget felállítani, ismeri, és a gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait. Ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét.

Felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, amelyek a természeti és emberi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek. Elemi mennyiségi ismeretei vannak, számlál 10-ig, relációkat helyesen alkalmaz, szempontok szerint összehasonlításra képes, matematikai műveleteket eszközzel végez, helyesen használja a tő-és sorszámneveket, matematikai kifejezéseket használ (névutó, viszonyzó). Ismeri a színeket és árnyalataikat, rajzaiban változatos színeket és formákat használ, tud különféle technikákkal alkotni, művét tagoltsággal jellemzi, élvezettel szemléli a műalkotásokat, tud egyszerű formákat vágni, hajtogatni, ragasztani, helyes ceruzafogás és eszközhasználat jellemzi.

10.3. A szociálisan érett gyermek

Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival, amennyiben a kedvező iskolai légkör ezt lehetővé teszi.

A szociálisan érett gyermek:

- **Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni**, szabálytudata kialakult, késleltetni tudja szükségletei kielégítését, kivárára képes, sikerorientált, könnyen motiválható.
- **Feladattudata kialakulóban van**, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint kreatív - elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet. Törekszik a megoldás keresésére, szívesen kísérletezik.
- **Tevékenységeire a kitartás, az elmélyült tevékenykedés jellemző**. Szívesen vesz részt játék, kellék, ajándék készítésében.
- **Konfliktushelyzetekben társaival egyezkedik**, segítőkész, toleráns, társai elgondolásait elfogadja, a kialakított játékszabályokhoz alkalmazkodik, ha szükséges újra alkotja; jól érzi magát a csoporttársaival, elfogadja a csoportban dolgozó felnőtteket.
- **Önbizalma megfelelő**.
- **Udvariassági formák betartásával kommunikál**.
- **Érdeklődik** környezete tárgyai, jelenségei, összefüggései iránt.
- **Megbecsüli a felnőttek munkáját**, ügyel saját személye és környezete rendjére; szívesen vállal munka jellegű megbízásokat, naposi munkát, munkavégzésében kitartó; a biztonságos munkavégzés szabályait betartja, a munkavégzéshez használt eszközöket elrakja. Részt vesz a teremrendezésben.
- **Szívesen végzi a naposi munka teendőket**. Az étkezőasztalt esztétikusan teríti meg, az étkezés után az edényeket elrakja. Kulturáltan étkezik, helyesen használja az evőeszközöket (kanál, villa, kés).
- **Önállóan** használja a WC-t, helyesen mos kezet, használja a körömkéfé; önállóan és helyesen mos fogat, tisztán tartja fogkeféjét, szükség szerint használja a zsebkendőt, helyesen, megfelelő sorrendben öltözködik, ruháját a helyére rakja.

A hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata változatlanul az egész gyermeki személyiség harmonikus testi és szociális fejlődésének elősegítése.

A gyermek fejlesztését a szakszolgálat által biztosított logopédus, valamint fejlesztőpedagógus végzi. Az óvodapedagógusok munkáját intézményünk gyógypedagógusa, logopédusa és a pedagógiai asszisztensei segítik a csoportban.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolakészültség kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

A nevelési programunkban a nevelés minden területén meghatároztuk a fejlesztés várható eredményeit az óvodáskor végére, mely egyben nevelésünk célértéke is. Ha az abban meghatározott célokat a gyermekek 75%-a eléri, teljesíti, akkor a fejlesztésünk eredményes, sikeres.

11. Szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységünk

Alapelvünk, hogy mindenkihez szeretettel, odafigyeléssel, bizalommal közelítünk. Fontosnak tartjuk a kölcsönös megbecsülést. **Természetesnek tartjuk a problémákkal, különböző hátrányokkal küzdő családokkal, gyermekekkel való egyéni törődést, a segítségnyújtást.**

Az óvodapedagógus feladatai a szociális hátrányok enyhítése érdekében:

- segítse, támogassa a mindennapi élethez szükséges készségek kialakítását;
- tájékoztassa a szülőt az anyagi körülmények javításának lehetőségeiről;
- a tolerancia, segítőkészség kialakítása a gyerekekben, a másság elfogadása, elfogadtatása;
- működjön együtt azokkal a szolgálatokkal, melyek a családokat támogatják, illetve a gyermekeknek szolgáltatásokat biztosítanak;
- a szülővel együttműködve a tehetséges gyerekek fejlődésének elősegítése, tanácsadás, külső segítség felajánlása;
- a családok körében is szorgalmazza az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel szokásainak fontosságát;
- hangsúlyozza az egészségfejlesztő mozgás és sport jelentőségét, a szabadidő tartalmas eltöltésének igényét.

Tevékenységeink a szociális hátrányok enyhítésére:

- egészséges életmódra nevelés;
- a sport és egyéb mozgástevékenységek megismertetése, megszerettetése;
- mozgáslehetőség biztosítása;
- fontos a hátrányos környezetből érkező gyermekek számára a mozgás és pihenés összhangjának megteremtése, és egy helyes élet, biológiai ritmus kialakítása;
- az egyéni eltérésekre épülő, de életkoruknak megfelelő terhelést adjunk a gyermekeknek;
- fejlődésüket mindig önmagához mérjük, és a kis lépéseket is becsüljük meg, dicsérettel jelezvén a gyermeknek, hogy sikerélményhez juttassuk;
- interkulturális ismeretnyújtás: Pl. életvezetés, migráns és nemzetiség kultúrája;
- tehetségígéretes gyermekek felfedezése;
- felzárkóztató foglalkozás a lemaradó gyermekeknek;
- igény szerint ügyelet biztosítása: szülői értekezletek és fórumok időtartama alatt;
- a családi életre nevelés tanítása: tanácsadás, külső segítség felajánlása;

- kulturális rendezvények csoportos látogatása;
- az eltérő egyéni igények kielégítése;
- az éhesen érkező gyermekek étkeztetése a folyamatos tízóraiztatással;
- a személyes intimitás védelme WC használatkor, és más esetekben, ha a gyermek igényli;
- a különböző családi háttérből érkező gyermekek helyes higiénés és étkezési szokásainak kialakítása;
- személyes gondozottság kialakítása.

A családok bevonása az óvoda életébe:

- **Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.** Az óvodai nevelés a családi nevelés kiegészítője. Tiszteletben tartva a szülő elsődlegességét minden szülői részvételt szívesen fogadunk, az óvodapedagógus szerepét a segítő szülővel behelyettesíteni azonban nem lehet.
- A szülők felelősségérzete nő az által, ha bevonjuk őket az óvoda életébe, megtapasztalja az óvodapedagógus felkészültségét, a gyermek fejlesztésére tett erőfeszítéseket, és hogy családjával szemben nincsenek előítéletek. **Az óvodapedagógus sok-sok információt szerezhet a családokról, a gyermek otthoni háttéréről.** Ez segít abban, hogy jobban megismerhessük a gyermekek egyéni eltéréseit, adottságait, érdeklődését, erősségeit, valamint a szülők gyermekekkel szemben támasztott elvárásait.
- Az őszinteség, a segítőkész emberi hangnem bizalmat kelt a hátrányos helyzetű szülőkben, különösen, ha látja, és tapasztalja, hogy gyermekét elfogadják.
- Közös programokon történő részvételi lehetőség az óvodában: nyitott napok, barkácsolás, kertgondozás, stb.
- Ismeretterjesztő klubfoglalkozások, előadás és tréning a szülők és pedagógusok részére
- A gyermekvédelmi megbízott által szóbeli, valamint írásos tájékoztatón keresztül felvilágosítás a szociális juttatások lehetőségeiről szülői értekezleten, családi beszélgetéseken (fogadó órákon),
- A cigány családok szokás és értékrendje különböző, de az a szülő, aki már maga volt óvoda, onnan pozitív emlékei vannak, szívesen engedi a saját gyermekét is, és örömmel fogadja az óvodapedagógus instrukcióit.

12. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Az egyenlő bánásmód követelménye és az esélyegyenlőség előmozdítása **nevelési alapelveinkben és értékeinkben** rejlik, miszerint minden gyermeknek vele született joga van az emberi méltósághoz. Intézményünk óvodapedagógusainak alapvető feladata, hogy az ellátott gyermekek hozzájussanak mind ahhoz, amely a gyermeki személyiség szabadon történő kibontakoztatásához szükséges.

Az egyenlő bánásmód követelményét óvodai nevelésünk minden területén alkalmazzuk.

- az óvodai ellátáshoz kapcsolódó szolgáltatások biztosítása és igénybevétele során;
- gyermeki jogok gyakorlása során;
- az óvodai ellátással összefüggő juttatásokhoz való hozzáférés során (a jogszabály alapján járó juttatások);
- az óvoda feladata az is, hogy a tehetségígéretes és a gyengébb képességű gyermek részére segítséget nyújtson;
- beiratkozásnál, csoportba sorolásnál;
- az óvodapedagógusok szakmai továbbképzésében (esélyegyenlőség témában);
- a nevelés és az ismeretközvetítés gyakorlatában;
- a gyermekek megfigyelésében, értékelésében;
- a gyermekek egyéni fejlesztésében;
- a fegyelmezés gyakorlatában;
- a humánerőforrás-fejlesztésben;
- a kapcsolattartásban (partnerekkel-szülőkkel, segítőkkel, szakmai és társadalmi környezettel);
- a teljesítmények értékelése során
- szülői igény esetén vallási vagy más világnézeti meggyőződésen alapuló nevelésben részesüljön;
- megfelelő számú szülői igény esetén nemzetiségi nevelésben részesüljön.

13. Gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek

Óvodásaink eltérő szociokulturális környezetből kerülnek óvodánkba. **Fontos feladatunk az egyéni sorsokkal való törődés, az érzelmi biztonság megteremtése, alapvető szükségletek kielégítése, tehetség kibontakoztatása, hátrányos helyzetből fakadó felzárkóztatás.**

Az együttműködés elindítása a hiányosságok korrigálása érdekében a szülők pozitív attitűddel történő elfogadása megértése szükséges.

Amennyiben a család nem képes betölteni a társadalmi normák által meghatározott funkcióját, abban az esetben az óvoda feladata a szakmai támogatásrendszer kiépítése /segítők bevonása/.

Cél:

- történjen meg évente azoknak a körülményeknek a feltárása, amelyek óvodásaink családi helyzetét hátrányosan érintik, illetve veszélyeztetik;
- valósuljon meg a gyermek megóvása a káros, nemkívánatos környezeti hatásoktól;
- valósuljon meg az esélyegyenlőség biztosítása, a hátránykompenzálás, az eltérő szociokulturális környezetből érkező gyermek számára.

Feladat:

- gyermeki jogok érvényesítése, egyenlő hozzáférés biztosítása;
- prevenció;
- segítségnyújtás;
- családi háttér megismerése;
- jelzőrendszer működtetése;
- esetmegbeszélések szervezése;
- intézkedések szükség szerint;
- dokumentáció vezetése.

A nevelési, oktatási intézmény vezetőjének feladatköre:

- gyermekvédelmi munka irányítása;
- továbbképzéseken való részvétel folyamatos biztosítása;
- 3. életévét betöltött gyermek beóvodázásának figyelemmel kísérése, együttműködés kiépítése, fenntartása:

- Derecske Városi Jóléti Szolgálat Alapítvány Család-és Gyermekjóléti Szolgálat
- Derecskei Szociális, Család- és Gyermekjóléti Központ
- Gyámhatósággal
- Hajdú-Bihar megyei Pedagógiai Szakszolgálat
- Egészségügyi Szakszolgálatokkal (orvos, szakorvos, védőnő)
- Gyermek- és Ifjúságvédelem intézményeivel
- Önkormányzati Hivatallal

Gyermekvédelmi felelős feladatai:

- segíti az intézmény óvodapedagógusainak gyermekvédelmi munkáját és ellátja az óvodában a gyermekjóléti feladatokat;
- a csoportokban dolgozó óvodapedagógusok tájékoztatása a hátrányos helyzet, illetve a veszélyeztetettség szempontjairól
- a felmérés segítése céljából gyermekvédelmi munkaterv elkészítése;
- a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nyilvántartásának egyeztetése az önkormányzat jegyzőjével és a gyermekjóléti szolgálat családszolgálatjával
- nyilvántartási adatlap vezetése a veszélyeztetett gyermekekről esetmegbeszéléseken, fórumokon való részvétel;
- tájékoztatást ad az óvoda gyermekvédelmi helyzetének alakulásáról a gyermekvédelmi munka értékelése a nevelési év végén /beszámoló/ családlátogatás a gyermekjóléti szolgálat szakembereivel;
- egy-egy gyermekvédelemmel kapcsolatos közlemény, szakirodalom, ajánlása az óvodapedagógusoknak gyermekjóléti szolgáltatások kezdeményezése családlátogatás: első ízben az óvodába bekerülés évében (nevelési év kezdés előtt)
- később szükség szerint azoknál a gyermekeknél, akik hátrányos helyzetűek vagy veszélyeztetettek;
- veszélyeztetett, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nyilvántartása;
- hátrányos helyzetű gyerekek folyamatos figyelése, változásoknak megfelelően a nyilvántartás módosítása;
- veszélyeztetett gyermekek helyzetében beállott változások figyelemmel kísérése, felülvizsgálata;

- halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai beíratásának támogatása (a teljes körű, minél hosszabb ideig tartó óvodáztatás biztosítása);
- indokolatlan óvodai hiányzások feltárása, hiányzások számának csökkentése;
- halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek hiányzásának nyilvántartása, családsegítő, jegyző segítségének igénybevétele a hiányzások megszüntetésére;
- tanköteles gyermekek figyelemmel követése, beilleszkedési tanulási nehézséggel, magatartászavarral küzdő gyermekek megfelelő szakemberhez való irányítása; felkérésre jellemzés készítése;
- felzárkóztatás, korrekciós nevelés;
- gyermekeket veszélyeztető körülmények idejében történő felismerése, mérlegelése, kellő intézkedések megtétele;
- kezdeményezi, tudatosan tervezi a közös nevelés érdekében, a bizalomra épülő kapcsolattartást a szülőkkel.

14. Hagyományok, ünnepek, ünnepélyek

Fontosnak tartjuk a kialakult hagyományok, népszokások megőrzését, továbbadását, az ünnepek, ünnepélyek megrendezését. Ezek a napok különböznek, kiemelkednek az óvoda minden-napjai közül. Minden egyes ünnepnek megvan a maga előkészülete, így biztosított a lehetőség az érzelmi átélésre.

- Október: Aradi vértanúk (október 6.), 1956-os forradalom (október 23.)
- December: Luca napja, Advent mikulás, karácsony
- Január: Új év, Vízkereszt (január 6.)
- Február: farsang
- Március: Nemzetközi Nőnap (március 8.) 1848-49-es forradalom és szabadságharc (március 15.)
- Április: húsvét
- Május: anyák napja, gyermeknap
- Június: Nemzeti összetartozás napja (június 04.)
- Június: évváró, ballagás
- Június: apák-papák napja

A szülőkkel közös programok, ünnepek célja lehetőséget teremteni a család és az óvoda közötti kapcsolat kialakítására, elmélyítésére, egymás szokásainak, értékrendjének még jobb megismerésére, szemléletük formálására, nevelési elveik közelítésére.

A környezetvédelmi ZÖLD JELES napokat csoportonként, illetve projektek keretében dolgozzuk fel.

Az intézmény éves munkaterve részletesen tartalmazza a hagyományainkat és ünnepeinket.

15. Érvényességi nyilatkozat

A Mese – Vár Óvoda és Bölcsőde Óvodai Helyi Pedagógiai Programjának érvényességi ideje:
az intézményvezető általi jóváhagyást követően 2022. szeptember 01-től visszavonásig.

A Pedagógiai Program módosításának lehetséges indokai:

- szervezeti átalakítás;
- ha a nevelőtestület 50+1%-a igényli más program bevezetéséről dönt;
- fenntartó rendelkezése;
- törvényi változások esetén.

A Pedagógiai Program nyilvánosságának biztosítása:

- a teljes program megtekinthető az intézményvezető irodájában és az intézmény honlapján

16. Legitimációs záradék

17. Mellékletek

1. számu melléklet: Az óvodai helyi pedagógiai program megvalósítását szolgáló eszközök és felszerelések jegyzéke

I. HELYISÉGEK

Helyiségek megnevezése	Előírás	Tényleges állapot	Fogyóeszköz
csoportszoba	csoportonként 1	x	
tornaszoba	óvodánként 1	x	
logopédiai foglalkoztató, egyéni fejlesztő szoba	óvodánként 1	x	
játszóudvar	óvodánként 1	x	
intézményvezetői iroda	óvodánként 1	x	
intézményvezető-helyettesi iroda	óvodánként 1	x	
gazdasági vezetői iroda	óvodánként 1	x	
nevelőtestületi szoba	óvodánként 1	x	
orvosi szoba	óvodánként 1	x	
gyermeköltöző	csoportonként 1	x	
gyermekmosdó, WC	csoportonként 1	x	
felöltöző	óvodánként 2	x	
felöltöző mosdó	szintenként 1	x	
felöltöző zuhanyzó	óvodánként 1	x	
felöltöző WC	szintenként 1	x	
mosó, vasaló helyiség	óvodánként 1	x	
elkülönítő szoba	óvodánként 1	x	
melegítőkonyha	óvodánként 1	x	
tálaló-mosogató ezen belül felnőtt étkező	óvodánként 1	x	
mosléktároló	óvodánként 1	x	
szárazáru-raktár	óvodánként 1	-	

földesáru-raktár	óvodánként 1	-	
egyéb raktár	óvodánként 1	x	
éléskamra	óvodánként 1	-	
szertár	óvodánként 1	x	

II. HELYISÉGEK BÚTORZATA ÉS EGYÉB BERENDEZÉSI TÁRGYAI

Eszközök, felszerelések	Előírás	Tényleges állapot	Fogyóeszköz
1. csoportszoba			
óvodai fektető	gyermekeként 1	x	
gyermekszék	gyermekeként 1	x	
gyermekasztal	gyermek létszám szerint	x	
fényvédő függöny	ablakonként	x	
szőnyeg	padló 1/5részét lefedi	x	
játéktartó szekrény vagy polc	csoportonként 2	x	
fektetőtároló	csoportonként 1	x	
élősarok állvány	csoportonként 1	-	
hőmérő	csoportonként 1	x	x
óvodapedagógusi asztal	csoportonként 1	x	
felnőtt szék	csoportonként 2	x	
eszköz-előkészítő asztal	csoportonként 1	x	
textiltároló és foglalkozási eszköztároló szekrény	csoportonként 1	x	
edény- és evőeszköz-tároló szekrény	2 csoportonként 1	x	
szeméttartó	csoportonként 1	x	
2. Tornaszoba			
tornapad	2	x	

tornaszőnyeg	1	x	
bordásfal	2	x	
mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő készlet	1	x	
egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelések	három gyermek egyidejű foglalkoztatásához	x	
3. Logopédiai foglalkoztató, egyéni fejlesztő szoba a fogyatékoság típusának megfelelő, a tanulási képességet fejlesztő eszközök			
tükör	1		
asztal	1		
szék	1 gyermek, 1 felnőtt		
szőnyeg	1		
a fogyatékoság típusának megfelelő, a tanulási képességet fejlesztő eszközök		x	
játéktartó szekrény vagy könyvek tárolására is alkalmas polc	1	x	
4. Játszóudvar			
kerti asztal	csoportonként 1	7	
kerti pad	csoportonként 2	x	
babaház	csoportonként 1	4	
udvari homokozó	csoportonként 1	4	
takaróháló	homokozóként 1	4	
mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök	V. rész szerint		
5. Intézményvezetői iroda			
íróasztal és szék	1-1	x	

tárgyalóasztal	1	x	
tárgyalószék	1	x	
telefon	1	x	
könyvszekrény	1	x	
íratszekrény	1	x	

6. Óvodavezető-helyettesi, gazdasági vezetői iroda (több iroda esetén a felszerelések szükség szerint helyezhetők el)

íróasztal	1		
írószék	1		
íratszekrény	1		
lemezszekrény	1		
írógépasztal és szék	1-1		
számítógépasztal és szék	1-1	x	
írógép	1	x	
fax	1	x	
számítógép, nyomtató	1	x	

7. Nevelőtestületi szoba

Az eszközök a csoportszobákban vannak elhelyezve.

fiókos asztal	pedagógus létszám szerint 1		
szék	pedagógus létszám szerint 1		
könyvtári dokumentum	Minimum 500	500	
könyvszekrény	2 db	x	
tükör	1 db	-	
mosdókagyló	1db	-	

8. Orvosi szoba

9. Gyermeköltöző

öltözőrekesz, ruhatároló, fogas	Gyermeklétszám figyelembe vételével	x	
öltözőpad	Gyermeklétszám	x	

	figyelembe vételével		
10. Gyermekmosdó, WC			
törülközőtartó	Gyermeklétszám figyelembe vételével	x	
falitükör	Mosdókagylóként 1	x	
hőmérő	Helyiségenként	x	
rekeszes fal polc (fogmosó tartó)	Gyermeklétszám figyelembe vételével	x	

III. TISZTÁLKODÁSI ÉS EGYÉB FELSZERELÉSEK

Eszközök, felszerelések	Előírás	Tényleges állapot	Fogyóeszköz
egyéni tisztálkodó szerek	Felnőtt és gyermek létszám szerint	x	
Tisztálkodó felszerelések			
fésűtartó	Csoportonként 1	x	
törülköző	Felnőtt és gyermek létszám szerint	x	
abrosz	Asztalonként 3	x	
takaró	Gyermeklétszám szerint	x	
ágyneműhuzat, lepedő	Gyermeklétszám szerint	x	

IV. A FELNŐTTEK MUNKAVÉGZÉSÉHEZ SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK

Eszközök, felszerelések	Előírás	Tényleges állapot	Fogyóeszköz
szennyesruha-tároló	Óvodánként 1	x	
mosott ruha tároló	Óvodánként 1	x	

mosógép /automata/	Óvodánként 1	x	
centrifuga	Óvodánként 1	x	
vasaló	Épületenként 1	x	
vasalóállvány	Épületenként 1	x	
szárítóállvány	Épületenként 1	x	
takarítóeszközök	Épületenként 1	x	
kerti munkaeszközök, szerszámok	Épületenként	x	
hűtőgép	Épületenként	x	
porszívó	Épületenként		

V. A NEVELŐMUNKÁT SEGÍTŐ JÁTÉKOK ÉS EGYÉB ESZKÖZÖK

Eszközök, felszerelések	Előírás	Tényleges állapot	Fogyóeszköz
1. Játékok, játékeszközök (mennyiség eszköz fajtánként) különféle játékformák (mozgásos játékok, szerepjátékok, építő- konstruáló játékok, szabályjátékok, dramatizálás és bábozás, barkácsolás) eszközei	Csoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	megfelelő	x
mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök	Gyermeklétszámnak megfelelően	megfelelő	x
ének, zene, énekes játékok eszközei	Gyermeklétszám figyelembe vételével	megfelelő	x
az anyanyelv fejlesztésének, kommunikációs képességek fejlesztésének eszközei	Csoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő	megfelelő	x

	menyiségben		
értelmi képességeket (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitást fejlesztő anyagok, eszközök	Csoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő menyiségben	megfelelő	x
ábrázoló tevékenységet fejlesztő (rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, kézimunka) anyagok, eszközök	Csoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő menyiségben	kevés	x
a természeti – emberi - tárgyi környezet megismerését elősegítő eszközök, anyagok	Csoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő menyiségben	kevés	x
2. A nevelőmunkát segítő egyéb eszközök videó (lejátsszó)			
televízió	Épületenként	megfelelő	x
magnetofon	Épületenként	megfelelő	x
diavetítő	Épületenként	megfelelő	x
vetítővászon	Épületenként	megfelelő	x
hangszer (pedagógusoknak)	Óvodánként 1	megfelelő	x
hangszer (gyermekeknek)	Csoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő menyiségben	megfelelő	x
egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelések			

VI. FOGYATÉKOS GYERMEKEK NEVELÉSÉNEK TOVÁBBI SPECIÁLIS ESZKÖZEI

Eszközök, felszerelések	Előírás	Tényleges állapot	Fogyóeszköz
1. Beszédfogyatékosok			
tükör 120x180 cm	Csoportonként 1	x	x
logopédiai alapkészlet	Csoportonként 1	x	x

VII. EGÉSZSÉG- ÉS MUNKAVÉDELMI ESZKÖZÖK

Eszközök, felszerelések	Előírás	Tényleges állapot	Fogyóeszköz
ételminta-vétel (üvegtartály) készlet	Óvodánként 1 készlet	x	x
mentőláda	Óvodánként 1	x	x
gyógyszerszekrény (zárható)	Óvodánként	x	x
munkaruha	Költségvetésben meghatározott szerint	x	x
védőruha	Munkavédelmi szabályzat szerint	x	x
tűzoltó készülék	Tűzvédelmi szabályok szerint	x	x

2. száma melléklet: Egészségfejlesztő program**EGÉSZSÉGFEJLESZTŐ PROGRAM****1. Az egészségfejlesztési program az alábbi jogszabályok felhasználásával készült:**

- 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Kormányrendelet
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelete a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 15/2013 (II. 26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- 8/2014 (I. 30.) EMMI rendelet. A pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről szóló 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet módosítása
- Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény

2. Bevezetés

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja az óvodai nevelés alapvető feladatának a gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítését jelöli meg. Ezeknek a szükségleteknek kielégítése biztosíthatja a kisgyermek egészséges fejlődését.

A fejlesztés megköveteli, hogy az óvodai nevelés segítse az egészséges életvitel iránti igény kifejlődését, az egészséges életmód választását, az egészséget károsító magatartások visszaszorítását, a lelki gondozást.

Az egészség védelme és karbantartása, az egészséges életmód tanítható, fejleszthető. Óvodáskorban az egészségre nevelés kihat az élet további szakaszaira is és nagy jelentősége van, abban, hogy az óvodáskorú gyermekek hogyan fejlődik tovább.

A program elkészítésének célja az, hogy a helyi adottságokhoz, és az intézmény használói köréhez igazodva megfogalmazzuk a korszerű egészségnevelés céljait és feladatait, mely iránt mindannyian elkötelezettek vagyunk és felelősséggel vállaljuk.

Fontos feladat, hogy a nevelési-oktatási intézményben eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki jóllétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, egészségfejlesztő tevékenységekben.

A nevelési intézmény által működtetett teljes körű egészségfejlesztés olyan folyamat, amelynek eredményeképpen a pedagógusok a nevelési-oktatási intézményben végzett tevékenységet, a pedagógiai programot és szervezeti működést, a gyermekek és a szülő részvételé a nevelési-oktatási intézmény életében úgy befolyásolják, hogy az a gyermek egészségi állapotának kedvező irányú változását idézze elő.

A mindennapos működés során kiemelt figyelmet kell fordítani a gyermek, egészségéhez, biztonságához való jogai alapján a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokra.

Feladataink az egészségnevelés területén, hogy kialakítsuk az egészséges életvitel iránti igényt. 2021/2022-es nevelési évtől a 2011. évi CXCV. törvény 4.§-ának 13.pontjának értelmében bővült a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek köre a tartós gyógykezelés alatt álló gyermekekkel.

Ennek értelmében tartós gyógykezelés alatt álló gyermek az, akinek egészségügyi ellátása az általános fekvő- vagy járóbeteg – szakellátásban részt vevő szakorvos véleménye alapján az adott nevelési évben a harminchat nevelési napot várhatóan meghaladja, és emiatt a legalább napi négy órai tartamban meghatározott óvodai foglalkozásokon nem tud részt venni. / Nkt. 4. § 18. pont/

A diabéteszes gyermekek mindezek alapján nem sajátos nevelési igényű, hanem sajátos ellátást igénylő gyermekek, vagyis a mindennapi ellátási igényük különbözik egészséges társaiktól, nevelési igényükben nincs eltérés. A cukorbeteg gyermekek a diagnózis felállításakor kapnak egy igazolást a tartós betegségről, amely igazolást később a hivatalos eljárások folyamán (óvodai beiratkozás, családtámogatási ellátások igénylése stb.) használnak.

Az intézményi egészségnevelési feladatainkat két részre oszthatjuk:

- egészségfejlesztés;
- megelőzés (prevenció), melyek azonban elválaszthatatlanok és az óvodai nevelés valamennyi szakaszára vonatkoznak.

2.1. Testi és lelki egészség

Az intézményre nagy feladat és felelősség hárul a felnövekvő nemzedékek egészséges életmódra nevelésében. Minden tevékenységével szolgálni kell a gyermekek egészséges testi, lelki és szociális fejlődését.

Személyi és tárgyi környezetével az intézmény segítse azoknak a pozitív beállítódásoknak, magatartásoknak és szokásoknak a kialakulását, amelyek a gyermekek egészségi állapotát javítják. Az egészséges életmódra nevelés nemcsak a betegségek megelőzésének módjára tanít,

hanem az egészséges állapot örömteli megélésre és a harmonikus élet értéként való tiszteletére is nevel.

Az óvodapedagógusok készítsék fel a gyermekeket arra, hogy önálló, felnőtt életükben legyenek képesek életmódjukra vonatkozóan helyes döntéseket hozni, egészséges életvitelt kialakítani, konfliktusokat megoldani.

2.2. Alapelvek, célok

A környezet és az egészség egymástól el nem választható fogalmak. A természetkörnyezet óvása, védelme nélkül nem beszélhetünk egészséges emberi életéről sem, mivel az ember a természet része. Az általa okozott természeti -, környezeti szennyeződések károsan hatnak vissza a saját szervezete működésére. Ennek szellemében kívánjuk nevelni a ránk bízott gyermekeket, s programunkkal fejleszteni a szülőknek környezet-, és egészségtudatos magatartását.

2.3. Az egészség megfogalmazása

1948-as megalakulásakor a *World Health Organization* (WHO) az egészséget a következőképpen definiálta: „Az **egészség** a teljes testi, lelki és szociális jólét állapota, és nem csupán a betegség vagy fogyatékosság hiánya”.

Az egészségképet alapvetően az orvostudomány fejlettsége, a lakosság átlagos egészségi állapota, valamint a társadalmi minták határozzák meg.

Az egészség:

- **biológiai egészség:** a szervezetünk megfelelő működése
- **lelki egészség:** személyes világnézetünk, magatartási alapelveink
- **mentális egészség:** a tiszta és következetes gondolkodásra való képesség
- **emocionális egészség:** az érzések felismerésének, illetve azok megfelelő kifejezésének a képessége
- **szociális egészség:** másokkal való kapcsolatok kialakításának egészsége

Az intézményi egészségnevelés csak akkor lehet igazán eredményes, ha az intézmény és a szülők szorosan együttműködnek. Ebben a folyamatban az egészségnevelés támaszkodik az óvodapedagógusok szakismeretére, a megelőző programokra - prevencióra -, és a szülők aktív közreműködésére.

3. Az óvodai egészségfejlesztés célja

Az óvodai egészségfejlesztés célját a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 128. § határozza meg, mely szerint:

- 1) A teljes körű egészségfejlesztés célja, hogy a nevelési-oktatási intézményben eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljestesti-lelki jóllétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, a nevelési-oktatási intézmény mindennapjaiban működő egészségfejlesztő tevékenységekben.
 - 2) A nevelési-oktatási intézmény által működtetett teljes körű egészségfejlesztés olyan folyamat, amelynek eredményeképpen a pedagógusok a nevelési- oktatási intézményben végzett tevékenységet, a helyi pedagógiai programot és szervezeti működést, a gyermek és a szülő részvételét a nevelési-oktatási intézmény életében úgy befolyásolják, hogy az a gyermek egészségi állapotának kedvező irányú változását idézze elő.
- A gyermekeink egészséges életmódra, életvitelre nevelése, a testi, szellemi védettség biztosítása, higiénés szokások megalapozása és azok összehangolása a családok szokásrendszerével.
 - Az egészség-gondozáshoz szükséges képességek, készségek, jártasságok megalapozása, kialakítása, testi fejlődés elősegítése.
 - A gyermekink egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.
 - A gyermekeink testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése.
 - Az egészséges életmód, az étkezés, az öltözködés, a betegségmegelőzés szokásainak alakítása.

4. Az óvodai egészségnevelés feladata

A 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 128. § (3) a nevelési-oktatási intézmény mindennapos működésében kiemelt figyelmet kell fordítani a gyermek egészséghez, biztonságához való jogai alapján a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokra, amelyek

- az egészséges táplálkozásra,
- a mindennapos testnevelésre, testmozgásra,
- a testi és lelki egészség fejlesztésére, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzésére,
- a bántalmazás és erőszak megelőzésére,
- a baleset-megelőzés és elsősegélynyújtásra,
- a személyi higiéné területére terjednek ki.

5. Intézményi célok

- Az egészséget támogató, biztonságos, esztétikus munkakörnyezet kialakítása és védelme.
- Környezettudatos magatartásformák kialakítása.
- Alapvető higiéniai normák megismertetése és betartatása.
- Helyes napirend és életrend kialakítása.
- Az étkezési kultúra fejlesztése, az egészséges táplálkozás szorgalmazása.
- A szabadidőhasznos eltöltése.
- Testi-lelki egészségvédelem a gyermekek és dolgozók körében.

Fontos alapelv, hogy törekedjen az intézmény minden dolgozója arra, hogy egészséges környezet vegye körbe a gyermekeket, felnőtteket egyaránt.

Tudatosodjon gyermekeinkben, hogy az egészség érték, s tenni kell érte. Értsék meg az egészséges életmód és az egészségvédelem fontosságát. Alakuljon ki gyermekeinkben az egészséges életmód utáni igény.

Tegyük képessé a gyermekeket arra, hogy a megszerzett ismereteiket képesek legyenek összekapcsolni az életben tapasztalt dolgokkal, és megoldást találjanak a problémákra.

Működjenek közre környezettudatos és kulturált magatartással a szülőföld, a lakóhely, az intézmény esztétikus környezetének kialakításában, megőrzésében.

Alakítsuk ki gyermekeinkben a szűkebb és tágabb környezetért felelős, aktív, együttműködésre alapozott magatartásformákat, életvitelt, a jövőre, a fenntarthatóságra irányuló személyes attitűdöket.

Ismertessük meg gyermekeinkkel a konfliktuskezelés, együttműködési készség, döntési képesség, érzelmi, indulati állapot, kapcsolati zavarok kezelésének, fejlesztésének módszereit a foglalkozások, és szabadidős-tevékenységek nyújtotta lehetőségek maximális kihasználásával.

Alakuljanak ki gyermekeinkben a társas környezetükre és önmagukra irányuló helyes, cselekvésre és aktivitásra készítő érzelmek.

Legyünk képesek a különböző ismeretek anyagát összekapcsoló, harmonizáló pedagógiai módszerek alkalmazására, a környezeti és egészségnevelés kapcsán a pedagógusok közti együttműködés új formáinak, módszereinek alkalmazására.

6. Kiemelt feladatok

6.1. Egészséges életmódra nevelés (szomatikus egészségfejlesztés)

6.1.1. Személyi higiénia fejlesztése

Az alapvető személyi higiénia kialakítása a gyermekekben a példamutatással kezdődik. Az intézményben dolgozó munkavállalótól elvárjuk a tiszta és ápoltság megjelenését. Mivel a felnőtt minta a tanulási folyamatok alappillére, ezért nagyon fontos a minták közvetítése.

Magában foglalja a testi szükségletek kielégítését, a testi gondozást és a test épségének védelmét. A test tisztán tartásakor a bőr, a fogak, a szájüreg, a haj, az érzékszervek, a körmök ápolását tartjuk elsődlegesen fontosnak, valamint a WC használat és a papírhasználatot.

A ruházat és a helyes réteges öltözködés fontosságát is erőteljesen hangsúlyozzuk. Az öltözködési szokások kialakításával, a ruházat higiénijával, a tárolással is fontos feladat hárul ránk.

Célunk: alakuljon ki a személyi higiénia iránti igény, védjük a gyermekek egészségét, testi épségét.

Feladatunk: az alapvető higiéniai szokások megismertetése, gyakoroltatása, ellenőrzése és folyamatos korrekciója.

A feltételek biztosítása: minden gyermek számára biztosítják a szülők a saját személyi felszerelés - jellel ellátott törölközőt, fésűt, fogmosó felszerelést, torna felszerelést, ágyneműt. A gyermeköltözőkben minden gyermek rendelkezésére áll jellel ellátott szekrény (polc), ahol a saját ruházat, váltóruha tárolása megoldott.

Tisztálkodáshoz rendelkezünk elegendő számú, a gyermekek méretének megfelelő mosdókagylóval, folyékony szappanadagolóval, körömkefével. A gyermekmosdókban biztosított az elegendő számú gyermekméretű WC, melyekben elválasztó fallal oldjuk meg az intimitást.

A gyermekek számára biztosított orrtöröléshez, orrfújáshoz a mindig elérhető helyen lévő papírzsebkendő, melynek higiénikus tárolására szintén gondot fordítunk.

A nap bármely szakában minden gyermek számára rendelkezésre áll a vízfogyasztás lehetősége, melyhez a jellel ellátott poharakat elérhető magasságban helyezzük el.

Járványos időszakban fokozottan figyelünk a higiénias szabályok betartására.

6.1.2. Környezeti higiénia fejlesztése

A kiemelt feladatunk: intézményünkben olyan környezet teremtése, ahol egészséges színtereket tudunk biztosítani a gyermekek számára. A csoportszobák, az egyéb helyiségek és az udvar

egyaránt azt a célt szolgálják, hogy a környezeti higiénia igény kialakulhasson a gyermekekben.

Feladatunk, hogy a környezetünkben való tennivalókat felismertessük, pozitív viszonyt alakítsunk ki a környezetünkkel, és olyan magatartást alakítsunk ki a gyermekekben, mely a környezetvédő magatartást célozza. Példamutatással, a munkába történő bevonással, gyakoroltatással a helyes környezeti higiénés tevékenységre szoktatás is feladatunk. A lehetőségeinkhez mérten feladatunk a gyermekek környezetének optimális kialakítása, elrendezése mellyel a tevékenységekhez szükséges elegendő helyet biztosítjuk. A gyermekek környezetében lévő és a gyermekek által használt berendezési tárgyak megfelelnek testméreteiknek, ugyanakkor stabilak, biztonságosak, könnyen tisztán tarthatók. Az eszközök, játékok tárolásának feltételei adottak, tisztán és rendben tartásukat folyamatosan elvégezzük.

A helyiségekben folyamatosan biztosítjuk rövid, gyakori szellőztetésekkel a természetes levegőcserét. Gondoskodunk a helyiségek megfelelő mesterséges és természetes megvilágításáról. A rendszeres takarítás, portalanítás és porszívózás mindenki számára elemi követelmény. Az egészségre ártalmas anyagokat a gyermekektől jól elzárható helyen, az előírásoknak megfelelő módon tároljuk.

Az intézmény udvarának rendszeres és előírásoknak megfelelő karbantartásáról gondoskodunk biztosítva a szilárd burkolatok balesetmentességét, a füves részek gondozását. Udvari eszközeink az elvárt előírásoknak megfelelőek, de gyakori karbantartást igényelnek. A játszótéri elemek rendszeres felülvizsgálatáról gondoskodunk. Az udvari homokozót időközönként felújítjuk, a homokot szükség szerint cseréljük.

6.1.3. Az egészséges táplálkozás igényének kialakítása

Az egészséges táplálkozás megkedveltetése érdekében a szülők támogatásával zöldség-, és gyümölcsnapokat szervezünk a csoportokban. A különleges étrendet igénylő gyermekek étkeztetését a konyhával történő egyeztetésekkel megoldjuk, fokozott figyelemmel kísérjük (tej érzékeny, liszt érzékeny, stb.) a gyermekek étkezését.

Biztosítjuk a nap bármely szakában a folyamatos folyadékpótlást. Fokozott figyelmet fordítunk a gyermekek (közvetett módon a családok) étkezési szokásaira.

Táplálkozási rendellenesség-túlsúlyos gyermekekre való odafigyelés. Biztosítjuk a kulturált étkezés feltételeit, a szükséges eszközök minden esetben elérhetőek és biztonságosan tárolva vannak elhelyezve. Az intézményben egyéni csoport szokásrend alapján, naposi munka során a gyermekekkel együtt történik a terítés.

A feltálatl ételek elnevezését, folyamatosan tanítgatjuk és egy-egy ismeretlen étel esetében arra

ösztönözzük őket, hogy kóstolják meg, ne utasítsanak el valamit csak a kinézete alapján. A pozitív íz élmények hatására ugyanis könnyebb megszerettetni az új ízeket is. Nem erőltetjük az ételt, de kínálunk, ezzel igyekszünk megszerettetni az új ízeket. Megismertetjük a gyermekeket a természetes vitaminforrásokkal, gyümölcsökkel, zöldségfélékkel. Az egészséges táplálkozás megkedveltetése érdekében a szülők támogatásával zöldség-, és gyümölcsnapokat szervezünk a csoportokban.

Célunk, hogy egészségesen táplálkozó felnőtt váljék gyermekeinkből és a korszerű táplálkozás igényét kialakítsuk bennük.

Feladatunk a megfelelő étkezési szokások kialakítása, egészséges táplálkozásra nevelés, és a helyes táplálkozásból eredő egészségmegőrző tevékenység. A családokkal való szoros együttműködés kialakítása az egészséges táplálkozás szokásainak terén is kiemelt feladat.

Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 50. § (3) bekezdése előírja, hogy a gyermekintézményekben nyújtott közétkeztetésben, az élettani szükségleteknek megfelelő minőségű és tápértékű étkezést kell biztosítani. Az élettani szükségletnek megfelelő étrend biztosításához a táplálkozás-egészségügyi előírások kidolgozása a Derecskei Városgazdálkodási Nonprofit Kft. feladata. A Derecskei Városgazdálkodási Nonprofit Kft. elkészítette a táplálkozástudomány mai állásának megfelelő táplálkozás, a rendszeres étkezést biztosító, szervezett ételmezési ellátásra vonatkozó ajánlást. Az ajánlás hatálya kiterjed valamennyi közétkeztetést nyújtó szervre. Az ajánlás szerint az élettani energia- és tápanyagigényeknek megfelelő összetételű és jellegű táplálék biztosításáról a konyha gondoskodik.

A konyha vezetőjével gyakori kapcsolatot tartunk fenn, egyeztetünk, s jelezzük a felmerülő problémákat, igényeket. Az intézményvezető is gyűjtik a tapasztalatokat és jelzik a konyha felé kéréseiket, észrevételeiket.

6.1.4. A betegségek megelőzésére nevelés

Az orvosokkal, védőnőkkel együttműködve, elsődleges feladatunk az, hogy elérjük, hogy beteg, fertőzés átadására képes gyermek az intézményt ne látogassa. A szülő az óvodapedagógusok jelzésére, illetve betegség esetén vigye orvoshoz gyermekét. A gyermek az intézménybe járást újra, csak orvosi igazolás ellenében kezdheti meg, a többi gyermek felülfertőződésének megelőzése érdekében.

A megelőzés alapja a személyi higiénia betartása, a rendszeres kézmosás, a zsebkendő használat, a közös használati tárgyak, játékszerek tisztán tartása. Az egészségvédő szokások kialakításával feladatunk ismeretek közlésével, a helyes magatartás begyakoroltatásával

a gyermekek felkészítése a gyakrabban előforduló betegségek megelőzésére, a védekezéshez szükséges magatartásformák begyakorlása a célunk.

Az egészséges gyermekek védelmében az intézményben észlelt megbetegedéskor a gyermeket elkülönítjük, és gondoskodunk róla, hogy minél előbb megfelelő ellátásban részesüljön. Az intézménybe kijáró védőnői szolgálattal rendszeres kapcsolatot tartunk fent, ha a helyzet indokolja, akkor akár több szűrést is beiktatunk. Fejtetvesség megelőzésére rendszeresen adunk ki tájékoztató anyagot, amit a faliújságokon, szülői értekezleteken jelzünk.

Az egyéni tisztálkodási eszközök rendszeres tisztántartását, fertőtlenítését fokozottan figyelemmel kísérjük, a járványos időszakban kiemelt figyelmet fordítva a feladatra. Dajkáink figyelmét gyakran felhívjuk a kilincsek és a gyakran érintett tárgyak fertőtlenítésére. Ebben az időszakban a higiéniai szabályok betartására fokozottan odafigyelünk (intenzív szellőztetés, zsebkendőhasználat, fertőtlenítés, stb.).

A betegségek megelőzése érdekében az évszakoknak megfelelően megteremtjük a gyermekek edzéséhez, rendszeres mozgáshoz szükséges feltételeket, minden adódó lehetőséget kihasználunk a levegőzésre, sétára, kirándulásra.

6.1.5. Napi rendszeres testmozgás, testedzés

Korunk rohanó világában, a mindennapi mozgás feladata felértékelődött, hiszen a technika gyors fejlődésével egyre több a mozgásszegény életmódot folytató gyermek. A családok gyakran hárítják a feladatot az intézményekre és várják el azt, hogy a napi mozgás mennyiségét az intézményi kereteken belül kapja meg a gyermek. Sajnos az intézmény túli időben csak ötletekkel, buzdítással, helyes példa mutatásával készíthetjük a szülőket a gyermekek mozgására.

A mozgásszegény életmód könnyen vezethet odáig, hogy romlik hosszú távon a szellemi képesség is, elhízás is gyakori velejárója a helytelen életmódnak. Ennek megakadályozása, a gyermekek egészséges testi-lelki fejlődésének elősegítése érdekében intézményünk biztosítja a mindennapi mozgást. A mozgás sokoldalú tevékenység és feladatrendszere az egész óvodai életben elsődleges feladat. A közös örömmel végzett mozgás közben társas kapcsolataik is kiszélesednek. E nevelési terület a mozgásszervek alakítását, alapvető mozgáskészségek kimunkálását, az önálló testedzésre történő nevelést, a változatos mozgástevékenységek megvalósulását jelenti.

Fontos feladat:

- hideghez, meleghez szoktatás;

- fokozatos terhelés;
- szabadban tartózkodás igényének kialakítása;
- a testedzés (mindennapos tornák, mozgás tevékenységek) szokássá alakítása;
- mozgásigény kielégítése;
- mozgáskedv megőrzése;
- kondicionálás;
- délutáni mozgásos programok fakultatív felajánlásával a nagyobb mozgásigényű gyermekek mozgásának kielégítése;
- réteges öltözködés fontosságának tanítása a mozgás során.

A mozgás foglalkozások szervezésénél az egyéni képességeket messzemenően figyelembe vesszük. Lehetőség szerint szabadban szervezzük ezeket a tevékenységeket, és legnagyobb részben mozgásos játékok keretében valósítjuk meg, a fokozatosság elvét szem előtt tartva. A balesetvédelmi és higiéniai szabályok betartására kiemelt gondot fordítunk. Elegendő, átlátható helyszín, biztonságos eszközök, jó szellőztetés, tiszta padló.

Figyelemmel fordulunk a betegségből lábadozó, gyenge fizikumú gyermekek foglalkoztatására, illetve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekekre. Az eltérő adottságú gyermekek számára is jelentsen sikerélményt a testmozgás (pozitív megerősítés). A testmozgás az életkori sajátosságok figyelembe vételével játékos, táncos elemeket is tartalmazzon. A megelőző preventív jellegű feladatokat és tornagyakorlatokat az óvodapedagógusok beépítik a napi mindennapos mozgásba.

A szülőket változatos programok keretében vonjuk be azokba a rendezvényekbe, melyek az egészségfejlesztést szolgálják. Tavasszal az áprilisban már hagyományosnak mondható Egészség hét a rendszeres mozgást is propagálja, valamint a Gyermeknapon az ügyességi játékok is. A sporttevékenységek kipróbálásával és az egyes mozgásformák kipróbálásával a mozgáskedv felkeltése a célunk.

6.1.6. Balesetek megelőzésére nevelés, elsősegélynyújtás

A 20/2012. (VIII.31.) rendelet 168. §-a rögzíti, hogy a nevelési-oktatási intézményben nyitvatartási időben biztosítani kell a gyermekek felügyeletét, védelmét, figyelemmel a baleset-megelőzés szempontjaira. Feladatunk, hogy környezetet teremtsünk, amely alkalmas a balesetbiztonsággal kapcsolatos szokások, magatartási formák kialakítására.

Az intézmény minden dolgozójának alapvető feladatai közé tartozik, hogy a gyermekek részére

az egészségük és testi épségük megőrzéséhez szükséges ismereteket átadja, valamint, ha észleli, hogy baleset veszélye fennáll vagy azt, hogy a gyermek balesetet szenvedett a szükséges intézkedéseket megtegye. Minden dolgozónak ismernie kell és be kell tartania az intézmény munka-, és tűzvédelmi szabályzatát, valamint a tűzriadó tervet. Az óvodapedagógusok és a dajkák az intézményi élet egésze alatt kötelesek a rájuk bízott gyermekek tevékenységét folyamatosan figyelemmel kísérni, a rendet megtartani és a baleset-megelőzési szabályokat a gyermekekkel betartatni. Az óvodapedagógusok kötelesek a gyermekekkel az egészségük testi épségük védelmére vonatkozó szabályokat ismertetni. Az intézményen kívüli és belüli foglalkozásokkal együtt járó veszélyforrásokra felhívni figyelmüket, s elmondani a tilos és elvárható magatartásformákat.

A nevelési év megkezdésekor ismertetni kell a közlekedési szabályokat, balesetvédelmi előírásokat és visszakerdezéssel meggyőződni az ismeretek elsajátításáról. Az oktatás tartalmát és időpontját a csoportnaplóban rögzíteni kell. Az intézmény vezetője az egészséges és biztonságos munkavégzés tárgyi feltételeit munkavédelmi szemlék keretében rendszeresen ellenőrzi.

Amennyiben az intézményben baleset történik, az elsősegélynyújtást követően azonnal mentőt, orvost kell hívni, illetve a szülőt értesíteni kell. Ha a baleset bekövetkezett, azt nyilvántartjuk, és haladéktalanul kivizsgáljuk. A KIR-ben rögzítjük, és intézkedési tervet dolgozunk ki, az esetlegesen ismét előforduló hasonló baleset megelőzése érdekében.

Minden óvodapedagógusunk egész évben a saját csoportjában minden olyan tevékenység előtt, mely megelőzéssel, magyarázattal, preventív magatartással a gyermekbalesetek könnyebben megelőzhetőek.

Elsősegélynyújtás: Az intézményi elsősegélynyújtás legfontosabb eleme a balesetek megelőzése. Fontos, hogy a gyermekek rájöjjenek, hogy a balesetek egy kis odafigyeléssel és óvatossággal elkerülhetők.

Az óvodapedagógus feladata, hogy felhívja figyelmüket, hogy egyes tárgyak pl.: mászóka, korlát és helyzetek, pl. fogócska, sorversenyek, milyen veszélyforrást hordoznak. A gyermekeknek tudniuk kell, hogy mi a teendőjük baleset esetén - segítséget hívni, felnőtteknek szólani.

6.2. Szociálhigiénés egészségfejlesztés

6.2.1. Egészséges életvezetés

A Nkt.62.§ (1) bekezdés g) pontja értelmében a pedagógus kötelessége, hogy a gyermek testi-

lelki egészségének fejlesztése és megóvása érdekében megtegyen minden lehetséges erőfeszítést: felvilágosítással, a munka-és balesetvédelmi előírások betartásával és betartatásával, a veszélyhelyzetek feltárásával és elhárításával, a szülő- és szükség esetén más szakemberek-bevonásával.

Az intézményi napirend kialakításakor törekszünk arra, hogy alkalmazkodjon a gyermekeink igényeihez és kellően rugalmas legyen. Fontos szempontként törekszünk arra is, hogy folyamatos és rugalmas legyen. Az egyes tevékenységek biztosítják az aktív és a pihenőszakaszokat. A rendszeresség és az ismétlődő tevékenységek érzelmi biztonságot nyújtanak a kicsik számára.

Minden esetben arra törekszünk, hogy a gyermekek társas kapcsolatai kiegyensúlyozottak legyenek. Az antiszociális magatartásformákat igyekszünk megelőzni és kezelni. A dühkezelési technikákat egyénileg tanítgatjuk.

Minden adódó lehetőséget kihasználunk, mellyel a családi életre nevelést segítjük elő, így a családi munkamegosztás fontosságára, az apai és anyai hivatás szépségét emeljük ki.

Célunk, megóvni a gyermeket az idegrendszerükre ható káros hatásoktól.

6.2.2. Stressz kezelés

Az intézményi napirendünkben minden esetben biztosítjuk a rendszerességet és a rugalmasságot. Az óvodapedagógusok, a dajkák, a pedagógiai asszisztensek bevonásával közösen elfogadott álláspont alapján, kerüljük a sürgetést és ügyelünk arra, hogy feleslegesen ne várakoztassuk a gyermekeket.

Törekszünk rá, hogy az intézmény külső és belső terei biztonságot sugározzanak, berendezési tárgyai a gyermekek méretéhez igazodjanak. Igyekszünk kiküszöbölni minden zavaró ingert, mint a folyamatos erős zajforrás, vibráló fény.

A konfliktusok csökkentésével igyekszünk csökkenteni, kizárjuk a megkülönböztetést és az agressziót. Nevelési elveink között kiemelt szerepet kap a beszélgetés, meghallgatás, személyre szóló figyelem.

6.2.3. Egészségre káros szokások megelőzése

Az egészségre káros hatásokról gyakori beszélgetéseket folytatunk a gyermekekkel, gyakori témák:

- alkoholfogyasztás;
- indokolatlan gyógyszerfogyasztás;

- dohányzás;
- elhízás.

Célunk, hogy olyan képet alakítsunk ki a veszélyekről, melyek a későbbi életük során megvédi őket a káros szenvedélyektől.

Feladatként jelöltük meg, hogy a gyermekek megismerjék az egészség megvédéséhez vezető tevékenységeket. A jó példa, a helyes életvitel és a harmonikus létforma.

A helyes táplálkozás kialakításában a szülők által szponzorált zöldség-, és gyümölcsnapok rendszeressége is hozzásegíti az intézményt. Az elhízás és a táplálékok összefüggéseinek felismertetésével tevékenyen foglalkozunk az egyes környezeti nevelésben fellelhető témakörökkel is, beépítve azt a napi tevékeny életbe.

6.2.4. Érzelmi nevelés

Az intézmény szerepet vállal a családi nevelés erősítésében, melynek során fontos az érzelmi biztonság, otthonosság, derűs, kiegyensúlyozott szeretetteljes légkör. A beszoktatás meghatározó időszak a gyermekek számára, mert alapvetően befolyásolja, a gyermek intézményhez fűződő kapcsolatát. Az óvodáskorban az erkölcsiség az egymásra figyelésben, az együttműködésben, a segítségadásban nyilvánul meg.

A gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör veszi körül. A gyermekekkel való bánásmód őszinte, barátságos, szeretetteljes, határozott, következetes, minden gyermekkel elfogadó, toleráns, minta értékű. A nevelésben az egyéni bánásmód elve érvényesül.

Célunk a gyermek szociális érzékenységének fejlesztése, erkölcsi tulajdonságainak (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség) és akaratának (önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása, a szociális hátrányok enyhítése.

6.3. Lelki egészségfejlesztés (pszicho-higiénés egészségfejlesztés)

6.3.1. Esélyegyenlőség biztosítása és integráló nevelés

Célunk, hogy a közösségbe érkező gyermeket úgy fogadjuk el, hogy szeretetteljes együttműködés jellemezzen minket.

Feladatunk, hogy olyan pedagógia légkörben nevelődjének gyermekeink, ahol az egymásra figyelés és a kapcsolatok kiegyensúlyozottak.

Minden felnőttet arra biztatunk, hogy a másságot természetesként fogadják el és előítélet nélkül

bánjanak a gyermekekkel. Mivel intézményünkben integrálunk, fontos követelmény az a hozzáállás a felnőttek részéről, hogy minden gyermeket egyformán elfogadjanak. A szeretetteljes együttműködés és elfogadás fontos velejárója az integrálásnak.

Zavartalan, kiegyensúlyozott pedagógiai légkörben harmonikus kapcsolatok alakítása az egyén és a közösség között, a konfliktusok megoldása a személyiség kreatív kibontakoztatásával megfelelő mintát követve fontos teendők.

Az utánpótlás, azonosulás, belsővé válás után ösztönzéssel, motivációval, és az olyan szokások kialakítása a célunk, melyek segítik a más társadalmi közösségbe való beilleszkedést elsődlegesen a tervezések során is.

A hatályos esélyegyenlőségi törvények betartását minden esetben szem előtt tartjuk.

Az intézménybe járó integrált gyermekek érdekeit betartjuk és betartatjuk. A többi gyermekkel történő együttnevelés során igyekszünk, pozitív példával elől járni. Viselkedésünkkel és gesztusainkkal igyekszünk pozitív mintát adni a gyerekeknek, toleranciára neveljük őket. A sajátos nevelési igényű gyermeket a pedagógiai programunk alapján látjuk el.

6.3.2. Egészségnepszerűsítő feladatok az intézményünkben, tevékenységek

Az iskola fogászattal kötött megállapodás szerint évente egy alkalommal szűrések történnek, ahol a szűrést követően tanácsokkal látják el a gyermekeket a fogápolással kapcsolatban.

A védőnők tisztasági szűréseket végeznek, igény szerint és alkalmanként is.

Az egészséghet élő program az intézményben, ahol a védőnők, a körzeti gyermekorvosok bevonásával a szülők is hasznos tanácsokat kaphatnak a megelőzéshez.

Feladatok és tevékenységek az egészségfejlesztésért

Feladat	Tevékenység	Felelősök	Határidő
Balesetek megelőzése	Balesetvédelmi oktatások minden csoport Ovi -Zsaru Program minden nagycsoportban.	óvodapedagógusok rendőrség	esetenként megbeszélés szerint
Egészséges étkezés	Hetente tartunk vitaminnapokat a szülők segítségével, ahol a gyermekek friss gyümölcsöket és zöldségeket fogyaszthatnak. Évente egyszer egészséghetet szervezünk, ahol az egészséges táplálkozásra, és a rendszeres mozgás fontosságára hívjuk fel a gyermekek és a szülők figyelmét.	óvodapedagógusok intézményvezető-helyettesek	hetente a csoportok által egyénileg kijelölt napokon
Természeti környezet témájának feldolgozása	Megfigyelések az évszakok változásával kapcsolatban. Az időjárás jellegzetességei. Hazánk növény	óvodapedagógusok intézményvezető-helyettesek	A heti rendben meghatározott napokon és alkalmi megfigyelések keretében folyamatosan.

	<p>és állatvilága.</p> <p>Gyümölcsök, zöldségek.</p> <p>Természetvédelmi és jeles napok megünneplése.</p> <p>Testünkkel, testrészek, érzékszervek funkcióinak megismertetése, játékok.</p>		
<p>Társadalmi környezet témájának feldolgozása</p>	<p>Lakóhelyünk.</p> <p>Nemzeti ünnepeink, hagyományaink megismerése, megünneplése.</p> <p>Orvos gyógyító munkája.</p> <p>Könyvtárlátogatás.</p> <p>Épített környezetünk: szobrok, épületek.</p> <p>Városi közlekedés szabályainak megismerése, közlekedési eszközök.</p>	<p>óvodapedagógusok</p> <p>intézményvezető-helyettesek</p>	<p>A heti rendben meghatározott napokon és alkalmi megfigyelések keretében folyamatosan.</p>
<p>Egyéb tevékenységek a program részeként:</p>	<p>Csoportok kialakítása: gyermek-, és természetbarát jegyek - bútorok, tároló kosarak, játékok, világítás.</p> <p>Virágok, növények, növényápolás,</p>	<p>óvodapedagógusok</p> <p>intézményvezető-helyettesek</p>	<p>A tevékenységi tervekben meghatározott napokon, időszakokban.</p>

	állatgondozás. Természetsarok kialakítása.		
Az óvodán kívüli ismeretterjesztés lehetőségeinek kihasználása	Az iskola rendezvényeinek, kiállításainak látogatása. Városban szervezett rendezvények látogatása. Állatkerti látogatások. Ismerkedés a tanyasi élettel, háziállatokkal kirándulások alkalmával. Szüreti kirándulások.	óvodapedagógusok intézményvezető- helyettesek	A megszervezett és egyeztetett időpontokban.
Kirándulások	Intézmény környéki kirándulások. Szervezett buszos kirándulások.	óvodapedagógusok	esetenként kijelölt időpontban
Hulladékgyűjtés	Tavasszal és ősszel (a takarítási világnapon)	óvodapedagógusok	egész évben
Só szobák használata	A rendszeres használattal felső légúti megbetegedések megelőzése.	óvodapedagógusok intézményvezető- helyettesek	A heti rendben meghatározott napokon.

Sportnap	Kedvcsináló változatos mozgásformák bemutatása. Versengések, játékok	óvodapedagógusok intézményvezető- helyettesek pedagógiai asszisztensek	Tavasszal
----------	--	--	-----------

Az intézményben a **Zöld Óvoda program** működésével egészül ki az egészségfejlesztési programunk.

3. száma melléklet: Tehetséggondozó program

A DERECSKEI MESE - VÁR ÓVODA ÉS BÖLCSŐDE TEHETSÉGGONDOZÓ PROGRAMJA

Kiemelten tehetséges gyermek (tanuló) az, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.

Az Országgyűlés 126/2008. XII. 4. határozatában elfogadta a Nemzeti Tehetség Programot, mely a nemzet fejlődése szempontjából kiemelt feladatának tekinti a tehetségek megtalálását és segítését. Óvodai nevelésünk szempontjából döntő momentum, hogy a törvény egyértelműen meghatározta stratégiai célkitűzésében - **már kora gyermekkortól szükséges a tehetséggondozás.**

„Az óvodai nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakozásának elősegítésére kell irányulnia, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával; oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.” (A Kormány 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról). Ennek értelmében

a koragyermekkorai tehetségígéretnek felismerésének és azonosításának célja, hogy minden gyermeknek lehetőséget kell adni arra, hogy megmutathassa és kibontakoztathassa átlagon felüli adottságait, kiemelkedő speciális képességeit, melyek felismerése és azonosítása után az óvodapedagógus – differenciált és adaptív módon – megteremtheti a fejleszthetőség legoptimálisabb pedagógiai feltételeit (pl. megfelelő hely, elegendő idő és eszköz, szeretetteljes légkör, élménygazdag óvodai élet, facilitáló személyi környezet).

Tehetséggondozás óvodánkban

A gyermek képességei a maguk teljességében csak akkor realizálódnak, ha korán, már az óvodai években azonosítjuk, és differenciált fejlesztésben részesítjük őket.

Óvodánk „Akkreditált Kiváló Tehetségpont” intézményként korai tehetség felismeréssel, diagnosztizálással felkarolja a potenciálisan tehetséges gyermekek céltudatos fejlesztését, gondozását. A tudatos fejlesztés a nevelési céloknak megfelelően a nevelési folyamatban valósul meg, amelyben a gyermek spontán fejlődése, érése is érvényesül.

Tehetségről még nem beszélhetünk óvodáskorban, viszont **tehetségre utaló adottságokról, hajlamokról, képességekről** már igen. Ebben az életszakaszban is felfigyelhetünk olyan

gyermekre, akinek az átlagosnál lényegesen jobbak bizonyos adottságai, nagyon motivált bizonyos területen, és ebből adódóan kitartóan, hosszú ideig képes azzal a területtel foglalatostkodni. Ha idejében felismerjük egy gyermek átlag feletti, kiemelkedő adottságait, majd az egyéni sajátosságokhoz mérten fejlesztjük, esélyt és lehetőséget biztosítunk arra, hogy a későbbi időben kibontakozhasson valós tehetsége. Ha a fejlesztés nem a hátrányokra és hiányosságokra irányul, hanem a pozitív irányba mutató érdeklődési területre, tehetségre utaló hajlamra, egyéni adottságokra a gyermek számára örömezéssel, sikerélménnyel járhat.

A tehetségek korai felismerése és azonosítása, valamint az életkori sajátosságoknak megfelelő fejlesztése a későbbi tehetségkibontakoztatás és a harmonikus személyiségfejlődés egyik jelentős, meghatározó feltétele. Minél korábbi életkorban jutnak a tehetségígéretnek az életkori sajátosságaiknak és a képességeiknek megfelelő fejlesztő környezetbe, annál nagyobb eséllyel tudnak a jövőben kibontakozni.

A tehetséges kisgyerekek korai jellemzői:

- meglepő pontosságú, illetve részletességű hosszú- és rövidtávú memória,
- az átlagnál sokkal hosszabb ideig képesek egy dologra figyelni,
- gyorsan kialakuló, változatos és gazdag szókincs,
- fejlett képzelőerő, amely megnyilvánulhat korai szerepjátékokban
- korai figuratív rajzolás (15 hónaposan rajzolás közben mondja, hogy mit rajzol éppen)
- 18-20 hónapos kori rajzban már látszik, hol a ház teteje, az autó kereke, a virág szára),
- korai alkotó tevékenységben (másfél évesen 4-5 féle gyurmafigura készítése, játékok színek szerint szimmetrikus elrendezése a polcon rendrakáskor),
- valóság és fikció korai megkülönböztetésében (másfél évesen tudja mi a különbség a "játékból megesszük" és az "igaziból megesszük" közt),
- humorérzéken (kétéves kor körül szándékosan elferdít valami mondókát és aztán nevet ezen, játékból eldugja a szülő tollát vagy szemüvegét és nevet, amikor az illető keresi a tárgyat stb.),
- magánál idősebb játszótársakat keres (vagy pedig a sokkal fiatalabbakat, akiknek dirigálhat),
- absztrakt gondolkodás, amely ebben az életkorban főleg a nyelvi készségekben érhető tetten (időviszonyokra utaló szavak, mint pl. tegnap, este),
- felsorolásokat másfél évesen "és"-sel köt össze; kétévesen olyan szavakat használ, mint pl. hanem is, mégiscsak, múltkori, kedvenc; egyre több betűt felismer, esetleg olvasni is

megtanul még négyéves kora előtt),

- matematikai készségek is egyértelműen megjelennek (kétévesen 4-10 tárgyat stabilan megszámol; ismeri a több, kevesebb, ugyanannyi fogalmát; háromévesen 50-es számkörben összead, kivon),
- saját személyről való tudatosság és önreflexió korai megjelenése (ilyesféle szóhasználatból, kifejezésekből látszik, mint "szerintem", "erre gondoltál", "baba eltöprengett", "jó itt feküdni"),
- szenvedélyes érdeklődés a külvilág, az emberek, a tárgyak, természeti jelenségek, zene, gépek működése stb. irányában; már másfél-két évesen rengeteget kérdez, okokat és összefüggéseket próbál találni,
- fejlett koordináció és finommotoros mozgás,
- zenei képességek fejlettsége.

Az óvodai tehetséggondozásunk legfontosabb célkitűzései:

- A kiemelkedő képességű, kiválóan kreatív gyermekek felfedezése, személyiségük optimális fejlesztése.
- A gyermeki képességek kibontakoztatása és lehetőségeik kibővítése. A tanulás iránti érdeklődés felkeltése, komplex személyiség fejlesztés játékoskeretek között, érzelmi biztonság nyújtása mellett. Egyrészt saját óvodai csoportban az egész nap során, illetve az óvodánkban működő tehetségműhelyekben heti egy alkalommal.
- A megnyilvánuló tehetségterületekkel összefüggő képességeik erős oldalának támogatása. Pozitív, inger gazdag környezet biztosítása, kihívások elé állítás, melyben a gyermekek tapasztalati úton fejleszthetik legjobb képességeiket, kreativitásukat.
- A gyermekek megismerése után az esetleg meglévő egyenetlen fejlődésből adódó problémák, lemaradások, hiányok okának feltárása és kezelésük, részképességek kialakítása, tehetséggel összefüggő gyenge oldal fejlesztése.
- Elfogadó, támogató, szeretetteljes „léggör” megteremtése (kiegyensúlyozott társas kapcsolatok pedagógusokkal, fejlesztő szakemberekkel és a társakkal).
- Regenerálódás, pihenés biztosítása, amely elősegíti a feltöltődést.

Az óvodánk feladatai:

- sokféle tevékenységek kínálata, ezzel segítve a gyermekeket érdeklődési irányaik megismerésében;

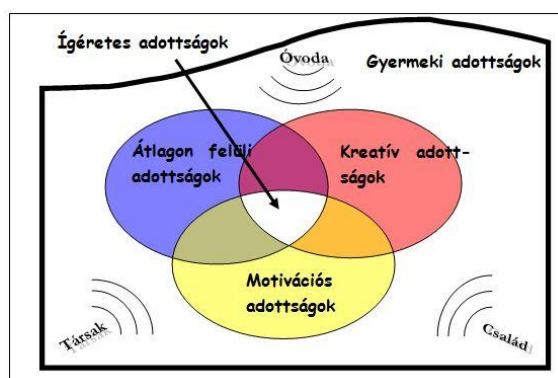
- egyéni bánásmód keretében történő célzott fejlesztés, képességfejlesztés;
- a gyermek pozitív én-tudatának kialakítása és erősítése;
- partneri kapcsolat tehetségfejlesztési szakértővel a tehetséges gyermek fejlesztésének érdekében;
- a szülők tájékoztatása és megnyerése a közös munka érdekében;
- segítségadás a szülőknek, a gyermeknek megfelelő iskola kiválasztásában;
- tehetséggondozó, fejlesztő műhelyek tervszerű, hatékony működtetése;
- a tehetségfejlesztő programok megszervezése, az óvodai élet gazdagítása egyéb tevékenységekkel;
- szakmai együttműködés a műhelyvezetők és a csoportok óvodapedagógusai között.

Alapelveink a tehetséggondozásban:

- Minden gyermek tehetséges valamiben, ezt a tehetségét fel kell fedoznünk.
- Komplex tehetségfejlesztő programot működtetünk, egyszerre fejlesztjük a gyermek személyiségét és képességeit, valamint erős és gyenge oldalát. Minden esetben a gyermek pozitívumait, erősségeit emeljük ki.
- A tehetséggondozás során is elemi szükségletként jelenik meg az életkornak legmegfelelőbb tevékenység, a játék. A játékos elemek minden tehetségterületen megalapozzák, színesítik, kiegészítik a tehetséggondozás folyamatát.
- A fejlesztést speciális egyéni és mikrocsoportos formában végezzük, melyben fontos a játékoság, kreativitás, biztosított a sikerélmény, az öröm;
- A fejlesztő munkában kiemelt szerepet kap a mozgásfejlesztés transzferhatásának érvényesítése.
- Lehetőség szerint az iskolába lépés után is nyomon követjük tehetséges gyermekeinket.
- A családokkal együttműködve valósítható meg a tehetséggondozás.
- Óvodánk olyan tehetséggondozó programot működtet, amelynek célja, hogy elősegítse és esélyt adjon a gyermekekben rejlő tehetség kibontakoztatásának.
- Csak kreatív óvodapedagógus képes kreatív gyermeket fejleszteni.
- Lényeges az óvodapedagógusok pedagógusok módszertani kultúrájának folyamatos gazdagítása.
- „Minden gyermekben megvan a cselekvési vágy és a világmindenség megismerésének igénye, csak a kibontakoztatását kell segíteni.” (Maria Montessori)

Óvodai tehetségmodellünk:

Adaptált többtényezős tehetségmodellünk a Mönks – Renzulli, Czeizel, Nagy Jenőné által óvodára vonatkoztatott modell, amely kifejezi, hogy a gyermeki adottságok közül, melyek azok, amelyeket az óvodai tehetséggondozás során kiemelünk, ígéretesnek tekintünk. Amennyiben egy gyermek valamelyik adottsága átlagon felüli, és azon a területen végzett tevékenységek során a gyermek egyértelműen kreativitást mutat, akkor ígéretes az adottság, vagyis a gyermeket bizonyos területen **tehetségígéretnek** tekinthetjük. (Nagy Jenőné, 2012:37) A modell életszerű, könnyen alkalmazható az óvodában, alkalmazásával értelmezhetővé válnak a tehetség összetevői.

Óvodai tehetségmodellünk

A tehetséggondozó tevékenységek módszere:

A **gazdagítás, dúsitás** a tehetségfejlesztő munka alapeszköze: többet, mást adunk valamiből, aminek révén egy adott tehetségterület iránt felkeltjük és tartósan fenntartjuk az érdeklődést.

A gazdagítás célja elsődlegesen nem az ismeretek mennyiségének bővítése, hanem a komplex személyiségfejlesztés mentén olyan képességek fejlesztése, mint a kreatív gondolkodás és a problémamegoldás, a kritikai gondolkodás, az összefüggésekben történő elmélyülés. Az önként vállalt és kihívásként átélt megmérettető szituációk alkalmasak arra, hogy a gyerekek önmagukat mások „tükrében” is lássák. Az elmélyült játék, a gazdag és változatos tevékenységrepertoár, az érdeklődés szerinti (tartalmi) differenciálás, a sokszintű és sokféle cselekvési lehetőség, a változatos egyéni és kooperatív munkaformák, a divergens gondolkodás, a kreativitás támogatása, preferálása, ezek pozitív értékelése a gazdagítás fontos módszerei az óvodai nevelésben. Mind ehhez, elsősorban a megfelelő érzelmi és motivációs háttérrel kell biztosítani, a tevékenységek széles tárházát, a harmonikus szocializációt.

Gazdagító programunkat szolgálják a rendszeresen megszervezett kirándulások, színház-, múzeumlátogatások, táncfellépések tehetségnapon, városi rendezvényeken, gyermeknap

tevékenységek szervezése, kiállítások rendezése gyermekmunkákból, Bozsik programban való részvétel.

A tehetséggondozás megvalósulásának síkjai:

A sikeres tehetséggondozási gyakorlatok egyszerre alkalmazzák az integráló és az elkülönítő elemeket, s a fejlesztést kiterjesztik minden gyermekre.

Csoporton belül: 3-4-5 éves „tehetségígéretes” személyiségének komplex, differenciált fejlesztését célzó óvodapedagógiai folyamat napi tevékenységekbe ágyazva;

Csoporton kívül: 5-6-7 éves, illetve iskolába készülő gyermekek számára szervezett, speciális érdeklődésre épülő, kiemelt adottságokat gazdagító tehetségműhelyekben.

Az óvodai élet során a tehetséggépes gyermekek a csoportjaikban játszanak és tevékenykednek, mivel az egyéni tehetséggondozás a játéktevékenységek által valósítható meg a leghatékonyabban.

Az óvodapedagógus feladata, hogy elfogadó, szeretetteljes, nyugodt légkört alakítson ki, valamint komplex ismeretek nyújtásával tovább erősítse erős oldalukat, fejlessze gyenge területeiket. Így a kiválóan kreatív gyerekeknek lehetőségük nyílik a tudásuk és a képességeik gyakorlati alkalmazására.

A tehetségműhelyekbe beválogatás és érdeklődési kör szerinti motiváció útján kerülnek be az átlagosat meghaladó értelmi fejlettséggel, alkotóképességgel és motivációval rendelkező gyermekek, akiket játékos tevékenységeken keresztül, differenciáló, kiscsoportos foglalkozásokon fejlesztenek a műhelyvezető óvodapedagógusok. A heti rendszerességgel megtartott műhelyfoglalkozások adott nevelési év október 1-től május 31-ig tartanak. A tehetséggondozó műhelyek 30-40 perc játékos fejlesztés tartalmaznak évente 30 alkalommal. Az egyéni odafigyelés csak akkor valósítható meg, ha a csoportok kis létszámúak, ez minimum 8, maximum 16 főt jelent.

Óvodánk Pedagógiai Programja és személyi feltételei, az óvodapedagógusok speciális végzettségei, szakmai felkészültsége alapot és garanciát jelentenek a tehetséggondozó műhelyek folyamatos fenntartására, működésére. A tehetséggondozói minőségi munkánk hitelességét a szakmai színvonal megtartásával, jó hírnevünk megőrzésével igyekszünk a jövőben is elérni.

Tehetségdiagnosztikánk:

A tehetségdiagnosztika a tehetséggel kapcsolatos lelki, viselkedésbeli, teljesítménybeli, környezeti tényezők együttes vizsgálatát jelenti (Mező, 2008).

A tehetségdiagnosztika célja hármas:

- tehetségazonosítás, a tehetséges gyermekek megtalálása;
- beválogatás különböző tehetségfejlesztő programokba;
- hatásvizsgálat, az adott programok hatásvizsgálata.

1. Tehetségazonosítás:

- Információgyűjtés az óvodába kerülés előtt a családtól, bölcsődétől.
- A gyermekek fejlettségi szintjének, sajátosságainak megfigyelése a szabad játék, szervezett játék, a környezetünkről való tapasztalatszerzések, mikrocsoportos felfedezések és egyéb tevékenységek során.
- Saját csoportjukban az óvodapedagógusok nyomon követik minden gyerek különleges képességét.
- A tapasztalatok, információk egyeztetése, megbeszélése a csoportban dolgozó óvodapedagógusok között.
- Az eredmények rögzítése a gyermekek egyéni fejlődését diagnosztizáló fejlettségmérő mutatókban, a kiemelkedő adottságok megjelölése a dokumentumban.

2. Beválogatás:

A műhelyvezetők a Ryans-féle becslési skála alapján készített szempontsor segítségével, saját „mérő módszerrel” elvégzik a műhelybe ajánlott gyermekek kiemelkedő képességeinek, tehetségkomponenseinek szintjére irányuló beválogatást. Kiszűrik átlagon felüli tulajdonságaikat, kreatív adottságaikat és motivációs szintjüket.

3. Tehetséggondozó tevékenységek képességterületek szerint

Speciális tehetségműhelyeinket Gardneri képességterületek felosztása alapján indítjuk:

- anyanyelvi,
- zenei,
- logikai,
- természeti
- vizuális-téri,
- testi-kinesztetikus,
- szociális-interperszonális,
- intraperszonális.

Óvodánkban 7 tehetségműhely működik, az adott képességterületen kiemelt teljesítményt mutató gyermekek számára.

1. „Csip – csirip” - énekes, mozgásos tehetséggondozó műhely
2. „Manók – háza” - dráma tehetséggondozó műhely
3. „Mütyür – kör” - kézműves tehetséggondozó műhely
4. „Röppentyűk” - sport tehetségműhely lányoknak
5. „Tudorka” - logikai tehetségműhely
6. „Turbó Csigák és Ugró Lurkók” sport tehetségműhely fiuknak
7. „Zöld Kaland” természet tehetségműhely

A tehetségműhelyek a műhelyvezetők által készített komplex tehetséggondozó program alapján működnek. A tervezett és megvalósított műhelymunkát a műhelynaplókban dokumentálják.

4. Hatásvizsgálatok:

- Eredmények, hatások mérése kreativitás, motiváció, különleges adottságok területén
- Gyermekek önkontrollós hatásvizsgálata rajzos diagnosztikával
- Csoportban dolgozó óvodapedagógusok önértékelő hatásvizsgálata – kérdőív
- Tehetségműhely-vezetők hatásvizsgálata – év végi értékelés
- Szülők hatásvizsgálata a műhelymunkáról – kérdőív
- Tehetséggondozó munkaközösség összegző elemzése, értékelése

A szülőkkel való együttműködési formái:

- Réteg szülői értekezlet szervezése év kezdéskor.
- Nyílt műhelytevékenység megtekintése.
- A szülők fogadóórán való tájékoztatása a gyermekek fejlődéséről.
- Lehetőség szerint közös gazdagító programok szervezése.
- Azoknak a szülőknek a programba való bevonása, akik képességeikkel támogatni tudják, témájához többletet tudnak adni, propagálják értékeit.

Fenntarthatóság:

- A kreatív nevelőtestület minden tagja elkötelezett a gyermekek tehetségének felfedezésében és fejlesztésében.
- Az innovatív pedagógus közösség igényként fogalmazta meg a kreatív, tehetségigéretes gyermekek külön gondozását.

- Konferenciákon, értekezleteken, továbbképzéseken való részvétel.
- Pályázatok, támogatók felkutatása.
- Szülői segítség kérése.

A tehetséggondozáshoz kapcsolódó dokumentumok:

- Pedagógiai Program
- Tehetségazonosítás szempontrendszer
- Beválogatás szempontjai
- Bemeneti és kimeneti mérőeszközök, mérési eredmények,
- Hatásvizsgálat lapok, kérdőívek:
- 30 órás komplex tehetséggondozó program
- Munkaterv modulok szerinti lebontásban
- Szülői nyilatkozat a gyermek tehetséggondozó műhelyfoglalkozáson való részvételéről
- Összegzés a fejlődés jellemzőiről
- Szülők tájékoztatásának rögzítése félévenként
- Műhelynapló
- Tehetségútleve

Után - követés:

Óvoda-iskola átmenet projektet keretében lehetőségünk van nyomon követni a tehetségműhelyekből kilépő gyerekek fejlődését óvodai rendezvényeken, iskolai nyílt napokon és előadásokon. Külön program nélkül figyelemmel kísérjük őket a város művészeti iskolájában, művészeti egyesületeiben és a sportegyesületekben is.

„Nagy alkotásokra; korszakalkotó tudományos teljesítményekre azok lesznek képesek, akiknek már gyermekkorukban engedték és ösztönözték, hogy egy (vagy több) területen kiemelkedőek legyenek. Hogy a gyermekkori kiemelkedő képesség kicsúcsosodik-e megnyilvánuló tehetségben – óvodáskorban nehezen bejósolható, de a lehetőségteremtéssel minden alapot megadhatunk a végső cél, az alkotó tehetség eléréséhez.” (Mező K., 2021: 26)

4. száma melléklet: Boldog Óvoda program

BOLDOG ÓVODA PROGRAM
A DERECSKEI MESE - VÁR ÓVODA ÉS BÖLCSŐDE
INTÉZMÉNYBEN

A 2018/2019-es nevelési évben bevezetésre került a Jobb Veled a Világ Alapítvány által indított Boldogságóra program.

Intézményünkben az adott nevelési év 5-6 éves korcsoportjai csatlakoznak a programhoz. Célunk, hogy elnyerjük az Örökös Boldog Óvoda Címet.

Kiemelt feladatunk:

A 3-6 éves gyermekek korosztályában módszertani segítség, új ötletek befogadása, a boldogságra való képesség erősítése, kibontakoztatása. Pozitív énkép kialakítása, a feladatok, játékok segítségével a szeretet, magabiztosság, egymásra való odafigyelés, önmagunk és társaink tiszteletének erősítése. Egy optimista, bizakodó életszemlélet alakítása, derűs, vidám hangulatú mindennapok biztosítása. A szeretetteljes, vidám légkör nagyban hozzájárul a gyermekek pozitív pszichés fejlődéséhez, ezáltal kihat egészségükre, szomatikus fejlődésükre egyaránt.

Célok:

Az életben nap, mint nap problémák, kihívások elé kerülnek gyermekeink is, melyeket elkerülni nem tudunk, nem is szükséges. A gyermekeket meg kell tanítanunk az eléjük kerülő élethelyzetek minél könnyebb megoldására. Életszemlélet alakítása ez, mely iránymutatást adhat a pozitív, gördülékenyebb megoldási lehetőségek előhívására, megfogalmazására. A gyermekek magabiztossága, bizalma, lelki egészsége nagyobb esélyt teremthet a problémák stressz mentes, hatékonyabb kezelésére.

A Boldogságóra Program 10 egymásra épülő témából áll, s ezek fokozatosan tárják a csoport, gyermekek elé a boldogság sokféle lehetőségeit, területeit, az arra való törekvés feltételeit.

Témakörök:

- Boldogságfokozó hála
- Optimizmus gyakorlása

- Kapcsolatok gyakorlása
- Boldogító jó cselekedetek
- Célok kitűzése és elérése
- Megküzdési stratégiák
- Apró örömek élvezetek
- Megbocsátás
- Testmozgás
- Fenntartható boldogság

A gyermekekkel beszélgető-kör alkalmával érzékenyítő gyakorlatokat végzünk, mely magában foglalja az egymásra és önmagunkra való odafigyelést, egymás mondanivalójának tiszteletben tartását, meghallgatását. Beszélgetés során, aki igényli, hangot adhat véleményének, megoszthatja gondolatait, melyekre reagálhatunk. Ezzel a gyermekek megtapasztalják, hogy bátran beszélhetnek bármiről, lehet véleményük, élményeiket (akár vidám, akár szomorú) meghallgatjuk, megbeszéljük. Továbbá gyermekek empátikus képességét erősítve, biztatjuk, vagy épp együtt örülünk az elhangzottaknak. Nagy gondot fordítunk ezen alkalmakkor a testi kontaktus közösségformáló erejének is. Egy-egy érintést, ölelést, kedves gesztust adunk tovább folyamatosan az utánunk következő gyermeknek. Így megtanulják elsajátítani a szeretet fogadásának, továbbadásának képességét egyaránt.

Csatlakoztunk a programhoz, mivel:

- Úgy gondoljuk, a program nagyszerű lehetőséget biztosít új ötletek, módszertani támogatás biztosítására, hiszen a fent említett, már működő csoportgyakorlat előhírnökeként szolgál a Boldogságprogram megvalósításához.
- Tapasztalataink azt mutatják, a pozitív megerősítés nagy hatással van a gyermekek önismeretének fejlődésére, társas kapcsolataira, azok elmélyítésére, valamint az egészséges lelki fejlődésük biztosítására.
- A gyermekek iránymutatást kaphatnak annak megsegítésére, hogy a mindennapokban, élethelyzetekben könnyebben boldoguljanak.
- A program jótékonyan hat a csoport-szellem, a „mi-tudat” alakulására, erősítésére.
- Minden gyermeknek joga van boldognak lenni, minél könnyebben kezelni a különböző helyzeteket, s a gyermekkorban beivódott minták maximálisan kihatnak felnőttkori életükre is.

Feladatok:

Legalább havi egy órában, tíz hónapon keresztül:

- A feladatokat gyermek közeli, játékos és legfőképp vidám keretek között alkalmazzuk, melyek a boldogságfokozó gyakorlatokat alkalmazva fejlesztik a kisgyermek pozitív életszemléletét, gondolkodását.
- A feladatok differenciáltan, korcsoportonként, illetve a gyermekcsoport adott képességeit figyelembe véve kerülnek feldolgozásra.
- A feladatokat az óvodás gyermek élettani igényeinek megfelelően komplex formában kínáljuk fel. Az egész hónap során, az adott helyzettől vagy igénytől függően a mindennapi tevékenységeinkbe, kezdeményezéseinkbe, mozgásfejlesztésbe beillesztjük a Boldogságóra gyakorlatait, legyen ez ének-zene, környezeti nevelés, mesélés-verselés, vagy akár kézműves tevékenység. Heti rendünk rugalmas, így ez maximálisan megvalósítható.
- Törekszünk minél több helyszín bevonásával megvalósítani a gyakorlatokat.
- Vállaljuk, hogy a Boldogságóra szakmai könyvsomag felhasználásával tartunk Boldogságórát, valamint a Boldogság Intézmény által havonta meghatározott feladatokat honlapjukra feltöltjük, illetve kommunikáljuk a program alakulását, eredményességét.

5. száma melléklet: Állatbarát program**ÁLLATVÉDELMI PROGRAM**

„A fenntarthatóságra való felkészítés egész életen át tartó tanulási és szocializációs folyamat, amely tájékozott és tevékeny állampolgárokat nevel, akik kreatív, probléma-megoldó gondolkodásmóddal rendelkeznek, eligazodnak a természet- és környezet, a társadalom, a jog és a gazdaság terén, és etikusan felelős elkötelezettséget vállalnak egyéni vagy közös döntéseikért, tetteikért. Ezek az intézkedések biztosítják az egészséges környezetet és a hatékony gazdaságot a jövő számára.” (Nemzeti Környezeti Nevelési Stratégia 2010).

1998. évi XXVIII. Törvény az állatok védelméről és kíméletéről: „Az Országgyűlés – annak tudatában, hogy az állatok érezni, szenvedni és örülni képes élőlények, tiszteletben tartásuk, jó közérzetük biztosítása minden ember erkölcsi kötelessége, (...) – az állatok ésszerű védelmének és kíméletének biztosítása érdekében az alábbi Törvényt alkotja.”

A környezet- és az egészség egymástól el nem választható fogalmak. A természet-környezet óvása, védelme nélkül nem beszélhetünk egészséges emberi életéről sem, hiszen az ember a természet része. Az általa okozott természeti-környezeti szennyeződések károsan hatnak vissza saját szervezete működésére. Ennek szellemében kívánjuk nevelni a ránk bízott gyermekeket és programjainkkal a környezettudatos magatartást fejleszteni.

Pedagógiai céljaink, feladataink

- A gyermekek megtapasztalhassák és megtanulhassák önmagukkal és környezetükkel szemben a felelős viselkedést.
- A természetben megtalálható élőlények megismerése, megszerettetése, a környezetvédelem fontosságának tudatosítása.
- Környezettudatos gondolkodás fontosságának ismertetése, gyerekek ismeretanyagának bővítése, új szempontok átadása, valós kép és kapcsolat kialakulása az állattal (nem TV-ből vett információk alapján).
- A gyerekek és a kutyák közti kommunikációs képesség fejlesztése, a zárkózottság, elszigetelődés csökkentése, az esetlegesen korábban megélt stressz, trauma oldása, kapcsolatteremtési és szociális képességek fejlesztése, önmagának és környezetének

tiszteletére nevelés.

- Célunk, hogy közelebb hozzuk az állatvédelmet, az állatokkal való helyes bánásmódot és a felelős állattartást a gyermekekhez.

Pedagógiai alapelveink

- Az ember és a természet harmonikus kapcsolatának elősegítése.
- Az egyén felelősségvállalása az állatok és a természetes környezet védelmében.
- Az egyéni fejlődés tiszteletben tartása (differenciálás).
- Az egyéni igényekhez illeszkedő, fejlesztő közeg, környezet kialakítása.
- Az egyéni kompetenciák fejlesztése, valamint ezek fontosságának tudatosítása.